

| fragments

EL JOC DE LES NINES RUSSES

DE

ROSA MARIA SERRA

rosamariaserra.cat

CAPÍTOL 1: EL DIA DE L'ESTRENA

Mentre em miro aquí assegut en aquest vell sofà mig estripat l'escletxa de la paret i la taca de la humitat; que traspua de la cuina de la casa de la veïna -ja li he dit mil vegades que s'ho fes mirar pel paleta-, mentre em fumo amb deliri potser l'última cigarreta, i em sargeixo els mitjons foradats; recordo amb tota claredat aquell dia llunyà en què vaig donar-me a conèixer al món sencer. Era jo, sí, el xicot per qui cap professor hauria donat ni cinc cèntims, aquell noi esbojarrat que bevia cervesa, per ofegar les penes del fracàs escolar i d'altres misèries, i conduïa de forma temerària una motocicleta negra i vermella; era jo aquell noi que havia crescut i madurat per la força dels anys i de les bufetades que la vida –molt amablement- m'havia donat, qui aquell dia era damunt l'escenari, davant de tothom, davant d'alguns coneguts i molts de desconeguts -sembla mentida, noi, que hagi arribat fins aquí, qui ho hauria dit! – em va dir el pare; per presentar una pel·lícula, que un servidor encara no sé per què ni com vaig dirigir força bé. Sí, el film va tenir èxit. Jo al·lucinava, de debò, no és falsa modèstia. Sóc molt sincer, i qui em coneix ho pot testimoniar. Però d'això, fa ja tant de temps! que em sembla haver-ho somiat.

I és que, de vegades, encara que no és freqüent, els somnis es fan realitat. Ho reconec, vaig tenir molta sort; perquè en el nostre país, un gran país, sens dubte; el més normal, allò que es pot esperar, és que les il·lusions es marceixin i els projectes avortin,

vençuts per la impotència i el desengany. Ja ho sé que és molt dur això que dic, però no m'agrada mentir ni enganyar. Les coses han estat així des que va pujar al poder el partit del Juanjo Pato. Si anem a mirar... què podíem esperar d'un ànec? El seu nom em recorda... una marca de detergent de vàters, però ell de netejar... res, més aviat va escombrar de mala manera els bons costums adquirits i va embrutir el nostre gran país. Dient això, m'estic arriscant, ja ho sé prou; però tant se val! Pels pocs dies que em queden de vida, per què he de callar jo? Quan un es mor, ha de buidar el bec, tant de bo que hagués estat més agosarat abans!. Ara que m'arrossego... ho haig de dir. Massa temps vam callar tots! Els hereus del Juanjo són més murrís, saben dissimular més, però vaja, a mi no m'enganyen. Continuen essent amics de la que anomenem, bé o malament, "subcultura" i segueixen la persecució a qualsevol individu valent -heroi condemnat a la mort intel·lectual- que intenti recuperar la dignitat de la nostra CULTURA escrita en majúscules. Uf, que he dit ara!, segurament hi haurà qui em titllarà d'antiquat, perquè això d'una cultura única, ja fa temps que no es porta; ara hom parla de moltes cultures i d'interdisciplinarietat, de l'alta cultura i la cultura popular. Bah! Deixem-ho córrer, em faré el llonze per sobreviure una mica més. La meva fràgil salut ja no em permet lluitar contra la societat iniqua i insipient en què m'ha tocat viure. A més, qui és l'intrèpid ésser humà que pot definir "cultura"? És tan agosarat com definir què és la vida! No seré pas jo qui es fiqui en aquesta arriscada aventura, pels quatre dies que em queden! Amb prou feines podré comptar-los d'ara en endavant!

El que deia, em sembla que fou un somni, perquè vaig tastar la joia de l'èxit en aquells temps difícils que encara perduren i malauradament hem de suportar, tant si ens agrada com si no, tots

els que ens nodrim de la lectura i de l'estudi, de la imaginació i de la creació.

Era un divendres al vespre, al carrer hi havia molta gent, s'havia format una cua llarga per entrar a la sala. D'altres esperaven que arribessin les autoritats. Al Juanjo, li agradava el cinema, cert tipus de cinema; anava a totes les estrenes, acompanyat de la seva dona, sempre tan hipòcrita! però bella alhora. M'hauria agradat ficar-me al llit amb ella, m'atreia; però la dona del president no estava al meu abast. El Juanjo tenia bon gust, això sí, no li hem de negar pas aquesta virtut, però amb una de sola... no s'arriba gaire lluny... Potser sí que s'hi arriba! És el nostre president! La seva dona, la preciosa Eileen, tal com se l'anomena encara en tots els mitjans de comunicació, feia costat al marit públicament, i aparentment era més virtuosa que no pas el seu marit; no obstant això, jo vaig poder assabentar-me per un amic, el nom del qual prou me'n guardaré de revelar, que tenia alguns vicis i no s'estava de res, vull dir que concedia favors si calia, potser amb el consentiment del marit, no ho sé. Aquest amic no m'ho va dir, ni jo vaig preguntar-li; pobre!, estava enutjat, perquè se li havia escapat el comentari.

Eren allí tots dos, quin honor!, a la sala UMG. No em preguntis què volen dir les inicials, no ho vaig poder esbrinar en el seu moment, quan el productor em digué: -Noi, el mes vinent estrenes a la UMG. I jo, content i confós, vaig empassar-m'ho sense més ni més.

Sense adonar-me'n, vaig trobar-me a la UMG molt ben vestit, encorbatat –no em posava una corbata des que faig fer la comunió– donant la mà a gent que mai no havia vist abans i responent preguntes que no sabia contestar.

Llavors, tot i essent ja un home fet, no era prou conscient del fet creatiu, només era capaç de fer, no de pensar sobre allò fet. Jo mateix, en veure el film, assegut en una d'aquelles còmodes butaques de la sala gran de la UMG, com un espectador més, em vaig sorprendre i vaig dir-me: -Grau, com t'ho has fet? Això és de categoria, ja t'ho deien i no t'ho creies-. Vaig entretenir-me a prendre notes del meu film, de detalls de la trama i tècnics que m'havien agradat, que eren suggeridors, o de coses que no em feien el pes. Així vaig començar a aprendre de mi mateix, a repensar allò gairebé no pensat i a... per què no ho haig de dir també, així vaig confiar en les meves aptituds i forces i vaig emprendre un viatge sense retorn.

Al Juanjo, li va agradar. A la dona, també. M'ho van fer saber al final de la pel·lícula. Van voler conèixer-me i felicitar-me. Vaig haver de donar-li la mà. La seva era llepissosa. La de la dona era suau i feia olor de crema d'arnica. També em van saludar alguns dels seus ministres, llepaires ignorants! Em van dir que la pel·lícula estava molt ben feta, que el tema era molt interessant, que els actors -per cert, cap d'ells va ser present a l'estrena (ni tan sols tu, Mariona) perquè tenien altres compromisos- treballaven molt bé i això indubtablement es devia a la mà del director, i no sé quantes coses més, idèntiques a les que el seu amo havia pronunciat. Em jugo alguna cosa que no van entendre res, per això vaig tenir èxit! Això és humil Mariona... després em diràs que sóc orgullós. La circumstància, però, fou afavoridora per a mi, perquè després d'aquella primera pel·lícula, vaig trobar fàcilment productores que es barallaven fins i tot per auspicar-me els meus nous projectes.

Sí, ara mateix, mentre observo la veïna del davant que s'està despullant per distreure'm , i està mirant cap aquí, perquè sap que

me la miro i sospiro quan es treu el sostenidor vermell, mentre tremolo de fred i de por, perquè sento que aquesta maleïda malaltia m'exhaureix la poca esma que em resta, i mentre desitjo que la lluna entri aquest vespre a la meva cambra per il·luminar-la, recordo les imatges inoblidables de la meva primera pel·lícula: Senén. Quan s'apagaren els llums, em vaig sentir pletòric, orgullós, ara sí, Mariona; i alhora, un corrent estrany, com un llampec, em travessà el cos de dalt a baix.

CAPÍTOL 2 TEMPS DIFÍCILS

-Avi, segur que és per aquí?

-Sí, és clar, afanyem-nos, que es fa tard. Aviat serà fosc.

-Que tens por, avi?

-I ara! Un vell com jo no té por de res... tret d'una cosa... n'he vist de tots colors jo! I tu, Laieta, que et fa por la foscor?

-Una miqueta... La mare sempre em deixa un llum encès a la nit, fins que m'adormo.

-Doncs, vinga, agafa't de la meva mà. Sort que ja arribem... , veus aquell penya-segat?

-Sí, allí vas conèixer l'àvia?

-Sí, Laieta, aquí mateix. La recordo encara com si fos ahir.

I agafats de la mà van arribar al cim de la muntanya. El camí era costerut, el Pere s'ofegava.

-Seu, avi, ja no estàs per aquests trots.

-Ja tens raó, ja; però estic bé, creu-me, encara haig de donar molta guerra...

Mentre descansaven una estona, ambdós es van fixar en el cel granejat i el Pere recordà aquell vespre en què va conèixer la Senén.

-Anem, Laia, no ens podem entretenir més.

-Segur que estàs bé?, encara estàs sufocat.

-Sí, el record de la teva àvia m'ha donat forces.

-Què hi fèieu aquí dalt?

-Ara t'ho explicaré... Mira! Veus aquest buit? Què és?

-Un abisme! Compte, avi! No t'hi apropis tant...

-El dia que vaig conèixer l'àvia, ella era justament aquí, a la punta, mirant de dalt a baix. Jo venia sovint aquí a cridar, a desfogar-me; però aquell dia en veure una dona jove al caire de l'estimball, no vaig poder fer altra cosa que dirigir-me a ella, sense fer soroll, perquè no s'espantés, i dir-li amb veu baixa: -Què fa, què vol fer?

I ella es va girar tranquil. Lament i em va dir:

-Deixi'm , vagi-se'n si us plau.

I jo vaig insistir, perquè creia que volia fer un disbarat:

-Escolti, per què no en parlem?

-De què hem de parlar vostè i jo? Vostè és un desconegut, no n'ha de fer res. No puc mirar dalt a baix? –em va contestar amb un to desagradable.

-Però, per què hi mira? És perillós abocar-se aquí. Què hi fa?

-Per què insisteix?, ara em distreu...

Em va semblar que el seu comportament no era el propi d'una suïcida; però, és clar, no n'havia conegut mai, de suïcides, no sabia què pensar. Mirava amb tant d'interès la profunditat... què podia pensar jo?

Vaig decidir sortir de dubtes:

-Però, no es vol treure la vida, oi? Li vaig preguntar sense embuts. Cregui'm , encara que moltes vegades pensem que és una... bé, ja m'entén, val la pena viure-la per comprovar que és veritat el que pensem. Què pot passar? –vaig pensar- que em tiri un moc o se'n rigui de mi... o potser es precipitarà cansada de la nostra conversa.

Es va girar un altre cop i em va somriure. Era preciós el seu somriure. I em digué: -L'abisme m'atrau molt, em produeix un

agradable formigueig a les plantes dels peus; però, cregui'm no tinc cap intenció de tirar-m'hi. Agraeixo la seva preocupació, em sembla que li he contestat malament abans. Perdoni'm , sóc així, sap? I vostè què hi fa aquí?

-Doncs... venia a cridar. Fins i tot em va fer vergonya confessar-ho, però mai he dit mentides innecessàries.

-Ah! Això està bé... ho fa gaire sovint? –em va preguntar encuriosida.

-Un cop a la setmana. A més, m'agrada aquest lloc...

-Sí, és meravellós... jo també hi vinc sovint. Observo durant una estona l'abisme, deixo la ment en blanc i... respiro fons. Vostè m'ha destorbat, per això he estat desagradable.

-Ho comprenc perfectament, a mi també m'agrada estar a soles.

-Cridi, si vol, me'n vaig.

-No, ja hi tornaré un altre dia. Anem-nos-en, es fa fosc. Com hi ha vingut? –vaig preguntar-li, mentre me la mirava. Duia els cabells rossos, llargs i arrissats. Els colors del sol ponent reflectien en el vestit blanc, escotat, de la noia.

-He pujat caminant.

-Si vol, la puc portar amb cotxe fins on vulgui. Per cert, no ens hem presentat. Em dic Pere.

-Jo, Senén. Gràcies, però no cal, visc a prop. I vostè, on viu?

-Allí- i vaig assenyalar quatre cases de la planassa que es veia de lluny des del turol. Aquell poblet només el coneixem els que hi hem nascut. I vostè, hi viu sempre per aquí?

-No, no és la meva residència habitual. Ara me n'he d'anar. Adéu, Pere. Potser ens veurem un altre cop per aquí.

-Potser sí... Adéu, Senén.

-Vas tornar a veure-la? –va preguntar la Laia al seu avi.

-No, van venir temps molt difícils, em van cridar a files i vaig haver de marxar al front.

-Avi, marxem, és gairebé fosc, m'està agafant fred.

-Anem-nos-en, agafa't fort i canta, et farà passar el fred.

-Però, iaio, que té a veure el fred amb el cant?

-No res, però cantar distreu. Quan era al front, i tenia molta por, perquè tot era soroll de trets i bombes, i m'envoltava la misèria, el dolor i la mort, dins la trinxera em tapava les orelles amb les mans i cantava. Un dia el coronel em va enganxar i em va esbrincar. Em creia que volia fer-me un consell de guerra. No vaig tornar-ho a fer. Des de llavors només canto a la dutxa.

-I a la guerra, quan de temps hi vas estar?

-Sortosament em van ferir i només vaig ser-hi set mesos. En vaig tenir prou... després es va acabar la guerra. Llavors tenia dinou anys.

-I quan vas tornar a veure a la iaia?

-Quan era al front, després d'una derrota en què només ens vam salvar tres xicots del batalló, ens van arribar reforços. Amb els soldats va venir també una noia periodista que feia la crònica per a un diari, no recordo quin. El coronel ens la va presentar. Era la Senén. No semblava la mateixa. Duia els cabells recollits i estava més prima. Ens vam reconèixer de seguida, vam donar-nos la mà i ens vam somriure.

-L'àvia era més gran que tu, oi? –va preguntar la Laia.

-Sí, ens portàvem set anys. Llavors ella en tenia vint-i-cinc, havia estudiat periodisme i treballava per a un diari. Vaig assabentar-me'n aquella nit . Vam estar conversant durant hores. Estàvem tan cansats que no podíem dormir i vam passar així mitja

nit, fins que vam caure rendits l'un al costat de l'altre. El foc es va aturar, el fum es va esvaïr i un cel estrellat amb lluna plena ens va embolcar fins al matí.

El Pere i la seva néta agafen el cotxe i se'n van cap a casa. El Pere s'està a casa de la filla, la Dolors, però no vol destorbar i pensa marxar quan es trobi millor.

La Dolors està casada amb el Modest, home de poca paciència i caràcter fort; de vegades comprensiu i benevolent en el fons. Tenen dos fills, la Laia i el Pau, encara massa petit per adonar-se de res. La Laia ha heradat del seu pare el físic: una mica grassoneta, amb els cabells rossos estirats i els ulls molt clars; però el caràcter és de la mare. La Dolors és una dona intel·ligent, forta, una mica tossuda, però sensible i afectuosa. Treballa a casa, de modista. El marit treballa de comptable al banc.

En morir la Senén, la Dolors demana al seu pare que es quedi a viure a casa seva, a la ciutat. Al Modest, no li fa massa gràcia; però el vell està una mica delicat i no s'hi ha vist amb cor d'oposar-s'hi. La casa és prou gran per a tots. El Pere només ha acceptat l'oferiment temporalment: -Quan estigui millor, me n'aniré, no vull fer-vos nosa.

A la cuina, mare i filla parlen de moltes coses. Però en els darrers dies, la mort de l'àvia i la presència de l'avi a la casa absorbeixen tota l'atenció. La Laia veu l'oportunitat de conèixer millor els seus orígens, li interessa la genealogia. Al col·legi, l'assignatura que més li agrada és la història, estudiar la successió dels regnats i les biografies de personatges importants.

Es lamenta de no haver tractat més l'àvia., perquè li sembla que era una persona enigmàtica, amb carisma, i li hauria agradat saber què opinava sobre tantes coses! Els avis no vivien allí, per

motius de salut, s'havien traslladat a un lloc menys fred i humit. De tant en tant rebien una visita, es quedaven a dinar, jugaven al parxís i tornaven a marxar. L'últim cop que havien vingut fou amb motiu del naixement del Pau. Volien veure el nét, és clar, i van desaparèixer un altre cop. La seva salut s'anava deteriorant, sobretot la de la Senén.

-Mama, l'avi m'ha explicat com i on va conèixer l'àvia. Em sembla que la troba molt a faltar. Per què la gent es mor?

-La teva àvia em va respondre així a aquesta mateixa pregunta fa molts anys: Filla meva, no creguis que la mort és un càstig de Déu, perquè els nostres primers pares van pecar, ni tan sols que és llei de vida, perquè tot el que hi ha en aquest món és marçivol, fungible i efímer, la mort no és altra cosa que un viatge cap a l'abisme de l'infinit, cap a les profunditats de la terra i del ser. És anar-se'n per allunyar-se dels altres i retrobar-se a un mateix en els orígens de tot. Per això, la mort és un misteri, perquè és alhora inici i final de tot el que ha de ser. Ho has entès, Laia?

-No gaire, l'àvia era molt ... especial, oi?

-Ho era... l'avi l'estimava perquè era una dona diferent a les altres de la seva època. Mentre altres dones cosien, cuinaven, tenien cura dels fills; la Senén llegia, escrivia, viatjava, es jugava la vida... era una dona avançada als seus temps.

-Però es va casar amb l'avi i et van tenir a tu...

-Quan la Senén ja tenia quaranta anys i l'avi li va demanar que es casés amb ell, va acceptar-ho perquè a més d'estimar l'avi, havia viscut tota mena d'experiències i necessitava repós. L'embaràs fou molt difícil, però tot va sortir bé finalment.

-Quines experiències va viure l'àvia?

-Ara no t'ho puc explicar, Laia, haig d'anar a banyar el Pau. Pregunta-li a l'avi, acaba d'arribar. Vés, distreu-lo; però si veus que es posa trist, no el facis parlar més de la iaia.

La Laia va anar cap a l'habitació de l'avi, va picar la porta. El Pere estava ajagut al llit, s'havia cansat una mica. Va contestar i va anar a seure al sofà de darrera de la finestra.

-Avi, estàs cansat? Et voldria fer unes preguntes, puc fer-tes?

-Sobre què?

-Vull saber més coses de l'àvia. Però... si no vols ho deixem córrer.

-No... m'agrada parlar de la teva àvia, la sento a prop meu quan la recordo i parlo d'ella. Dignes, què vols saber?

-Després d'aquellencontre, què va succeir?

-Al matí, vam marxar tots, els que quedàvem, el nou batalló i la Senén, a un altre indret cap al nord, per ocupar aquella zona. Allí vam esperar l'enemic durant hores, amagats, fins que els vam veure venir i els vam fer caure al parany. D'ells, no en va quedar ni un, de viu. Dels nostres, en vam perdre també uns quants, aquells amb els quals havia compartit una cigarreta o una ampolla de vi en els moments de treva, aquells que m'havien fet llegir la carta de la xicota que l'esperava per casar-se perquè no en sabien, aquells que... ploraven de ràbia perquè no podien veure néixer el seu primer fill o perquè l'havien perdut.

La Senén era present, prenia notes per escriure els seus articles sobre l'absurd de la guerra entre germans, sobre el dolor, la injustícia. No tenia por. Ajudava els ferits si calia. Era allí i es feia notar. Tots els soldats l'admiràvem, per la seva diligència i serenor. Sempre ens va dispensar atenció, i mai una paraula desagradable

va sortir dels seus llavis, malgrat l'esgotament i la incomoditat que havia de patir en un campament d'homes. Tots la vam respectar i gairebé la vam adorar. Fins que se'n va anar, perquè allí ja havia acabat la seva feina. Ens deia que no podia passar molt de temps en el mateix lloc.

-I quan de temps va passar al vostre campament? –va preguntar la Laia, sense voler perdre cap detall.

-S'hi va quedar dues setmanes, però és molt de temps quan comparteixes aquesta mena d'experiències. Jo vaig intentar de convèncer-la perquè no marxés, però fou inútil. Em va fer un petó als llavis, el primer que m'havia fet ningú, dolç com el cabell d'àngel, i em va dir que quan acabés la guerra, si era viu, em buscaria.

-Però, com em trobaràs, només saps el meu nom! –li vaig preguntar.

-Et trobaré! –em va contestar molt segura de si mateixa.

Em vaig quedar trist, però al mateix temps, esperançat. Reconec que em va donar forces per continuar sobrevivint en aquell infern.

-I així doncs, quan la vas tornar a veure? –continua preguntant la Laia engrescada amb la història.

-Van transcórrer alguns mesos i no en sabia res, d'ella. En una batalla em van ferir. La metralla em va travessar el meluc, per sort no em va tocar cap òrgan. Em van portar a un hospital i allí era ella.

-Feia d'infermera, com a les pel·lícules... i et va curar les ferides.

-No, era allí perquè escrivia un article sobre l'assistència mèdica durant la guerra. Quan vaig arribar-hi, jo estava inconscient, havia perdut molta sang, i com que anava mal nodrit, m'havia

desmaiats. En obrir els ulls, vaig veure-la, em creia que somiava, vaig recordar-me del dolç petó i em vaig sentir alleugerit del dolor.

-I us va enamorar...

-No corris tant, Laia, a la vida les coses no van tan de pressa com a aquestes pel·lícules americanes d'avui dia en què es coneixen i ja...

-Però, i el petó? L'àvia anava per feina...

-Em sembla que veus massa la tele, Laia, ara anem, s'ha fet l'hora del sopar. Ja continuarem en un altre moment.

-Ara que es posava interessant... ! –diu lamentant-se la Laia.

S'agafaren de la mà i anaren cap al menjador. La Dolors ja havia posat l'amanida i el pollastre a la taula. El Modest havia engegat el televisor.

-Avui hi ha partit de futbol. Dolors, fes crispetes. Li agrada el futbol, Pere? –va preguntar-li el Modest al Pere, que està una mica distret i pensatiu-

-Mmm... no gaire, a la Senén no li agradava, solíem escoltar la ràdio, ens posàvem música, no la vèiem gaire, la televisió.

-A mi m'agrada força, em distreu. A la Dolors, tampoc no l'entusiasma.

-És que la programació que ens fan no s'ho val, i el futbol... què vols que et digui? No li trobo la gràcia del joc que fan uns quants homes que cobren milions per donar cops a una pilota. Què fan més ells que jo, per cobrar en cada partit el que jo no cobro en un any encara que m'hi deixi les mans cosint?

-Dona, si t'ho mires així... ja se sap, és un negoci... a més és una feina temporal, han de guanyar molt i estalviar per sortir-se'n després, quan han de deixar de jugar i no tenen cap experiència en altres feines.

-Això ho entenc, però se'n fa un gra massa, perquè aquest és un problema d'altres esportistes i en canvi, un atleta o un ciclista, no guanya tant i segurament el seu sacrifici ha estat molt superior.

-No saps que el món és ple d'injustícies, Dolors? Això no ho pots canviar.

-Ja, ens ho anem empassant tot... perquè no hi veiem una altra solució. No lluitem prou per assolir un món més just i equitatiu. Deixem que tot funcioni per inèrcia. Esperem que ho facin els altres.

-Dolors, em recordes molt la teva mare -digué de sobte el Pere- ella també pensava així i fins i tot de vegades es culpava a si mateixa per no haver fet prou per impedir que les coses fossin d'una altra manera.

-Ja me'n recordo, pare. Però ella sí que va fer molt per canviar-les!

I la Laia, molt encuriosida, va preguntar:

-Però, avi, què va fer l'àvia?

El Pere va deixar sobre les estovalles la forquilla, va treure de la seva butxaca un rellotge i li va mostrar, a la néta.

-Veus aquest rellotge, Laia? Algun dia serà teu. Abans has de saber com ha vingut a les meves mans.

-És molt bonic, sembla d'or! -digué entusiasmada-

-És un rellotge molt valuós, no hauria de portar-lo a sobre, Pere -intervingué el Modest- li podríem guardar al banc.

-Sempre el porto amb mi, fou un regal de la Senén per haver-li salvat la vida. No l'hi vaig voler acceptar, però em va convèncer en dir-me que mentre el conservés estaria estàlvia. Era molt supersticiosa, i no vaig voler que patís per això.

Quan érem a l'hospital militar, hi havia un company molt mal ferit, amb grans dolors i molt poques possibilitats de sobreviure, que

pregava a totes les infermeres que el deixessin morir. Elles intentaven animar-lo, sense èxit, i li subministraven calmants per alleugerir-li el dolor; tot plegat no era suficient per amainar-li l'angoixa i profunda depressió que patia aquell pobre xicot de vint anys sense cames i derrotat per l'evidència de la realitat. La Senén se l'escoltava, comprenia molt bé les raons de la seva desesperació, i un dia va decidir acabar amb el seu neguit i donar una sortida digna als seus precés. Jo en vaig ser testimoni. Encara no dormia quan la Senén es va aproximar al noi. No va fer soroll. Vaig fer que dormia, però vaig veure-la. Va retirar-li l'oxigen, li va tapar la boca durant uns moments i un cop segura d'haver complert amb la seva promesa, se n'anà. A l'endemà van trobar el noi mort. Cap infermera no es va estranyar, perquè es temia per la seva salut. Però jo no havia estat l'únic en veure-la amb el noi. Un altre malalt amb diverses ferides al cos se n'havia adonat i ho digué a una de les infermeres:

-Aquell xicot és mort, oi? –va preguntar a l'infermera-

-Sí, estava molt malament –va contestar ella-

-Ahir a la nit vaig veure a la periodista molt a prop seu.

-Què vol dir?

-Vull dir que ella el va ajudar a morir.

-Ho va veure vostè?

-Sí, ho vaig veure tot. Si hagués pogut cridar o bellugar-me... en donarà part? –va preguntar el malalt-

-Sí, és clar, això no ho podem permetre...

Van buscar la Senén i la van trobar encara, no havia pogut fugir perquè nevava intensament aquell matí d'hivern. La van interrogar. No ho va negar. Només digué:

-Tothom té dret a morir amb dignitat. Ell m'ho va demanar i jo vaig respectar la seva voluntat. Això no és un crim. No sóc pitjor que vostès que maten milers d'innocents cada dia sense escrúpols.

Les autoritats civils del lloc van acceptar la denúncia del cap de l'hospital assabentat del fet i van empresonar la Senén. No va oposar resistència. La van tancar en un espai petit i fosc. Anaven passant els dies i jo m'anava guarint de la ferida, però el que més em dolia era no poder veure la Senén. Vaig escoltar una conversa entre una de les infermeres i el delator del fet i vaig saber que l'havien tancada fins a poder traslladar-la a la ciutat per fer-li el judici. Podia demanar un advocat, però en temps de guerra... on són els advocats? Aquells amics que et donen un cop de mà en temps de pau, són ara al front lluitant per la seva pròpia vida. Pensava: ho deu estar passant malament sola allí dins, tancada, en un forat negre. Quina mena de judici li faran? Quin advocat la defensarà? Un d'ofici, és clar, sense experiència potser. I el jutge... comprendrà la Senén? Què puc fer per ella? Em preguntava des del llit, estirat, mirant al sostre, impotent, perquè no em podia bellugar, no podia anar a parlar amb ella, només podia pensar i pensar fins a neguitejar-me.

Quan feia dues setmanes que havien empresonat la Senén i jo començava a poder aixecar-me del llit, van iniciar-se una sèrie de bombardeigs, cada cop més freqüents, que van obligar a prendre mesures contra els nous possibles atacs. Es va decidir de tancar els llums durant unes hores, malgrat els desavantatges que comportava, i van reestructurar la situació dels llits per facilitar l'evacuació dels malalts més recuperats. A mi em van col·locar a prop de la porta.

Els bombardeigs es van repetir i el dia de la candelera l'atac fou dur. Ens van demanar a tots els que podíem que ens amaguéssim sota el llit, ens vam ajudar els uns als altres, van apagar els llums i després de la sirena tothom va guardar silenci, el silenci de la por, una por que ens arribava al fons de l'ànima. Llavors vaig pensar en la Senén. I enmig de la confusió que va provocar l'atac aeri, vaig vestir-me amb roba d'abric i vaig sortir corrents de l'hospital, mentre alguns em cridaven: Torna! Estàs boig? Et mataran! Vaig creuar el carrer i vaig anar a buscar la Senén. Ho vaig veure tot en ruïnes. El vigilant de la presó era mort, li havia caigut el sostre al damunt. Vaig buscar les claus entre les runes, no les trobava. La Senén era dins incòlume, asseguda en un racó, amb les mans es tapava les oïdes, i amagava el cap entre les cames.

-Sóc aquí, Senén, ara et treuré... si trobo les claus. Saps on són? -Vaig preguntar-li mentre les anava cercant per tot arreu-

-Què hi fas aquí? Com goses jugar-te la vida per mi? Vés-te'n.

-Però, a veure, vols sortir o no vols sortir d'aquest infern?

-Vés-te'n Pere, no em passarà res.

-Les he trobades! -vaig obrir la gàbia i vaig entrar a buscar-la- Vinga, surt, dona'm la mà. Vinga, Senén!

-Deixa 'm estar, estic cansada, no em puc moure... fa hores que no menjo, no tinc esma. Vés-te'n, Pere, salva't tu- Estava molt pàl·lida, li mancaven forces-

-No et puc deixar aquí!

I la vaig agafar entre els meus braços i me la vaig emportar a un amagatall. Se li escolaven les llàgrimes. Vaig fer-li un petó i em digué a cau d'orella: -Quan tot això s'acabi, et buscaré-. Jo no

entenia massa perquè m'ho deia, perquè em pensava quedar amb ella, no perdre-la un altre cop.

-I ningú no us va descobrir en aquell amagatall?

-No, el campament va quedar destruït, l'hospital gairebé també, va haver-hi pocs supervivents. Vam esperar un temps prudencial i quan va cessar l'atac, vam fugir d'allí amb un camioneta que vam trobar... no em preguntis com, però que Déu ens va posar davant als nostres ulls, i vam marxar sense mirar enrere. La Senén continuava sense dir res.

-I vau poder fugir? –va preguntar la Laia.

-Sí, vaig conduir unes hores, no vèiem ningú. Jo feia molt poc temps que m'havia tret el carnet, no les tenia totes quan venien corbes, era un vehicle massa gros... no el dominava prou... però ens en vam sortir. Quan arribàrem a la ciutat, hi havia molta gent al carrer.

-Què passa aquí? Sembla que celebrin alguna cosa...

Vaig baixar la finestreta i vaig escoltar la cridòria: S'ha acabat la guerra!

-Senén, ho sents? La guerra s'ha acabat! No m'ho puc creure!

La vaig abraçar fort, la vaig omplir de petons, però ella gairebé no se n'adonava.

–Tens febre, tremoles. Anem, et portaré a l'hospital.

En vaig trobar un, però estava desbordat, no tenien prou personal per atendre tothom i vam esperar un munt d'hores perquè la visitessin. No hi havia cap cadira disponible, vaig asseure a terra i vaig sostenir-la entre els braços. A cada home o dona amb bata blanca que passava per allí, li pregava que l'atengués. La resposta sempre era la mateixa: -Un moment , si us plau- . Finalment, un

metge d'avançada edat va visitar-la i va decidir ingressar-la per tenir-la en observació.

-El problema és la manca de llits- va dir- però, vinguin, els proporcionaré una llitera provisional i menjar. Aquesta noia està desnodrida-. I ens va acompanyar a una saleta on hi havia quatre lliteres velles i quatre parets. De moment, és tot el que puc fer. Ajaguem-la aquí. Quan sigui possible, vindrà una infermera a treure-li sang. Que no mengi res fins llavors, d'acord? –em va dir el metge amb amabilitat-.

La Senén no feia bona cara, jo estava espantat per ella. Al cap de tres quarts d'hora va venir una infermera. Va preguntar-me, en veure que la Senén no estava en condicions òptimes per respondre, quantes hores feia que havia menjat la noia.

–Més de sis hores, segur- vaig contestar-li. Llavors la va punxar i la Senén ni se n'adonava.

La infermera va treure de la butxaca un entrepà petit i embolicat i ens el va donar. –Agafi'l, a la noia li farà més servei que a mi- li vaig donar les gràcies i se'n va anar després de demanar el seu nom per apuntar-lo a la mostra de sang extreta.

–Es diu Senén Artiach- vaig dir-li.

-Com les galetes?- va preguntar somrient.

-Sí, com les galetes. Com m'agradaria tenir-ne una d'aquelles de xocolata a les mans!-.

Li vaig esmicolar l'entrepà i vaig anar-li donant els bocins als llavis. Es queixava d'una anguniosa buidor a l'estómac. La pobra mossegava amb dificultat, però de mica en mica va anar recuperant el color i va acabar de menjar-se'l tot amb una fal·lera estranya, com si fes dies i dies que no hagués menjat res. Li vaig

proporcionar una mica d'aigua i se la begué amb deliri. –Compte! Senén, beute-la més a poc a poc.

Van passar més hores i la Senén feia més bona cara, semblava més conscient de la situació. Va començar a expressar el seu desig d'anar-se'n i s'aixecava, però li mancaven prou forces.

-Senén, la guerra s'ha acabat. No cal que fugim. Estàs malalta, t'has de quedar aquí més temps, em sents? –vaig dir-li mentre em mirava fixament.

-Sí, però ... em buscaran... anem a casa.

-No, Senén, aquí no et passarà res. Esperem a saber els resultats de l'anàlisi.

-Està bé, abraça'm , tinc fred- va dir-me gairebé tremolant. Tenia les mans glaçades. Em vaig treure l'abric i li vaig posar damunt de les seves espatlles. Vaig abraçar-la després, durant una bona estona.

Una infermera ens va portar més menjar, a tots dos, i ens va dir:

-Per vostès, no n'hi ha gaire i és força dolent, però fan cara d'afamats.

-Li agrairé moltíssim... vaig contestar-li. La Senén no va dir res. S'havia quedat adormida entre els meus braços.

-Es troba bé la noia? –va preguntar-me.

-Sí, ara dorm plàcidament. La despertaré ara que el menjar està calent. Gràcies un altre cop.

-Senén, menja una mica, ara està calent. Es va despertar.

–Què és això?

-Imagina't que és un fricandó exquisit.

-No m'agrada el fricandó.

-Doncs, una sopeta de fideus i uns calamarcets farcits de...

-Fa una olor estranya... vols dir que no és una escudella de pacients moribunds?

-Tens un bon sentit de l'humor... negre. Au, no hi pensis, menja poc a poc. Després et trobaràs millor. Quan feia que no menjaves, Senén?

-Des que van començar els bombardeigs... dos dies o tres, no ho sé...

-Saps que això no està tan dolent com l'aparença semblava indicar?

-Home! Donades les circumstàncies... ens hem de conformar amb el que hi ha.

-I tant! Això és més que res.

Després va venir aquell metge en edat d'ésser jubilat i va fer-nos saber els resultats de l'anàlisi.

-La noia està bé, si tenim en compte els temps que corren, en què qui més qui menys pateix desnodriment. Necessita menjar i descansar, dormir en un llit com Déu mana i abrigar-se. Emporti-se-la a casa, si encara en té.

-No ho sé... Gràcies per tot, doctor. Marxarem ara mateix.

-No cal que corrin, poden passar la nit aquí. Tenen algun vehicle?

-Hem vingut amb una camioneta prestada, si encara hi és a fora...

-És una de blanca molt atrotinada?

-Sí, que ho és.

-Doncs, continua en el lloc on l'han deixada. No sé si aniran gaire lluny amb aquest trast.

-Ja ens en sortirem, no es preocupi, ja ha fet tot el que podia fer per nosaltres, li estem molt agraïts...

-Els desitjo molta sort. Comencin una nova vida d'ara endavant, vostès són joves, les coses a partir d'ara seran molt diferents a com eren, però s'adaptaran, trobaran una feina i tiraran endavant.

A l'endemà, en despuntar el dia, ens en vam anar. Vam aprofitar que pel carrer no passava ningú. La ciutat havia tornat a la calma. Estava deserta, però l'aire que respiràvem –per primera vegada després de molt mesos- era pur i fresc; de sobte, em vaig sentir alleugerit, distès, com en un dia asolellat després d'una forta tempesta. Vàrem pujar a la camioneta. Primer no podia arrancar el motor. Després de diversos intents, sobreixent d'esperança, vaig aconseguir posar-lo en marxa. Vaig pensar que ja era hora de tornar a casa, i vaig conduir durant hores fins que de lluny vaig albirar la vall.

-Senén, ja estem a casa!

-I ara Laia, s'ha fet l'hora d'anar a dormir –digué la mare- Un altre dia ja t'explicarà la resta.

-Bona nit, avi. Li va fer un petó, primer a l'avi, després al seu pare i per últim a la mare.

-Pere, comença el partit de futbol, es queda a veure 'l?

-No, Modest, estic força cansat, me'n vaig a dormir, si no t'importa...

-No, i ara! Vagi-se'n a descansar. Bona nit!

-Bona nit Modest. Bona nit, filla.

CAPÍTOL 3: UNA NOVA VIDA

La Laia se n'ha d'anar de colònies i els preparatius comencen amb força antelació. La mare vol que s'emporti un pijama, una motxilla i uns mitjons nous, -perquè els que té ja estan molt usadets- diu la seva mare, capficada pel què diran. Així que van de compres un parell de tardes, en sortir del col·legi. A la Laia, li agrada el pijama blau; a la mare, el rosa. A la Laia, li fa gràcia la motxilla de marca; a la mare, una de més senzilla. La Laia prefereix els mitjons estampats, la mare vol els llisos. La Laia aconsegueix els seus desitjos i la mare es gasta tots els diners.

La nena fa saber a les companyes les noves adquisicions. Totes s'han comprat coses. Es comenten els preus, els colors i les formes dels nous objectes plenes d'entusiasme, amb fal·lera per ensenyar-los. A la seva classe no parlen de res més.

Falten només dos dies quan la Laia agafa la varicel·la. Filla meva -li diu amb pena la mare- així no pots anar a les colònies. La Laia s'ho pren molt malament. -Cada any em passa el mateix! Certament, des que va al col·legi, cada cop que ha d'anar d'excursió o de colònies, es posa malalta.

-Ha estat plorant de ràbia tot el matí- diu l'avi a la mare. L'únic de la família que pot animar-la és l'avi, quan li explica coses de l'àvia.

-Puc passar, Laia? -pregunta el Pere, després de picar la porta-

-És clar, passa, seu aquí, al meu costat. Ja veus que desgraciada sóc, avi, estic condemnada a avorrir-me quan els altres

s'ho passen bé! Avi, per què hi ha qui té més sort que una altra gent?

-Uf! Si que m'ho poses difícil ara! –diu l'avi, prement els llavis- No sé pas per què sembla que a uns els va tot bé i a uns altres no tant. Però... , saps què penso? Que ens ho sembla que és així, però en realitat tothom ho passa malament en més d'un moment a la seva vida, i qui digui que no, una de tres: o menteix, o és un infeliç, o no sap el que és viure. La vida no és del color de rosa, perquè es pateix per moltes raons, per la feina, quan perds un ésser estimat, quan caus malalt... però de totes les experiències negatives, Laia, n'has de saber extreure una llicó positiva. Cap mal és arbitrari, tot té un sentit, un dolor et prepara per un altre de més fort o t'ajuda a valorar el que tens i gaudir-ne. Jo no em crec gaire la gent que diu que és feliç sempre, perquè es pot ser relativament feliç durant un període de temps, però sempre... No hi crec en la felicitat absoluta. També és veritat que hi ha gent més patidora, més aprensiva, i d'altra gent que és més despreocupada, que no veu els riscos o perills de certes decisions i van fent sense pensar massa i així són més feliços. En aquest món, n'hi ha de tota mena de persones i d'actituds davant la vida, afortunadament.

-Tu i l'àvia vau ser feliços després de la guerra?

-Quan va acabar la guerra, vam anar a casa meva, la Senén no estava encara en condicions òptimes per anar enlloc més. La Senén vivia sola abans de la guerra, la seva família havia emigrat a La Nyora i aquí no tenia ningú que pogués tenir cura d'ella. Però a la casa del poble, molt a prop d'aquí, no vaig trobar la meva família. Feia molt mesos que no en sabia res. Em tranquil·litzava pensar que havien pogut fugir i estaven sans i estalvis. M'ho feia suposar el fet que s'emportessin tota la roba i diversos estris. El problema era

que no sabia per on cercar-los. Tot i així, era casa meva i de moment, m'hi havia de quedar perquè estàvem cansats del llarg viatge i afamats un altre cop. No hi havia res de menjar. Vaig deixar la Senén al llit i vaig tapar-la amb una flaçada vella que vaig trobar dins un armari encastat.. Per això no se'l van emportar, ja que la resta de mobles, tret dels de la meva habitació, havien desaparegut. La meva roba estava intacta. Vaig voler imaginar-me que me l'havien deixada per si tornava algun dia.

La casa estava plena de pols, no hi havia ni aigua ni llum. Vaig deduir que havien marxat feia setmanes, o potser un mes. Havia trobat la porta ajustada, potser l'havien deixada pensant que tornaria i no tindria claus. És estrany que la meva mare la deixés així. Qualsevol individu hagués pogut entrar... pobra!, haver d'abandonar casa seva i sense saber si el seu fill és viu o és mort. Se'n devia anar angoixada.

Vaig sortir al camp per cercar llenya, començava a fer fred.

-Ara torno, Senén, aniré a buscar llenya i si trobo alguna cosa per menjar.

-Està bé, no triguís.

-No pateixis, descansa.

Vaig tornar amb unes branques d'arbres caiguts i amb raïm i bolets.

-De moment, passarem amb això. T'agraden els bolets?

-Si, no ens atiparan gaire... no seran verinosos, oi? –em va preguntar amoïnada- només ens mancava això ara!

-No t'amoïnis, Senén, des de petit que els cullo, els reconec perfectament. Aquestes branquetes primes ens serviran de pinces i de forquilles.

-Ets un home de recursos! –em va dient somrient-.

-Demà aniré a la ciutat, buscaré feina. Ja veuràs com ens en sortim. A més, haig de buscar la meva família.

-Però, no tens ni idea d'on poden ser?

-No, cap ni una.

-A més dels teus pares i el teus germans, no tens més parents?

-Uns oncles, però vivien a Vilasertram.

-Potser són tots allí.

-M'estranyaria molt, perquè el meu pare i el meu oncle no es tragaven.

-Però, Pere, en temps de guerra tot és possible, potser es van conciliar... i estan junts.

-Potser sí, tens raó que en la guerra succeixen coses inesperades, tant de bones com de dolentes.

-Anem-hi! –digué, aixecant-se de cop del llit-

-Però tu... necessites refer-te. –vaig contestar-li mentre l'empenyia suaument cap al jaç-

-Estic bé, de debò, potser hi sortirem guanyant...

-Ja m'ho pensaré... De moment, descansem i mengem una mica. Demà ho veurem tot més clar.

No ens va costar gens ni mica d'agafar el son, ens vam quedar adormits l'un al costat de l'altre.

A l'endemà, els primers raigs del sol naixent ens despertaren i vam decidir anar a la ciutat primer.

-Vaig amb tu, no em vull quedar sola. Em trobo prou bé –em demanà la Senén-

-Ahir vaig veure de lluny un riu, i si anéssim a banyar-nos? Fent pudor de suat no em donaran cap feina.

-Anem-hi, fa temps que no em banyo!

Vam agafar la camioneta i ens vam arribar al riu.

-Encara sort que no se'ns ha acabat la gasolina! –va dir ella-

-Ja se'ns acaba, anem amb la reserva.

-No ens amoïnem per això ara, banyem-nos!

La Senén es va despullar davant meu. A mi em feia una mica de vergonya. Mai ho havia fet en presència d'una dona. El seu cos era bell. No va perdre temps, es va treure ràpidament la roba i es va llençar a l'aigua amb alegria. M'agradava veure-la així. Jo hi vaig entrar darrere poc a poc.

-Vinga, entra! –em cridava ella- Que no saps nedar?

-L'aigua està molt freda!

-Està boníssima! –i es va capbussar-

El bany ens va resultar molt saludable. No teníem tovalloles, per la qual cosa ens vam estar una estona ajaguts a la gespa per secar-nos. Ja m'havia passat la vergonya. No ens dèiem res, només ens observàvem. Pensava que era bella, que tenia un cos ben fet. No sé què devia pensar ella, però em somreïa mentre em mirava de dalt a baix. Li devia agradar, perquè es va acostar a mi i em va fer un petó als llavis. Es va aixecar, es va vestir i em digué: -Et trobaré. Va fugir corrents.

-On vas ara? Vaig córrer darrere d'ella. Fou sorprenent que una dona gairebé desnudada pogués córrer d'aquella manera. La vaig perdre de vista, no sé cap on es va dirigir, però no la vaig trobar.

-Torna Senén, estàs boja? –la cridava sense aconseguir cap resposta- La Senén tenia reaccions que mai no vaig arribar a entendre. Em preguntava on aniria, sense diners, sense res. No sabia què fer, ja no tenia pràcticament gasolina. Per quin camí havia anat la Senén, com podia trobar-la? Vaig caminar i caminar riu avall,

de lluny es veia la ciutat. Se'm feia fosc. No trobava ningú, el camp estava desert. Però, on s'haurà ficat aquesta dona? No les entenc jo les dones!

Vaig trobar a mig camí un refugi i m'hi vaig quedar tota la nit. Pel matí, vaig continuar caminant riu avall. Cap al migdia vaig arribar a la ciutat, amb els peus plens de butllofes i afamat. Les botigues eren obertes, amb poca vianda i preus elevadíssims que no estaven al meu abast. Davant la porta, una cua llarga de gent que feia mala cara. Vaig passar per una fusteria i a la porta hi havia un paper groguenc clavat on es llegia: "Es precisa oficial de fusteria". Vaig entrar i vaig oferir-me.

–Quina experiència té? –em van preguntar- Li vaig dir a aquell home grassonet que mai no havia fet de fuster, però necessitava una feina urgentment i que aprenia fàcilment. Em va mirar de dalt a baix i em va donar la feina. Vaig demanar-li una bestreta, li vaig confessar que no tenia res de menjar perquè havia tornat de la guerra i la meua família havia desaparegut. Es va compadir de mi i me la va donar. En vaig tenir prou per dinar, encara que poc i malament. Em seguia preguntant on s'havia ficat la Senén. Em semblava que somiava, que res de tot allò era veritat, perquè era tan inversemblant!

Van anar passant els dies i vaig sobreviure com vaig poder.

-Però, on vivies? –va preguntar-li la Laia-

-A casa meua. Hi anava amb una bicicleta que l'amo em va donar. Va dir-me que ja no la necessitava, ja era massa vell i gros. Jo no volia acceptar-la, però ell insistí. L'havia guardat per al seu fill, però no va tornar viu com jo de la guerra. –Ara tindria la mateixa edat que tu- va dir-me amb to malenconiós. Es va portar bé amb mi, potser va voler fer per mi el que no havia pogut pel fill perdut.

Jo seguia pensant en la Senén, no entenia com m'havia pogut fer-me això, després de tot el que havia fet per ella, fugir d'aquesta manera era una mostra d'ingratitude que no m'esperava d'ella. Ets molt confiat, amb les dones potser no se n'ha de ser tant... tenen unes reaccions incomprensibles! –em deia- Volia justificar-la, però no podia. Em sentia molt decebut i alhora m'amoïnava per ella, on deu ser? Potser va caure o es va desmaiar... No podia fer-hi res més i això em dolia.

Quan vaig començar a tenir diners, vaig comprar-me roba i algunes coses que necessitava. Estava esperançat, tenia feina i casa, però la meva família no havia tornat i això sí que em preocupava. Ja havien passat dos mesos des que havia acabat la guerra i encara no tenia senyals de vida dels pares i dels meus germans. Em podrien escriure si estan a casa dels oncles – pensava-, per què no ho fan? Potser es pensen que sóc mort. Però si miren les llistes dels caiguts i desapareguts no m'hi trobaran pas.

Finalment, un dia de primavera, quan tot reneix, vaig veure de lluny una mena de carro que s'apropava cap a la casa i a mida que s'anava acostant, vaig poder reconèixer la mare i el pare, més vells i més primers, la meva germana Ruth i el meu germà, el Joan Ramon, que havia crescut força. Ja era tan alt com jo, prim igual, i amb ulleres. Conservava la forma triangular del rostre i la blancor de la seva pell. Un noi alegre, afectuós i elegant, però seriós i responsable, tal com era ell, podia tenir força èxit amb les noies, però -de moment encara sóc molt jove per pensar en aquestes coses. Vull estudiar primer, aconseguir una bona feina i després... ja veurem- em deia ell mateix.

La Ruth, més gran que jo, s'havia casat abans de començar la guerra amb el Dídac. Ara tornava sense el marit, desaparegut

durant la guerra, i sense el fill que havien engendrat amb il·lusió i esperança. La Ruth no solament l'havia perdut, sinó que havia quedat molt delicada. No es va arribar a refer mai més.

Ens vam besar i abraçar fort tots, la mare plorava mentre em tocava, com si encara no pogués creure que fos viu, el pare tampoc no se'n sabia avenir i el Joan Ramon, nerviós i atabalat, em va estrènyer la mà com un home. Però per a mi, continuava essent el germanet i el vaig petonejar igual com quan era petit. Ja no ho era tant, de petit, havia complert els divuit.

-D'on veniu? M'heu fet patir, no sabia on éreu. Vaig arribar i vaig trobar la casa gairebé buida.

-Fill meu, aquí no ens vam poder quedar quan van entrar els nacionals i vam fugir cap al nord.

-Heu vist els oncles?

-Sí, però no ens hi vam quedar. Vam amagar-nos en una casa de pagès abandonada a Vilajoana. Per allí no hi havia gent, tothom havia abandonat les cases, els homes eren a la guerra, les dones soles no podien sobreviure-hi i marxaven a casa de les mares o germanes.

-Però, avi, per què el teu pare no va anar a la guerra? –va preguntar la néta-

-Perquè es va quedar mig cec de les cataractes i no el van voler enrolar.

-I per què no s'operava?

-Ens mancaven diners i en aquella època encara s'havia d'anar a l'estranger per fer-se aquestes operacions. En el nostre país eren molt pocs els especialistes en oftamologia, es feien pagar, el preu no era al nostre abast, i a més, hi havia una cua llarga d'espera.

-Les coses han canviat molt des d'abans de la guerra?

-Moltíssim han canviat.

-I ara són millors?

-Sí, crec que ara vivim millor, més còmodament, en general, és clar; tot i que mai no viurem tots igual. Sempre hi haurà diferències socials, malauradament continua vigent aquella dita: "Tanto tienes, tanto vales", malgrat les aparences, perquè els governs ens parlen d'igualtat de tots els ciutadans davant les lleis a la Constitució, però a la pràctica, la igualtat fa aigües per tot arreu. No obstant això, hem perdut algunes coses també, com ara el bon sabor natural del menjar. Abans, i d'això potser no fa tants anys, hi havia fruita i verdura de temporada perquè la conreàvem al país i en menjàvem quan n'era temps només. Però ho hem anat edificant tot, queden poques terres, les hem omplert de vivendes, d'hotels i apartaments més rendibles. Hem venut molt de terreny als estrangers. Importem vianda de qualitat inferior a la nostra i fem hivernacles, centres d'experimentació agrícola. El resultat, quin és? Doncs, que res té el gust que ha de tenir. Amb el desenvolupament industrial i turístic, hem perdut bona part del nostre hàbitat natural. Però els temps canvien i el país s'havia de posar al dia, així que hem anat acollint les modes europees, fins al punt d'haver adquirit plena consciència de pertànyer a ella, amb els seus avantatges i els seus desavantatges. Perquè a l'altra banda de la frontera ja fa molt de temps que no saben quin gust ha de tenir una poma.

-No ho sé, avi, a mi m'agraden les hamburgueses de l'altra banda de l'Atlàntic... .

-Doncs, encara t'agradarien més les del país. No hem de menysprear res nostre. Saps de què pequem aquí?

-De què, avi?

-De valorar més el que fan a fora i no creure'ns capaços de fer-ho igual o millor. Som injustos amb nosaltres mateixos. No apreciem prou el que tenim i sobretot, el que podem tenir. I això, no et creguis que ve d'ara, perquè un escriptor espanyol del segle dinou ja se'n queixava. Aquest escriptor, Larra, deia coses de la societat de la seva època que encara són vigents.

-Deus tenir raó, perquè l'altre dia vaig sentir una conversa a l'autobús que em va cridar l'atenció i, ara en dir això, penso que era un exemple del que dius: Un home li preguntava a l'altre quina pel·lícula farien aquell vespre a no sé quin canal de televisió, l'altre li va contestar que feien una d'espanyola i llavors, el company va exclamar mig enrabiad: "Últimament només fan que rotllos espanyols, em posaré el video d'una d'americana que sempre serà més bona... !" A mi em va semblar molt malament el seu comentari fals i injust.

-Molt bé, Laia, m'agrada que pensis així.

L'avi va encendre un cigar i se'l col·locà entre els llavis.

-Avi, a casa no fuma ningú... i a més, ... si la mare et veu et renyarà, perquè no et convé. Apaga'l i explica'm més coses de la teva família. Llavors us vau quedar tots a viure a casa?

-Sí, el meu pare no podia treballar, però la mare cosia i el meu germà també va buscar feina i en va trobar al ram de la construcció. S'havien de construir moltes cases, perquè la guerra n'havia destruït moltes, se'n necessitaven molts, de paletes.

-Però... i la Senén? Quan vas tornar a veure-la? -continua preguntant a l'avi-

-Feia uns quants mesos que vivíem tots a casa i érem feliços, malgrat la duresa dels temps que corrien, perquè -com t'he dit- entraven diners a casa, teníem una feina que ens satisfieia, í

gaudíem de bona salut. Què volíem més? Però jo pensava encara en la Senén. Vaig anar a buscar-la pels diaris, preguntava per ella i ningú la coneixia. Un dia, després de sopar, vaig engegar un trast de ràdio que teníem sobre una tauleta al menjador i mira per on! Vaig sentir una veu donant notícies que em va recordar tant a ella, que gairebé no dubtava que no ho fos. Quan es va acabar el programa, en efecte, van dir el seu nom. Em vaig sentir tan alleugerit! perquè estava bé, perquè se n'havia sortit, d'aquella bogeria; no sabia com, però ara era el que menys importava. Tenia moltes ganes de tornar-la a veure, així que se'm va ocórrer anar a l'emissora. Vaig aprofitar un dia de festa setmanal que l'amo em va donar per compensar-me d'un treball extra. En comptes de pagar-me'l, em va dir que em donava el dia de festa. Com que jo tenia intencions d'anar a l'emissora i no sabia quan hi podria anar, va ser molt oportuna la seva proposta. Abans treballàvem tot el dia, inclòs dissabtes, Laia, no teníem temps per fer res més.

-I vas anar a l'emissora i vas veure-la?

-Sí, vaig anar-hi, però no vaig encertar l'hora, em van dir que havia marxat feia una estona per fer un reportatge. Em van preguntar si volia deixar-li algun missatge i així ho vaig fer per escrit.

-Què hi vas escriure?

-La nota deia: "Senén, si em vols tornar a veure, seré al penya-segat a les vuit del vespre, demà. No t'he oblidat. Pere."

-I va anar-hi?

-A l'endemà, quan vaig sortir de la feina a dos quarts de vuit, vaig enfilar-me cap al penya-segat, allí on ens vàrem conèixer, i assegut a la vora de l'estimball, vaig esperar-la. Hi vaig estar molta estona, es va començar a pondre el sol, i quan tot el cel era encès de color porpra, va aparèixer ella, amb un vestit taronjat, una mica

més gran, però bella. Ella va seure davant meu, i no ens vam dir res durant uns instants, ens vam observar i ens vam regalar mirades amoroses l'un a l'altre. Després ella va allargar els braços cap a mi, jo vaig agafar-li les mans i vaig acostar-me-la, fins que els nostres cossos es van tocar i ens vam besar, en silenci, no gosàvem dir res. I el que va passar, joveneta, ja no t'ho puc explicar, no és apte per a menors...

-Vols dir que vas fer l'amor allí mateix, a l'aire lliure, i mig a les fosques a la vora del precipici?

-Doncs... no hauria de dir-t'ho això... però sí... i va ser fantàstic!

-Era la primera vegada que tu... ?

.Nena! això no hauries de preguntar-m'ho.

-Està bé... i després què?

-Ella se'n va anar cap a casa i jo, joiós i trist a l'hora, a la meua.

-Però... us va parlar en algun moment?

-No gaire, però el suficient. Ens vam estimar sota la llum de la lluna, ja en vam tenir prou. Jo no vaig preguntar-li res, massa ganes tenia d'estar amb ella, no volia demostrar-li que m'havia dolgut la seva reacció d'aquell dia. Hom diu que en l'amor i en la guerra, tot s'hi val... No volia tornar enrere, només volia gaudir de la felicitat del moment, ja hi hauria prou temps per lamentar-se després... Vaig adonar-me que en tot aquest temps sense saber d'ella, me n'havia enamorat. La Senén exercia sobre mi una força estranya, una atracció que no entenia però m'arrossegava i me la feia buscar entre els meus braços. Havia estat molt reprimat durant tot el temps que somiava en ella, sense saber si era viva i tornaria a veure-la, ara no em volia estar de res. I ella es deixava, potser

perquè també m'havia vist en els seus somnis. No ho sé, jo era més jove, potser massa jove per a ella.

En acomiadar-nos, em va dir que s'ho havia passat molt bé, però que no es repetiria. I abaixà al cap.

-Per què? –vaig preguntar-li molt sorprès, encara amb un inoblidable sabor de maduixa als llavis-

-Adéu, Pere, no em tornis a buscar, ho sents? Ja et trobaré jo, quan sigui el moment.

-Vas dir-me en certa ocasió, que quan la guerra s'acabés –i ja s'ha acabat- em trobaries.

-Això mateix, ho compliré... no et vaig dir quan de temps després de la guerra. Potser em vas malinterpretar.

-Potser sí... però digues, Senén, això que hem fet no significa res per a tu? Què esperes?

-Significa molt, de debò, però... ja et trobaré. I es va allunyar, mentre jo em mirava la seva silueta d'esquena i em quedava sol amb un munt d'interrogants que no era capaç de contestar.

-Avi, per què no la vas retenir?

-No ho sé pas, Laia, suposo que em dominava, que jo era massa jove. I no vaig veure-la durant dos anys. Mentrestant, l'escoltava per la ràdio. No la podia oblidar. El meu germà, el Joan Ramon va començar a estudiar als vespres, després de la feina, i es va treure el certificat d'escolaritat. Em va animar a fer el mateix i vaig treure-me'l també. Ell va seguir estudiant a l'escola nocturna i va arribar a la Universitat. A casa, no teníem prou diners perquè fes una carrera, però entre tots el vam ajudar i ell feia hores extra per poder-s'ho pagar. Així que vam aconseguir que es matriculés a la facultat de Química. A mi em feia una mica d'enveja, però al cap i a la fi, era el meu germà i desitjava el millor per ell. Vaig treballar un

munt d'hores per ajudar-lo a pagar els estudis, no podia sortir amb amics i anar de copes, perquè feia feines extres fora de l'empresa als vespres. Però va valer la pena, perquè el Joan Ramon era un bon noi, agraïa tot el que fèiem per ell i ens prometia riqueses i benestar un cop es llicenciés i trobés una bona feina. Es passava les nits estudiant, i al matí anava a treballar cansat. Fou un sacrifici per a ell, però els resultats foren immillorables i quan va acabar la carrera, com havia dit ell, va trobar una bona feina en uns laboratoris. Es va recordar dels nostres esforços i ens va compensar. Ens va comprar una casa nova a la ciutat. El pare no volia marxar, a la mare li feia gràcia, i com que ens agradi o no als homes, les dones manen i se'n surten amb la seva, encara que no sempre; el va convèncer i vàrem anar a viure tots a la ciutat. Vam arreglar la nostra caseta del poble i la vam llogar a un veí mentre feia obres a la seva.

Jo estava content, d'una banda; però, d'altra, patia per si la Senén em buscava i no em trobava a casa. On em pensava trobar? Hi anava sovint a l'antiga casa, m'havia fet amic del fill del veí, tot i que no m'acabava de caure bé, per poder estar més a l'aguait.

-Laia! És hora de dormir –Va interrompre la mare, que va aparèixer de sobte a la porta de l'habitació- Pare, se sent una olor a ... tabac. No hauràs fumat aquí dins, oi? A més, saps que no et va bé. Els vells sembleu criatures... i tu, a dormir, Laia, heu estat tota la tarda parlant de l'àvia, m'equivoco?

-No t'equivoques, mare, és un tema que m'interessa molt.

-Vinga, pare, has de descansar tu també. No sé si és bo que hi pensis tant –digué la Dolors, mentre tapava amb el llençol la Laia-

-Filla meva, el dia que no parli d'ella, que no la tingui present en els somnis, haurà mort dins meu i jo em moriré amb ella.

-No diguis aquestes coses, pare... em poses trista. Jo també me l'estimava, però no és bo viure tant dels records –li va dir, mentre li passava la mà per l'espatlla- La vida continua.

-És clar que continua, no estic pas deprimit... només em sento més acompanyat si penso en ella. Els records omplen la meva vida ara que ja no està, ho has de comprendre, a la meva edat, quina esperança de vida em queda? Cinc anys, potser deu? Espero que no tants, no vull fer nosa a ningú. Què em queda per fer en aquesta vida? Aniré perdent facultats i no serviré per res, només per donar la tabarra als parents que en el seu més íntim interior, aquell que només es reconeix un mateix, desitjaran que em mori aviat perquè pateixi menys, o més aviat, per recuperar una llibertat perduda.

-Pare, no parlis així davant la nena!

-Bona nit –li van dir tots dos i van sortir de l'habitació pare i filla.

-Bona nit, no us baralleu ara per mi! –digué la nena.

-No et preocupis, filla, ara farem les paus. Que dormis amb els angelets. I la mare va apagar el llum gros, però va deixar un de petit encès.

Fora de l'habitació, pare i filla van continuar discutint.

-Per què no, Dolors? Li amagues les veritats de la vida? Aquesta n'és una. Tu també seràs vella un dia i què esperes dels teus fills, que et cuidin o et posin en una residència? ... perquè puguis parlar amb gent de la teva edat, perquè allí fan activitats, festes, i s'ho poden passar millor que mai... ja se sap, potser aquell vellet adorable amb qui vas ballar l'altra nit i d'haver estat més

jove... hauries gosat de fer-li proposicions deshonestes, no tornarà a ballar amb tu perquè ha traspassat... a millor vida, diuen. La Laia és prou gran i prou intel·ligent per comprendre de què estem parlant.

-Continuo pensant –digué la mare emprenyada- que és massa petita per sentir aquestes coses.

-Tu ets sa mare, perdona, no sóc ningú per dir-te com has d'educar la teva filla. De moment, reconec que ho has fet força bé, ets una bona mare. –La filla seguia posant mala cara i begullant el cap d'un cantó a l'altra- Ho sento, no volia jutjar-te ni maneflejar.

-Per què la gent gran parla més del compte?

-Suposo que durant tota la vida un es calla moltes coses per educació o per por a perdre quelcom i quan un es fa gran i ja no tens res a perdre, no fas compliments i no t'estàs de dir-ho.

-Més aviat, us torneu cruels i maleducats, com quan éreu petits. Torneu enrere, amb la particularitat que voleu tenir raó –sou la veu de l'experiència!- i teniu encara poder sobre nosaltres perquè us devem la vida. A un marrec, li pots pegar una surra al cul, en canvi, a un vell, -pobre, no sap el que es diu, ja no hi toca- li has de consentir tot.

-Quan siguis vella, ho veuràs diferent. És llei de vida. Potser ens comportem així, perquè us dolgui menys la nostra mort. No ens barallem. Marxaré aviat a casa meva, no hauràs de cuidar-me. Em sé cuidar sol i jo mateix, si no em valc, me n'aniré a una "llar de la tercera edat", bell eufemisme per dir "el corredor de la mort".

-Pare, no és això, no vull que te'n vagis tan aviat pel que jo t'hagi dit ara. Jo parlava en general. No trobo bé que hakis dit això davant la nena, però no té tanta importància. Queda't , pare, t'ho demano de debò. La Laia et necessita. Ja m'agrada que vulgui

saber coses de la mare. Era una persona extraordinària, tant tu com jo l'admiràvem, és bo que la conegui millor.

-M'ho pensaré, Dolors, de veritat, no vull fer-vos nosa. Al Modest, em sembla que no li agrado gaire.

-Sí, que li agrades... però ell és així. Però, a casa meva mano jo, i si jo vull que et quedis, et quedaràs.

-Dolors, parles com la teva mare. Pare i filla es van abraçar i es van besar.

El Modest mentrestant havia parat taula, havia engegat el televisor i allí s'esperava, assegut al sofà. En veure el Pere i la filla va exclamar: -Que avui no sopem, Dolors?

-Si, ara, Modest, de seguida –es va mirar a son pare i li va somriure.

La Dolors sempre ha pensat que el seu marit és una mica simple, superficial, i feliç, sens dubte, sobretot quan al banc ha aconseguit contractar nous comptes corrents o hipoteques. Li agrada la seva feina, se'n sent satisfet i no necessita res més, tret d'una dona meravellosa i uns fills sans i eixerits, que per sort seva té, segons ell mateix confessa als companys i amics quan li expliquen les seves desgràcies familiars:

–Jo sóc molt feliç amb la meva dona i els meus fills, no en podria trobar de millors-

De vegades la Dolors troba a faltar en ell la profunditat de pensament que ella té, o pensa tenir, i ha hereditat de la seva mare, i es lamenta que el seu marit no analitzi les coses com ella, -perquè en parlar de certs temes, als quals jo els dono importància i em preocupen, veig –li ho explica a la seva millor amiga, Betlem- que a ell no li importen i jo no goso de manifestar-li la meva preocupació, perquè em diu que no m'escalfi tant el cap amb coses que no tenen

remei. La seva actitud davant alguns fets socials i polítics és passiva, massa permisiva. -No és que discutim, sinó que ja no toco el tema, només li parlo de la casa, dels nens, de coses intrascendents, amb què ell és tan feliç- La Betlem, una amiga de tota la vida de la Dolors, li pregunta: -Però, per què t'hi vas casar amb aquest home tan avorrit?- I la Dolors llavors surt a defensar-lo:

-No dic que sigui avorrit, a més, és molt afectuós i, al llit, reconec que és sensacional... però m'hauria agradat que amb els anys –perquè quan ens vàrem casar, érem tan joves que ni jo mateixa pensava en certes coses en què ara hi penso- hagués madurat intel·lectualment... saps què vull dir? M'hauria agradat que evolucionés com jo, que no s'hagués quedat en el mer convencionalisme. El Modest s'ho empassa tot el que li diuen, no qüestiona res. I jo en canvi, amb els anys m'he anat fent cada cop més crítica i sensible a tota mena de problemes socials. Em comprens, Betlem?-

I la Betlem assenteix amb el cap i acaba dient:

-Mira Dolors, no es pot tenir tot en aquesta vida, tots tenim un all, una ceba o un ceballot. Preferiries un intel·lectual o un filòsof fred com un glaçó de gel, o un revolucionari impotent?

-No anem tampoc als extrems! Hi ha homes més profunds que també saben satisfer sexualment una dona. I fins i tot això tampoc no té tanta importància. M'hauria agradat trobar aquell bell mig d'equilibri tan saborós per a qualsevol dona d'avui dia que fusiona instint i raó a la perfecció.

-Em sembla que qui encara no ha madurat ets tu, Dolors, perquè això que demanes d'un home és gairebé del tot impossible, és un ideal, un somni! No existeix l'home perfecte, ni la dona. Has pensat mai que el Modest et pugui trobar massa complicada i amb

preocupacions absurdes que no van enlloc? Potser ho pensa, però t'estima tal com ets, per altres qualitats, i et deixa estar, i potser intenta demostrar-te que hi ha maneres més senzilles de viure i de pensar que et poden fer feliç. Dolors, la vida és molt làbil, cada dia que passem podem donar gràcies a Déu, creu-me no val la pena capficar-se amb aquestes coses. Perquè sou diferents justament, heu estat feliços aquests anys... o no ho heu estat ?

-Sí... no dic que no ho hagi estat, me l'estimo de debò.

-Doncs, mira, amb això ja hauries de tenir-ne prou. Més d'una dona –jo mateixa, que m'he quedat per vestir sants- voldria tenir un maridet com el teu. Valora el que tens, mentre en tinguis. Gaudeix-ne al màxim, creu-me, pels quatre dies que vivim... no cal escalfar-se tant el cap .

-Sembles el Modest, ara.

-Ja, és que en el fons, té raó. I si algun dia el deixes... cosa que lamentaria molt, cedeix-me'l, que ja en trauria jo tot el suc... – digué rient la Betlem.

-No caldrà, però m'alegra saber que cauria en bones mans.

Les dues amigues solien trobar-se els dijous a la tarda, a les cinc, al cafè de la cantonada de casa de la Dolors, per xerrar una estona. S'havien conegut al col·legi de monges, quan estudiaven quart de primària. Després la Betlem es traslladà a un altre col·legi, però no van perdre el contacte.

La Betlem, una dona encantadora d'ulls grisos i cabells castanys, s'ha quedat soltera, no per voluntat pròpia, sinó més aviat per la mala sort d'enamorar-se sempre d'homes que no la corresponien ni per equivocació. La Betlem ha patit molt perquè, essent ella molt enamoradissa, no ha trobat encara l'home que hagi sortit amb ella al cinema o al teatre per ella mateixa, i no perquè

s'avorreixi a casa tot sol. Ella busca un home que es bellugui per ella, que la compregui, -ja ho sé que és difícil entendre'm a mi- li diu a la Dolors, cerca un home que trobi sentit a la vida al costat d'ella.

-Ara qui és que somia?- li diu la Dolors, quan la Betlem s'enrabia i es posa sentimental. Ho veus, Betlem, com totes volem que sigui un home fet a la nostra mida? Si poguéssim fer de fang el nostre home... i tot i així erraríem, no podríem controlar totes les variables. La nova "creatura", en fer-se autònom de la seva creadora, es convertiria en un ésser capaç de sorprendre'ns. D'altra banda, per això ens agraden, perquè no responen mecànicament als mateixos estímuls de la mateixa manera. I, en el fons, a les dones ens encanta esbronar-los. Així en sentim superiors. És quelcom inconscient, és clar.

Sempre s'han entès les dues amigues, en són confidentes l'una de l'altra, mútuament, les uneix una relació pura i desinteressada. La Dolors pensa que la seva amiga és massa materialista i pragmàtica, però se l'estima gairebé com una germana. A ella, li hauria agradat tenir-ne una, només retreu a la seva mare no haver-se decidit abans de tenir una criatura. Per això, ella va expressar el seu desig de tenir dues criatures, almenys, al Modest, quan aquest un bon dia se li va declarar després que la Dolors havia obert un compte al seu banc.

A la Dolors, sí que li estranyava que aquell banquer fos tan lent per obrir una llibreta d'estalvis. Va fer tres viatges! La Dolors no s'explicava perquè havia de fer-ne tants. Mai no s'havia trobat amb una cosa així. I és que el Modest des que la Dolors va entrar per la porta del banc un matí de primavera, se n'enamorà, i se les pensà totes perquè la noia hagués d'acudir a ell. I ella, que a més de ser

profunda, era de vegades ingènua i innocent, no se n'adonà, fins que el noi va gosar de preguntar-li què feia el cap de setmana. Llavors, la Dolors va contestar que si el banc també obria el dissabte.

–No, no obrim, però podem quedar en un altre lloc... , a les sis, davant els magatzems del carrer Cirera si et va bé- va dir el Modest amb el mateix to amb que convencia els clients sobre la necessitat d'obrir un “libretón”. I la Dolors, que va acceptar sense fer-se pregar massa, se'l va mirar d'una altra manera des d'aquell dia.

Van sortir durant dotze mesos exactes i després es van casar, perquè la família del Modest no hauria consentit altra manera de lligar-los. Es va celebrar una boda força fastuosa, tot i que el pare de la núvia tenia menys recursos. Però el Pere havia estat molt explícit:

–És la meva filla única, per ella, faré tots els sacrificis que calguin, no vull que els pares del Modest malparlin, que la meva nena no hagi nascut amb la flor al cul com el Modest, no vol dir que s'hagi d'estar d'unes noces com es mereix.

I la Senén se'l mirava i somreia. –I tu no dius res, Senén?, què en penses? I la Senén contestava:

-Pere, el que tu facis, estarà ben fet. Si la nena ha de ser més feliç així... a mi no m'importa que no es casi o que es casi pel civil, perquè l'amor vertader està per sobre d'aquestes convencions socials, però si no ho fem i han de parlar malament i la nena s'ha de sentir desgraciada, doncs, endavant!

I el Pere, amb l'autorització de la Senén ja trepitjava sobre segur. El casament es portà a terme un dia plujós del mes de maig, però tot va anar bé i tots quedaren satisfets. Els nuvis van marxar

de viatge a les Illes Fejolí, perquè en una ocasió així –havia dit el pare del nuvi- s’ha d’anar on potser no s’hi tornarà mai més. La núvia hagués preferit un viatge més modest, a l’illa estiuenca de la Gònsola, però el Modest era del mateix parer que el senyor Gomis, i la Dolors no va voler discutir.

A l’estiu següent, van anar a la Gònsola, perquè la Dolors s’hi va empenyar i el senyor Gomis ja no tenia veu ni vot. La Dolors renyava de vegades el Modest per deixar-se emportar massa pel pare.

-No li facis tant de cas, Modest, ja ets adult, has de pensar per a tu mateix i tenir idees pròpies, per què sempre necessites la seva aprovació? Amb la teva en tinc prou jo! Transcorreguts alguns mesos, el Modest ja havia començat a aprendre a ser independent de casa seva. La Dolors ho havia estat sempre. La Senén li havia ensenyat a ser independent, a pensar i espavilar-se soleta; la seva mare la vigilava de lluny, sense que se n’adonés, per si cometia algun error del qual se’n podia penedir després, per poder-la avisar a temps.

De fet, la Senén es coneixia tant la filla, que li solia endevinar els pensaments. Podia confiar en ella i això l’omplia d’orgull i la tranquil·litzava.

Era conscient que l’havia tingut massa gran, però ella mateixa es disculpava adduint problemes psicològics. En realitat, l’única explicació era que la Senén, malgrat estimar el Pere des de la guerra, no es veia capaç de formar una família perquè no es podia estar massa temps en una mateix lloc i amb una mateixa persona- Però en complir els quaranta, s’havia promès d’establir-se i no fer més d’heroïna per aquí i per allí, arriscant la vida. I el Pere, que estava més que disponible, va veure una bona oportunitat per

fer allò que més volia: casar-se amb la primera dona que el va besar i a qui havia salvat la vida. I quan ho pensa encara ara, besa el rellotge que li va regalar la Senén.

Després de sopar, el matrimoni es queda sol al menjador, el Pere ja s'ha retirat i els nens dormen.

-Que bé que estiguem sols, Dolors, -va dir el Modest, agafant de la cintura la seva dona- t'haig d'explicar una cosa important i no volia fer-ho davant del teu pare, perquè és una qüestió molt seriosa que hem de decidir nosaltres.

-Què passa Modest? -preguntà la Dolors, abraçant el seu marit i arrossegant-lo cap al dormitori-

Ja dins la cambra, es van besar i es van ajeure al llit, mirant-se l'un a l'altre com anys enrere.

-Espera't Dolors, abans hem de parlar. I la Dolors, mentre es despullava, a poc a poc, escoltava.

CAPÍTOL 4: LA DECISIÓ

-No vull marxar d'aquí, Modest. I la nena?, perdria el curs. No vull que el perdi, és una nena intel·ligent, no vull que la seva formació es vegi afectada. A més, ara el meu pare està sol... no és bon moment, Modest –digué lamentant-se la Dolors-

-Però hi pensaràs? No cal que ho decidim ara mateix –va contestar el Modest-. Has de reconèixer que és una bona oportunitat professional, guanyaré més diners, ens aniran molt bé, amb dues criatures... hi ha moltes despeses en una casa., tu mateixes ho veus... ara la matrícula de la guarderia, o els llibres de la nena, després el dentista, el menjar, la calefacció, la llum... a més, els nens podran tenir un major contacte amb la natura, creixeran més sans! –contestà el banquer intentant de convèncer la dona de la conveniència d'acceptar el càrrec d'interventor en una nova sucursal de la Gomarosa -.

-Ara deixem-ho, Modest, m'ho haig de rumiar molt, ho has d'entendre, la Romagosa està molt lluny, suposa un canvi molt important en les nostres vides, haig de valorar moltes coses. No em forçis.

-Està bé, Dolors, ja em diràs què has decidit. Per a mi, no hi ha cap problema, ja ho saps. Al contrari, aquesta és l'oportunitat que esperava.

El Modest –treballador nat i ambiciós com tots els Santolaria- desitjava més que altra cosa un ascens en la seva escala professional. Feia mèrits per aconseguir un càrrec d'interventor o de director i fins llavors no ho havia aconseguit, sempre li passaven

davant. La darrera vegada, un xicot jovenet, incomprensiblement, havia ocupat la nova plaça d'interventor de la sucursal oberta a Muntarasa. El Modest va malpensar en descobrir que el seu cognom coincidia amb un dels caps del banc. -Vés quina casualitat! -va dir amb ràbia- per què aquest mocós sense experiència s'ha de fer càrrec de la feina si no és perquè és fill de papà? -li havia dit enrabiat a la Dolors.

I la Dolors feia veure que es lamentava, però en realitat se n'alegrava perquè així es quedaven a casa.

La Dolors es temia que això passaria un dia, que potser traslladarien el marit i seria tant ruc d'acceptar! Per què no podia esperar?

-Més tard o més d'hora et faran director aquí, perquè el d'ara ja és molt gran, no tardarà gaire temps en jubilar-se i llavors, segur que t'ofereixen a tu el càrrec, saben que te'l mereixes, ets el més antic i el més responsable de tots els teus companys. Tingues paciència... -li havia dit la Dolors, en saber la notícia-

-Però, Dolors, les oportunitats, quan es presenten, s'han d'aprofitar. Tu dius que em faran director aquí on sóc ara, i jo no ho veig tan clar... perquè a la millor col·loquen un noiet d'aquests endollats que trepitgen tothom. Ho han fet abans i ho poden repetir. I llavors què? -preguntava capficat el Modest a la seva dona-

-Llavors... a esperar que t'ofereixin una altra cosa, o millor encara, te'n vas a la competència, i els envies a fer punyetes, si són capaços de fer-te això! -contestà la Dolors sense embuts-

-Això no ho puc fer, Dolors, jo haig de ser fidel a l'empresa -va contestar el Modest, una mica sorprès de la reacció de la seva dona-

-Modest, els treballadors solen ser més fidels que els propis amos, ells no tenen escrúpols quan volen prescindir dels serveis d'algun treballador. Atreveix-te de fer tard o fer una cosa malament, i veuràs l'agraïment dels teus amos per la teva fidelitat durant vint anys! -De vostè, això no ens ho esperàvem, però és clar, l'hem d'advertir que això no es pot repetir- et dirien el primer cop, i el segon: -Modest, lamentant –ho molt, li hem de comunicar que a partir de demà hem de prescindir dels seus serveis- et dirien sense mirament.

-Que exagerada, Dolors! No m'ho farien això a mi. Ets catastrofista!

-Realista, Modest, realista! No t'ho creus? Doncs, no ho provis, per si de cas. No veus que darrere teu, n'hi ha deu mil homes i dones que estan esperant que tu o qualsevol altre dels que esteu allí marxeu per col·locar-se ells. I els teus amos ho saben. Ells, de treballadors conflictius no en volen. Faràs moltes coses ben fetes i mai no t'ho diran –i si t'ho diuen, ja pots sospitar que el sabó és perquè els facis d'espieta- ara bé, només que en facis una de malament, te la refregaran fins el dia que marxis, sobretot aquest darrer.

-Prou, Dolors, no et vull sentir més, tens una visió molt negativa de les coses, jo no sóc tan desconfiat.

-Potser sigui millor per a tu, seràs més feliç.

I la discussió s'havia acabat en què la Dolors s'ho havia de pensar molt bé abans de decidir-se, perquè els diners i la posició social no eren per a ella el més important. La Senén pensava igual. La Dolors ha heretat de la seva mare la valoració de les coses immaterials per sobre de les materials. El Pere no pensava tampoc com la Senén, però fins i tot li agradava que pensés diferent. En

canvi, al Modest, l'incomodava que la Dolors no coincidís amb ell i necessités tant de temps per pensar-se les coses que per a ell eren tan evidents!.

La Dolors volia saber com afectaria el trasllat a la Laia, volia esbrinar què en pensava, i un dia, tornant de casa de la seva amigueta Tere, va plantejar-li el tema. Li va explicar que el seu pare havia rebut una oferta molt bona a la feina, però que suposava traslladar-se a un altre indret, canviar de casa, de col·legi, i és clar, abans de prendre una decisió tan important, com la d'anar-se'n d'allí on s'ha nascut i s'ha viscut sempre, caldria valorar moltes coses, començant per l'opinió de les persones afectades. El pare creu que no hauria de desapropiar l'ocasió, però jo vull saber –li digué clarament- què en penses tu, com et sentiries, quins vincles et lliguen aquí, Laia? –li va preguntar, com si parlés a un ésser adult-. La Laia, sorpresa, no va saber què contestar en un primer moment. Després de pensar-ho una mica, exclamà:

-Mare, em pensava que els adults prenieu decisions fàcilment, perquè ho teniu tot clar, i que els nens no tenim ni veu ni vot en aquestes qüestions; si m'haguéssis dit directament que ens traslladàvem perquè el pare creu que és el millor per a la família, hauria acceptat, perquè sou els meus pares i jo com a filla vostra, hauria d'assumir-ho. Però, en preguntar-m'ho, em dónes una oportunitat d'opinar sobre una cosa que pot afectar tota la família i em sento com si depengués de mi la vostra decisió. No et vull influir, el que vosaltres decidiu, per a mi estarà bé. Confio en vosaltres, sé que procureu el millor per a mi.

-Laia, justament per això vull saber com et sentiries, ja ho sé que acataries qualsevol ordre que et donéssim si fos necessari, però digues, et sentiries desgraciada en una altre lloc?, t'adaptaries

fàcilment en un altre col·legi?, et costaria de fer nous amics? Vull saber com ens veuries a nosaltres, els teus pares, per haver-te allunyat d'allò amb què ara gaudeixes o, pel contrari, per donar-te una vida més feliç de la d'ara. Si t'ho pregunto, Laia, és perquè crec que t'afectaria molt i vull saber si tinc raó per no prendre una decisió de la qual després me'n penedeixi. Per a mi, els diners no ho són tot, ja li he dit al teu pare. No busco una aliada contra ell, sinó una raó més, o un munt de raons per justificar la meva decisió, juntament amb la del teu pare.

-Doncs, si vols saber com em sentiria de debò, t'ho diré francament. M'has ensenyat a ser sincera i amb tu és amb qui més ho haig de ser: Em fastiguejaria molt anar-me'n d'aquí, perquè hi estic bé, m'agrada el col·legi, els professors, els meus companys, sobretot la Tere és amiga meva i no voldria perdre-la, m'agrada viure en aquesta casa, i a més, l'avi, es quedaria sol, o ens el portaríem?

-Hauria de ser una decisió seva. Em temo que no voldria marxar. I el comprendria. Tens raó, es quedaria molt sol.

-Però, mare, no voldria que el pare perdés una bona oportunitat per mi, l'opinió d'una criatura no pot ser determinant.

-No ho serà, però m'ajuda, no m'hauria perdonat mai el fet d'obligar-te a fer una cosa així sense haver-t'ho consultat. Pel pare és molt important, perquè fa molt de temps que desitjava una oportunitat com aquesta.

-Llavors, mare, digues-li que a mi no em representa cap sacrifici, que m'adaptaré. De tota manera, t'agraeixo que m'ho hagi preguntat. Conec altres casos en què no s'ha consultat als fills.

La mare abraçà la filla i li digué que n'estava molt orgullosa d'ella, perquè era una nena intel·ligent, responsable, amb molt de futur.

–Ho dius perquè sóc la teva filla! –contestà modestament la filla, sabedora, en el fons, que part de raó tenia, perquè a classe era l'única que feia tots els deures cada dia, l'única que treia un munt d'excel·lents, l'única responsable de les carpetes dels exercicis dels alumnes.

La Dolors vacil·lava encara més després de parlar amb la Laia, s'ho temia. Hi va estar pensant tot el dia i tota la nit. El Modest no li preguntava res, coneixia la dona, no és qüestió de pressionar-la massa, al final cedirà, però li costarà, ho sé –li explicava al seu amic Ferran, al qual li portava la comptabilitat- I el Ferran dubtava també:

-Jo no estaria tan segur, Modest, en aquests moments, en què el teu sogre s'ha quedat sol, no sé si és bona idea. Les filles senten pels pares una mena de devoció que... no sé, no et voldria jo desanimar, però em sembla que no voldrà... i la teva filla què en diu?

-La nena és una criatura, ella què ha de dir? A qualsevol lloc estan bé les criatures, s'adapten fàcilment als canvis. Farà nous amiguets i coneixerà altres professors, però per ella... tot aniria bé, no em preocupa tant. Ara, la Dolors... massa s'ho pensa, tens raó, però haurà de reconèixer que les nostres condicions de vida millorarien i cap mare com ha de ser els negaria als seus fills el millor possible.

-No, és clar, però, qui et diu que els diners i l'ascens social dóna garanties de felicitat? Ningú, els diners ajuden, però la felicitat de vegades es troba en la senzillesa, i fins i tot, en la pobresa! Amb

això, li dono la raó a la Dolors, els diners no ho són tot. Penso com ella que pots esperar una altra oportunitat, segur que se'n presentarà una altra.

-Tu no vols perdre el comptable!

-No hi té res a veure, Modest, em sabia més greu perdre't com amic que com a comptable.

-Ja ho sé, t'ho deia de broma, home!

El Modest se'n torna cap a casa moix, no s'esperava que el seu bon amic li portés la contrària, no hi comptava, hauria volgut que li donés la raó per dir-li, a la Dolors veus com ell també pensa com jo?, com si el parer del Ferran tingués importància! No les té totes el Modest, es tem la resposta negativa de la Senén, la veu poc disposta a viatjar i a abandonar el paisatge que des de petita l'ha envoltat. Però l'egoisme que ens perd a tots un dia o altre, perquè diu mentida qui ho nega, ja que fins i tot s'amaga darrere el més noble altruisme, tenia una força extraordinària en la ment del Modest. O no era pensar en un mateix això d'anar-se'n a la nova sucursal, per l'orgull de veure realitzat el seu somni particular? Si li consultava a la Dolors era perquè hauria estat molt malament de no fer-ho, aquestes coses s'han de decidir conjuntament... en un matrimoni, ja se sap, s'han de compartir coses; però ell ho havia pintat gairebé com a necessari, perquè seria una bestiesa no fer-ho. I la Dolors, prou que havia vist l'estratègia del marit.

En arribar a casa el Modest, truca el telèfon i des de la porta crida: Ja l'agafo jo! Truca la tutora de la Laia per concertar una visita amb caràcter urgent.

-Ja li comunicaré a la meva senyora, estigui tranquil·la. Ella vindrà segur, jo no sé si podré-.

-Dolors, ha trucat la tutora de la Laia, ens vol veure demà a les cinc. Li he dit que tu hi aniries.

-Demà? No em va gaire bé, però suposo que no m'entretindrà gaire estona. No t'ha dit de què ens vol parlar?

-No, no m'ho ha dit. Que no està bé al col·legi la Laia?— pensant que podria ser un motiu per marxar d'aquí- Està molt contenta, hi té amics i treu molt bones notes, no sé què deu passar. On és ara? -pregunta el pare-

-S'està banyant. Deixem-la, no la capfiquem, potser serà una visita ordinària.

-M'ha dit que era urgent!

-Hauries d'haver-li preguntat per què. Bé, doncs ja ho veurem... si hagués passat alguna cosa, la nena m'ho hauria dit, m'ho explica tot. Que jo sàpiga no té cap problema —contesta la mare-.

A l'endemà, la Dolors acudeix a la cita de la tutora al col·legi, abans de sortir la nena de la classe. Pregunta per la senyoreta Lisa, una mestra jove i maca, amb fort caràcter, però afectuosa. Vostè dirà, què li passa a la Laia? Em creia que tot anava bé. Des d'ahir que he començat a dubtar-ho. Li diu, mentre es donen la mà.

-Ho sento, no volia espantar-la. No passa res de dolent. La Laia és una excel·lent alumna, cregui'm , com ella en tenim molt poques. No solament és intel·ligent, estudiosa i rigorosa, tant com pot ser-ho a la seva edat, sinó també responsable, obedient i amb bons hàbits. Els felicito, de debò, han fet molt bona feina i han tingut sort de tenir una criatura amb les seves aptituds. El fet és que fa uns anys els bons alumnes, potser no tant com la seva filla, omplien bona part de les aules; però darrerament, des del curs passat potser, o l'altre, els alumnes conflictius que abans quedaven en

minoria, i eren aïllats en grups específics per ser tractats per psicopedagogs especialitzats en problemes de disciplina i aprenentatge, avui predominen i ens trobem que els alumnes brillants com la Laia perden el temps i han de funcionar a un ritme i nivell inferiors al de les seves capacitats. Per això hem pensat en formar un petit grup d'alumnes de nivell més alt, com la Laia, per tal que puguin avançar independentment del grup-classe i puguin aprofitar més. Estem informant de la nostra solució als pares, perquè suposa un aïllament d'aquests alumnes. Pot comportar que siguin mal vistos pels altres, que no els acceptin i per això avisem i demanen permís als pares per dur a terme la iniciativa.

-Entenc la situació, m'està dient finament que la meva filla és un ésser estrany en aquest centre, o també en d'altres, i que serà apartada de la resta de companys per constituir un grup d'elit que serà l'objectiu de les mofes i dels actes vandàlics cruels i injustos dels companys, que veuran amb enveja i recel els nens bendotats, i vostès no sabran com aturar-los. M'està dient que la meva filla serà odiada per companyes amb les quals ara comparteix el temps d'estudi i d'esbarjo, que tindrà un professorat especialitzat que potser li exigirà més del que es pot demanar a una criatura. M'està dient tot això diplomàticament, oi?

-Vostè exagera, jo no he dit tant... però és clar, els altres nens potser no entendran massa bé per què els apartem i això provoqui cert rebuig. Però pensi la bona oportunitat que li oferim: la seva filla serà atesa quasi particularment per preparar-la per a la Universitat. Ja sap que avui dia hi van pocs a la facultat, les proves d'accés són molt difícils, només hi entren els que vertaderament valen. Si la seva filla continua amb el grup-classe com fins ara, arribarà el moment en què també s'acostumarà a fer el mínim

esforç, perquè estudiant molt poc s'ho treurà, perdrà els bons hàbits d'estudi que té ara, s'indisciplinarà perquè s'avorrirà a classe, aprendrà dels altres i llavors no es podrà treure la prova d'accés. Quina carrera vol que estudiï la seva filla el dia de demà? Nosaltres ja la podem orientar cap a la fita que es proposi. Què li sembla? Cregui'm, això ja està funcionant en altres centres i es confia en els bons resultats. Els nostres psicopedagogs són gent amb experiència i sabran orientar bé la seva filla. Creiem que necessita un tractament especial, si no ho fem, la condemnem al fracàs.

-Vol dir que del fracàs, només se'n salvaran uns pocs, l'elit, educada per accedir a la Universitat, una Universitat també minoritària i elitista; perquè és clar, no cal que la gran majoria de la gent tingui més coneixements que els rudimentaris, què n'ha de fer amb ells?. La gent, com menys sàpiga, millor; comporta menys problemes. Quan hom pensa, és quan descobreix la veritat que es vol ocultar. Mentrestant, els pares dels benhaurats savis hem d'agrair que ens hagin donat l'oportunitat de ser diferents, de comprovar el preu de la diferència, que és el del menyspreu, el de la falsa admiració. I quan la meua filla s'hagi llicenciat, encara no sé en què, perquè ho ha de decidir ella, no pas jo; amb el títol, els coneixements i els anys perduts de la seva joventut, on anirà? Quantes portes se li tancaran? Què vols fer, investigació, què és això? Amb quins mitjans? Li preguntaran rient per sota el nas.

-Disculpi'm un moment, si us plau.

La senyoreta Lisa va sortir un moment del despatx i va tornar-hi amb la Laia.

-Seu, Laia, la teua mare i jo estàvem parlant d'un assumpte que t'afecta.

Li va explicar a la nena exactament el mateix que a la mare, com si fos una lliçó apresada.

–Què en penses, Laia, et faria gràcia formar part d'aquest petit grup i aprendre més coses de les que aprens ara? I la Laia – que havia estat observant l'expressió de la mare- va respondre:

–Quins companys són els escollits? I la senyoreta Lisa va buscar en un calaix un paper groc i recità els noms i els cognoms. La Laia va escoltar atentament, desitjosa de sentir el nom d'alguna de les seves amigues. Però no en va sentir cap. I exclamà: -No en conec cap d'aquests!

La senyoreta Lisa va treure-li importància: -Pensa en els avantatges, a més t'agradaran els nous companys –tots masculins, menys ella- te'n faràs amiga aviat, ja ho veuràs.

–Perdoni que la interrompi, senyoreta Lisa, però encara no hem decidit res, ens ho hem de rumiar, n'hem de parlar ella, jo i el meu marit, a casa, oi Laia? Ja li donarem la resposta tan aviat com sigui possible. D'acord? La Dolors va agafar de la mà a la seva filla i se'n van anar escales avall. La senyoreta Lisa se les va quedar mirant.

Pel camí, no es diuen res, la mare està malhumorada i la filla ho ha endevinat. A casa, està esperant assegut en la butaca del menjador l'avi, amb una revista a les mans. Les veu entrar i les saluda, però mare i filla contesten amb un soroll que no arriba a ser un mot. L'avi Pere observa només, no gosa de preguntar. No n'haig de fer res jo, potser s'han barallat. Continua llegint la revista.

La Dolors continua pensant en el trasllat, en l'oportunitat professional per al Modest, en el seu pare vidu, en la Laia i el Pau, i en la senyoreta Lisa i la seva proposta. Continua preguntant-se què és el millor, què és el més just, què hauria fet la Senén. Com puc

fer-los feliços a tots? La meva felicitat és la que menys compta ara. Si ells estan bé, jo també ho estaré. Segur. El Modest vol marxar. La Laia no. Però després de parlar amb la seva tutora... no sé, les coses que ha dit m'han indignat i m'han deixat amoïnada. Potser hauria d'estar orgullosa de la meva filla i col·locar-la en l'elit amb els ulls tancats. Emperò no puc deixar de pensar en la marginació i la discriminació que això significa malgrat que ens la vulguin disfressar. No sé pas si això és bo, la meva intuïció em diu que no. D'altra banda, és negar-li l'oportunitat de tirar endavant si és cert que amb els seus companys perdrà el temps. També faria el mateix al Modest si em nego al trasllat. A ell, li consta que progressarem. A mi no em consta res. I què faig amb l'avi? Aquí no té a ningú. Aquest vespre, mentre sopem, els plantejaré els meus dubtes. La indecisió m'angoixa. És preferible que parlem clar, que posem sobre la taula les nostres pors. Som una família, això deu voler dir alguna cosa en situacions difícils. Les decisions han d'ésser compartides. Però, jo que vull fer realment? Voldria que tot quedés igual, sí, tot igual. I per què no els dic això? Que no vull marxar, que no vull que la meva filla formi part de l'elit. Els ho diré aquest vespre.

-Filla, estàs molt callada, i la teva filla també. Què us passa, si puc saber-ho? -va preguntar preocupat el Pere en acabar de fullejar la revista-

-No ens passa res, pare, estem amoïnades. Però ho resoldrem molt aviat. Què estàs fent?

-Estic llegint aquesta revista, l'he trobat per aquí sobre la tauleta. No sabia que llegeixiu aquestes coses.

-No les llegim, la va portar l'altre dia la germana del Modest, ella sí que és afeccionada a la lectura d'aquests rotllos. Jo prefereixo la poesia, com la mare.

-És cert, ella en llegia molta. De vegades, me'n llegia, recitava molt bé. Ho trobo a faltar.

-Vols que te'n llegeixi, pare?

-M'agradarà que ho facis.

La Dolors va llegir-li poesia de la Valèria Ros, del llibre pòstum Com tu vulguis. Es va relaxar i va gaudir de la companyia del pare que escoltava atentament, mentre li venia a la memòria la veu harmoniosa de la Senén, i aquelles tardes de tardor, fredes i plujoses, només animades pel recitat de la seva dona.

A l'hora de sopar s'havia de prendre una decisió, així ho havia determinat la Dolors. I així fou. Es va parlar de l'assumpte a taula, el pare de la Dolors se'n adonà que ell formava part del problema. I va dir de seguida: -Marxeu si heu de marxar, jo em quedo, per mi no patiu. La Dolors va proposar-li d'anar a viure amb ells. El Modest se la va mirar, no va gosar dir res. El Pere se'l va mirar. La Laia els observava a tots. La Dolors es va mirar la Laia. I després d'aquests intercanvis de mirades, que parlaven per sí soles, es va prendre la decisió:

-Ens quedem, Modest. Si tu te'n vols anar temporalment, fins que et sorgeixi una nova oportunitat aquí, vés-hi. No està tan lluny, pots quedar-t'hi de dilluns a divendres i el cap de setmana passar-lo a casa. Si creus que ho has de fer, fés-ho. Jo, el pare i els nens, ens quedem.

I el Modest es va aixecar emmurriat i se'n va anar.

El Pere li digué a la filla:

-Vés a buscar-lo, Dolors, parla'n un altre cop. Però la Dolors no en volia tornar a parlar, es va aixecar també de la taula i se'n va anar a fregar plats. La Laia es va quedar amb l'avi al menjador, tots

dos es van mirar sense dir-se res, un sabor amarg als llavis els impedia pronunciar cap paraula.

CAPÍTOL 5 : EL RODATGE

Avui he hagut de sortir, feia dies que no podia. Quan he arribat a la cantonada, m'he sentit marejat, el món se m'enfosquia i begullava, em semblava que anava en un vaixell, fins i tot he mirat si duia sabates i trepitjava l'asfalt. Estava dubtós, em veia a terra, estirat, immòbil. Però he baixat les escales prou bé, em creia que seria pitjor; ara, de pujada... valga'm Déu!, per què han fet el caire de l'esglaó tant amunt? El gos de la veïna m'ha estat observant tota l'estona, vés a saber què volia que fes, si un ja està exhaurit... , si tinc ploms per cames i no em queda esma per dir-li tu què mires, corre, vés a dir-li a la mestressa que aquest mes tampoc no puc pagar-li el lloguer.

I ara no sé per què, recordo amb especial afecte alguns instants del rodatge; potser perquè només em resta el luxe d'embarbollar-me, o potser perquè torno enrera cercant més enllà del meu passat digne un confús origen; tanmateix, quan el trobi, demanaré a la veïna, per escrit, és clar -sé que ho farà amb gust, perquè sé que em menysprea-, que m'encofurni en un taüt de fusta barata, perquè jo sóc covard i no em sé deslliurar d'aquesta embulladissa vida.

Per una cosa o per una altra que no sé reconèixer amb claredat, deia, em vénen al cap un altre cop alguns moments del rodatge de la meva primera pel·lícula. Recordo perfectament els primers dies, perquè van ser, segurament, els dies més feliços de la meva vida. Almenys així vull recordar-los. Per primera vegada, un munt de gent seguia les meves ordres. I a més, ho feien de bon grat!

Al col·legi m'havien dit que tenia dots de manament, però que no les emprava amb la gent adient; perquè sempre estava ficat en embolics i, com a lògica conseqüència, moltes vegades em deixaven castigat una hora a la sortida de classe. Però a mi no em feia res, perquè la senyoreta que es quedava amb mi i em vigilava, era una dona bella, ben feta i afectuosa amb els nens. Fins i tot, alguns dies havia provocat algun aldarull expressament per quedar-me amb ella a soles. Quan vaig conèixer la Mariona, me la va recordar tant!

Però tornant al rodatge, amb els actors i les actrius vaig mantenir una excel·lent relació, sobretot amb la Mariona, que representava el paper de la Senén.

Ella em va recolzar sempre i em va ensenyar molts secrets de la professió. Tenia molta més experiència que jo, ja que havia intervingut en unes quantes pel·lícules, mentre que jo havia aparegut de sobte en el món del cinema, gairebé vaig sorgir del no res. Sí que havia col·laborat en la direcció i el guió de curtmetratges i havia tingut un mestre excel·lent, el Pasqual Bayó. Però això era ben poc. Dirigir una pel·lícula llarga era una empresa arriscada i difícil que mai no m'hagués gosat d'emprendre si el realitzador, el Narcís Pintó, no m'hagués impulsat a fer-ho.

El Sr. Narcís era un home ric que no sabia què fer amb els diners, no té dona ni fills, ni vicis ni nebots, però és un amant del cinema i regeix una escola privada de doblatge i interpretació. Allí el vaig conèixer. Després d'haver obtingut el títol del batxillerat, d'haver-me passat nits en desvetllament, d'haver patit angunioses suors fredes als exàmens finals i del regust que m'havia quedat de tot plegat, no tenia pas ganes de ficar-me un altre cop dins una aula. Però, per aquelles casualitats de la vida, el meu pare va

conèixer el Narcís en una saleta de consulta del dentista. I varen coincidir diversos cops. Es van caure bé i van començar a parlar de moltes coses. Van descobrir que tenien molts punts en comú i així fou que el meu pare va començar a parlar-li del seu fill inútil aturat, un servidor, Gerard Mercader, Grau per als amics.

Quan el pare va arribar de la consulta, no hauria dit mai que li havien tret dos queixals, perquè estava molt entusiasmat i amb moltes ganes de parlar, tot i que li havien aconsellat que no ho fes i encara tenia la galta mig adormida. Em va animar a estudiar per ser actor. Reconec que em va sorprendre, no m'hauria esperat mai d'ell una idea així. Vaig mirar el calendari primer de tot, perquè em creia que era una innocentada. No, no és el dia, vaig dir-me, li vaig fer repetir, i ho va fer encara amb més convenciment, llavors se'm va ocórrer que en treure-li els queixals, li havia afectat al cap. No fill, no estic delirant. He conegut un home que té una escola de doblatge i interpretació i li he parlat de tu i m'ha suggerit que hi anessis a estudiar. A mi m'ha semblat una excel·lent idea, per què no? Si no tens feina... com ocuparàs totes les hores del dia?. Li vaig expressar el meu desig de posar-me a treballar de qualsevol cosa i no ficar-me a cap aula per molt de temps, o millor, mai més. Si havia estudiat el batxillerat i me l'havia tret era perquè així ho volien els meus pares, perquè com gairebé tots els pares, volien el millor per a mi, i els semblava que així tenia més oportunitats laborals. Tenien raó, però per a mi, estudiar era una tortura, sobretot les matemàtiques, no me les empassava de cap manera, i el llatí tampoc. Jo no era ni de lletres ni de ciències, era un especimen.

La idea del pare no em va agradar gens ni mica, però per fer-lo feliç, i perquè la mare també m'ho va demanar, vaig acceptar

d'anar a fer una prova. Si m'agradava, em matriculava; si no, buscava feina.

El pare havia convingut això amb el seu nou amic. Així que vaig anar-hi a l'endemà amb el pare, que em va presentar el Narcís. Em va caure bé, era trempat. Em va ensenyar les instal·lacions i em va presentar al personal. Pels passadissos vaig veure bon ambient, els nois i les noies semblaven simpàtics, no era com a l'Institut, s'hi respirava una altre aire. Vaig quedar-m'hi tot un matí de prova. I en sortir, vaig haver de confessar que m'ho havia passat bé, que m'havia agradat. Una altra cosa era les capacitats interpretatives que jo tingués. El Narcís va mostrar confiança en mi des del primer moment. No em coneixia de res i en canvi, des que vaig trepitjar la seva escola, vaig sentir-me ben acollit, recolzat. Tenia bones vibracions allí. Així que m'hi vaig quedar tot el curs. El meu pare no sabia com agrair prou el gest del seu amic.. Va pagar gustosament una matrícula altíssima i se'n tornà a casa convençut que havia resolt el meu futur.

Allí vaig aprendre moltes coses i vaig conèixer molta gent. Però, de tots, el Pasqual Bayó fou per a mi el millor mestre. A ell, i al Sr. Narcís pràcticament els dec els meus èxits. El Pasqual li va proposar al Sr. Narcís de fer pràctiques i com que se l'escoltava molt, va accedir-hi. Es va posar en contacte amb amics seus i vam reunir-nos tots per fer el rodatge d'alguns curtmétratges. En els dos primers, havia d'intervenir jo com a actor; però li vaig manifestar al Pasqual que m'atreia més la direcció. Em va donar l'oportunitat de dirigir-ne un i el resultat fou molt satisfactori. Tant el Pasqual com el Narcís van entusiasmar-se i van concebre la idea que repetís l'experiència, però aquest cop havia de ser un film llarg. Jo no m'ho podia creure, no feia tant que m'havia introduït en aquest món!, no

em veia encara preparat. Però ells dos van insistir, dipositaren tota la confiança en mi i així fou que amb el seu ajut vaig aconseguir el contacte amb un escriptor especialitzat en fer guions de pel·lícula. Em va proporcionar un guió i me'l vaig llegir. El vaig trobar interessant i li vaig donar el vist-i-plau. Només faltaven els actors i les actrius, els decoradors, els tècnics de so, els càmeres... però de mica en mica anàrem contractant la gent i vam poder començar a rodar el catorze de febrer de l'any següent. Els preparatius foren llargs, els actors i les actrius s'havien d'estudiar els papers, s'havien de buscar i construir decorats adients... ; no volia que res , absolutament res, sortís malament. Havia de tenir cura de mil i un detalls.

Quan vaig contractar la Mariona per a fer Senén, vaig saber que amb ella tot aniria bé; tenia una seguretat i una iniciativa impressionants, sabia encomanar-me-les amb suggerències acurades, que jo acceptava perquè procedien d'ella. Ens vam entendre des del primer moment. Es va convertir en la meva mà dreta.

Per rodar les primeres escenes, vam pujar a la muntanya del Pedrós Blanc. Vam haver d'esperar un bon dia de primavera, perquè hi feia massa fred i sovint estava nevat. La Mariona s'havia de posar un vestit blanc escotat. Recordo aquella escena com si fos ahir, estava fantàstica.

La Mariona era molt maca, i vestida així i amb els cabells llargs voladissos encara resultava més enigmàtica. Era més gran que jo, i ella em tractava de vegades com un germà petit, quan ja portàvem mesos rodant i entre nosaltres havia crescut una gran amistat i una gran confiança. De moment, no vam arribar a més. A mi em molestava una mica que pensés que era massa jove per a

ella, hauria desitjat tenir uns anys més, perquè m'atreia molt, cada vegada més, i en canvi, em feia respecte, la veia superior a mi. La veia inaccessible, i això encara encenia més el meu desig. Per què serà que ens tempta el fruit prohibit i no ens conformem amb el que tenim? Per què els éssers humans ens contradim i som tan complicats?

M'hauria resultat més fàcil accedir als encants d'una de les maquilladores, que se m'insinuava constantment, de forma molt dissimulada, però evident. La maquilladora, ara no recordo el seu nom, em convidava sovint a anar a esmorzar per estar-se més temps amb mi; però jo li responia sempre amb una excusa creïble: estic molt enfeinat, haig de preparar això, parlar amb aquest i comentar allò amb aquell. Un altre dia serà, però el dia no arribava mai i la noia es desesperava. Quan se'n va cansar, va intentar de lligar-se amb un dels tècnics de so. Ho va aconseguir, cosa que em va alegrar molt. La noia era maca, molt maca i molt ben feta, al costat de la Mariona, però ella, amb els seus ulls foscos petits, els seus llavis fins i delicadament corbats; tenia quelcom d'especial que no solament m'encoratjava professionalment, sinó que m'engrescava emocionalment, dit clarament, sense embuts, m'excitava irremeiablement. I ella, estic segur que se n'adonava, però feia veure que no. En certa ocasió, a propòsit de la relació amorosa que mantingueren temporament la maquilladora i el tècnic de so, va comentar-me, com aquell que no vol la cosa, que ella no barrejava mai feina i plaer. Potser per això no em va fer cas durant els dos anys de rodatge de la pel·lícula. Això sí, mai no va deixar de ser molt amable i bona consellera.

Malauradament, la Mariona no va ser present a l'estrena. Em va trucar al vespre, es va disculpar i va explicar-me que li havia

sorgit un imprevist i se n'havia hagut d'anar a l'Havana. Em va prometre que ens veuríem per celebrar el meu èxit. I ho va fer uns mesos després. La vaig trobar més atractiva que mai.

Durant el rodatge de la pel·lícula, l'actor que representava el paper del Pere, un home gran, amb molta experiència, va emmalaltir i vam suspendre el rodatge per uns dies. Tots necessitàvem un descans, des que havíem començat no havíem parat, passàvem hores i hores treballant.

Quan hom veu una pel·lícula còmodament en una butaca del cinema, no diria que darrera hi ha un treball intens, constant i de vegades, vertiginós.

De vegades, després d'una jornada llarga en què s'han hagut de repetir moltes escenes, perquè com en totes les feines, no tothom està inspirat en tot moment i es cometen errors, l'esgotament posa la sensibilitat a flor de pell i es creen situacions tenses, d'incomprensió; i llavors cal ser assenyat i donar un descans o fer bromes o celebracions per l'aniversari d'un o de l'altre. Tots passem moltes hores junts i no sempre opinem tots igual i és com una família, estirem i arronsem, ens enfadem i ens reconciliem, perquè hem de continuar treballant, i els llaços d'amistat i d'enemistat, l'admiració i el zel es van incrementant dia a dia, però la feina ha de sortir bé, això és el més important. I malgrat tot, puc dir, que vaig aconseguir un bon ambient i treballàvem a gust. El resultat ens satisfia –per cert, vaig descobrir el meu afany de perfeccionisme- i això ens animava a seguir endavant.

Quan l'avi Pere es va recuperar, vam continuar rodant. Durant aquells dies de descans, vaig anar-me'n a l'apartament de la platja. Feia temps que no hi anava. Sol mai no hi havia estat. Necessitava la pau que allí s'hi respirava. Ara ja no el tinc, me'l vaig

jugar i el vaig perdre. Fou un dels disbarats que vaig cometre temps enrere i del qual mai no me'n penediré prou.

Allí, a la casa de la platja de la Gavina em vaig emportar un bon llibre (Amors làbils de Valèria Ros) per llegir. Al vespre, abans de fer-se del tot fosc, baixava a la platja, em donava un bany, i amb el barnús posat, m'asseia sobre la sorra i començava a llegir fins que la llum de la lluna em convidava a sopar en el porxo.

Un dia vaig adonar-me que no estava sol a la platja. A uns pocs metres hi havia una noia, també asseguda a la sorra, a aquelles hores ja fresca, mirant cap a l'horitzó.

Em va recordar molt la Mariona, pels cabells llargs i arrissats, pel cos erecte, elegant i flexible ensems. Me la vaig mirar, la veia immòbil, el seu perfil era perfecte, com el de les estàtues gregues. I jo vaig continuar llegint, però sense la mateixa calma, el record de la Mariona em trasbalsava. I l'observava, desitjós que fos ella, que girés el cap i em veiés i s'apropés, i em parlés. Tot d'una, però ja vençut pel son, ella s'atansava a mi completament nua i, a la vora del mar, m'agafava les mans i em pessigava amb els llavis com les gates femelles als seus cadells les falangetes dels dits, i em va dir que eren belles les meves mans i jo vaig somriure, m'agraden, va dir-me, i em continuà mossegant suaument; llavors em va fer posar la mà damunt el seu pit, i em va semblar de goma, un osset de pelux; amb l'altre mà vaig agafar-li els cabells que feien olor de romaní, i em vaig deixar caure sobre la sorra fresca i vaig donar-me a les seves carícies càlides, quan ella reclinà el seu cap recolzant-lo damunt el meu cor que batejava intensament i em parlava a cau d'orella amb alè de pega dolça; però no l'entenia, tant se vall!; i amb això, les onades començaren a esquitxar-nos i es va posar a ploure, tot era aigua, estava tot moll, però no m'importava, ella seguia

pessigant-me i per a mi era nova aquella sensació estranya d'allunyar-me de mi mateix, els seus llavis m'acaronaven i anaven encenent fogueres en el meu cos fins a fondre'ns els dos sota l'aixopluc del desig més dolç.

Llavors vaig despertar-me, amb el sabor de regalèssia als llavis i de flaire de romaní amarat el meu cos.

A l'endemà vam tornar a la nostra feina. El rodatge es feia llarg, els travellings, els picats i contrapicats em donaven algun mal de cap; però anàvem avançant força, per sort no acostumàvem a fer més de tres preses, ja que els actors i actrius, sobretot la Mariona, ho feien molt bé, només amb la Laia ens entreteníem més, perquè era una nena tossuda, rebel i sense gaire experiència; però quan tenia el dia bo, era una excel·lent actriu.

Així van passar els dos anys, amb alguns intervals de descans. Quan vam acabar el rodatge, vaig gosar de declarar-me a la Mariona. Em va mirar fixament als ulls, em va fer callar amb la seva mà damunt dels llavis i em va fer un petó a la galta. Va girar cua sense dir-me adéu. Des de Broadway em va escriure un telegrama, em deia que vindria, si li era possible, a l'estrena. No ho va fer. Però vaig parlar amb ella i li vaig recordar que seguia enamorat. A contracor em digué que no podia lligar-se amb ningú, havia d'estar per la feina. En una altra ocasió, em digué.

Em vaig quedar trist i, per consolar-me, vaig recordar aquell somni dolç i vaig imaginar-me que era la Mariona aquella noia que feia olor de romaní.

CAPÍTOL 6: LA VISITA

No voldria deixar aquest món sense haver explicat tota la pel·lícula, perquè va representar molt en la meua vida, fou l'inici dels meus èxits professionals i el començament d'una història d'amor que molts m'envejarien. En aquests darrers moments de la meua vida en què camino a les palpentes, ja que només una trista bombeta il·lumina el meu llòbrec menjador de parets llivanyoses, mig buit i empolsegat, el record d'aquells feliços moments em deslliuren del meu dolor.

M'havia quedat, si no recordo malament, perquè darrerament la memòria ja em fa males jugades; en la decisió de la Dolors.

Doncs bé, el Modest també pren la seva pròpia decisió: agafa les maletes i se'n va a treballar a la Romagosa, vol forçar la situació i pressionar la Dolors perquè vagin, ella, la Laia i el Pau, l'avi no cal, a viure-hi també. Però no li surt bé i la Dolors es queda amb els seus fills a casa.

-Dolors, jo me'n vaig, buscaré casa i us hi esperaré. El cap de setmana seré aquí. Tens aquests dies per repensar-t'ho.

La Dolors no diu res, se'l mira des de la finestra com marxa. La Laia li fa un petó abans que sorti decidit per la porta. La mare la veu de reüll. L'avi encara dorm.

El Modest, al començament, no estava massa content, però sent la necessitat d'anar-se'n, no pot deixar escapar aquesta bona oportunitat, li hauria agradat que la Dolors l'acompanyés; però no sap què li passava que no ha acceptat el canvi, confia que més tard o més d'hora se n'adonarà que és el millor.

Però la Dolors no esta disposada a cedir, ha considerat tots els pros i els contres i els hi ha explicat al marit, no entén per què el Modest es comporta així, amb aquesta urgència. Tampoc no ho comprèn la Laia, a ella li sap molt greu que els pares s'hagin enfadat; fins i tot, malgrat la seva desgana, està disposada a sacrificar-se per poder estar els quatre junts.

En tornar del col·legi, la Laia troba l'avi sol en una butaca del menjador, escoltant música (el preludi de Tristany i Isolda de Wagner) assegut darrera la finestra, mirant cap al carrer, molt pensatiu.

-Què fas avi aquí tot solet? I la mama, no hi és ?- pregunta la néta, mentre deixa la motxilla a terra-

-No, ha sortit a comprar, apreofitant que el Pau dorm. Jo aquíestic, mirant la gent que passa, com van vestits, si caminen lentament o de pressa, les cares que fan, i m'imagino els motius pels quals són feliços o estan tristos.

-I això et diverteix?

-Em distreu, em fan venir records -va contestar l'avi-

-M'has d'explicar més coses de l'àvia.

-Què vols saber?

-Et va buscar com t'havia promès?

-Sí, quan ja em semblava haver-la perdut per sempre, va reaparèixer en la meva vida en un dels dies més tristos per a mi. Jo, els pares i el meu germà érem al cementiri enterrant la Ruth. Se'm va presentar vestida de negra allí, als peus de la tomba, més maca que mai, i es va acostar cap a mi amb pas lent però segur i em va fer un petó, em va passar la mà per la galta amb una delicadesa que ja coneixia, però feia ja tant de temps que no m'acaronava!, em va semblar que era tot un somni i sota les ulleres fosques se

m'escolaven les llàgrimes, no sabia ben bé si eren per la mort de la meva germana o per l'emoció de veure la Senén un altre cop.

El meus pares i el meu germà se la van mirar, no la coneixien. Després del funeral els vaig presentar la Senén, que havia estat tota l'estona al meu costat. Quan vam poder quedar sols, abans de dir-nos res, ens vam besar. Vaig adonar-me que no sentia cap mena de ressentiment pel fet d'abandonar-me, havia tornat, com m'havia dit, i això m'omplia de satisfacció, per a mi era una mostra del seu amor, ja en tenia prou.

En tot aquell temps no havia pogut fixar-me en altres noies, cap em feia el pes, no podia deixar de comparar-les amb la Senén i no pensava en una altra que no fos ella. Sabia que era injust amb totes les meves pretendents, perquè en tenia, ja ho crec; no em podia queixar, jo era un xicot alt –les dones no sé per què els prefereixen alts- amb una feina que em permetia viure millor que d'altres xicots de la meva edat, i això en aquella època ja era molt. Poques dones treballaven, la majoria es casaven i eren mantingudes pel marit. Quan complien els trenta, si no tenien promès, la majoria es quedaven solteres i llavors s'havien de buscar feina i com que no ho havien fet abans, els costava molt de trobar una feina digna i ben pagada. De fet, a les dones els donaven un sou més baix pel sol fet de ser dones. Avui dia encara passa, però es pot denunciar. Llavors, era normal, la llei no contemplava la igualtat laboral per a homes i dones. No s'hi posava cap fre a l'explotació de les dones, ni dels homes; però, en aquest cas, hi havia la possibilitat de canviar d'empresa sense massa problemes, perquè hi havia feina, no és com ara que les màquines ho fan tot i no es necessita gent. S'hauria de treballar menys hores perquè pogués treballar més gent i a més, pogués distreure's més. Si la

gent està descansada i relaxada, la feina surt millor, es treballa més i millor. La indústria incipient i el sector de la construcció oferien molts llocs de treball. Només en el sector tèxtil es necessitaven moltes dones. La resta, si no tenien diners o estudis, havien de posar-se a fer de minyones o a fer feines.

La Senén era una dona afortunada, a casa seva havien tingut diners perquè estudiés i havia fet carrera, després el seu pare l'havia introduïda en el món del periodisme i així és com se n'havia sortit sense un marit.

Des d'aquell dia de l'enterrament de la meva germana, la Senén no se'n va anar més del meu costat. Ens vàiem amb regularitat, quan la feina li permetia. Vam començar a sortir junts com qualsevol altra parella, anàvem al cinema o al teatre. Jo vivia encara amb els pares i el Joan Ramon. En aquella època els nois no se n'anaven de casa fins que es casaven. La Senén venia a casa, els saludava, però sortíem, no s'hi quedava més estona. Per estar sols, cosa no gaire ben vista llavors, ens anàvem amb el cotxe d'ella a la muntanya, allí on ens havíem conegut al capvespre. Allí ens podíem estimar sense ser observats, ens sentíem lliures. De vegades em portava a veure alguna exposició d'art, perquè havia de fer-ne la crítica per la pàgina de cultura del diari El Lector. Jo no en sabia d'art al començament, no comprenia perquè aquelles taques de pintura tenien tant valor, no entenia el seu significat, fins i tot, més d'un cop li havia dit amb veu baixa que allò ho podia fer qualsevol, i ella em contestava que qualsevol individu amb una idea original i una habilitat tècnica podia fer-ho si el context li ho possibilitava, i jo intentava de comprendre les seves paraules i em preguntava si jo tenia idees com aquella, i m'adonava que la creació artística és més misteriosa del que ens sembla. I així fou que vaig

començar a valorar coses que abans veia amb indiferència, i així també fou que vaig interessar-me per coses noves i diferents de les que fins llavors m'havien ocupat el cap i el temps, vaig agafar gust per les preguntes i estava frisós de respostes, vaig iniciar-me en la lectura de llibres recomanats per la Senén i els comentava amb ella.

I entre les visites a les exposicions i les sortides als espectacles, m'adonava que la Senén i jo ens atansàvem cada cop més en les nostres posicions. Jo m'havia culturitzat, m'havia col·locat més al seu nivell intel·lectual, tot i continuar essent inferior a ella, però no semblava importar-li, en cap moment m'havia tractat d'ignorant o semblant, ben al contrari, demostrava tenir confiança en mi i s'enfadava quan em mostrava insegur i em confessava poc instruït. El meu sou no em permetia comprar una casa com ella es mereixia, n'era conscient de les meves limitacions i això era el que més lamentava; però ella mai no feia plans per casar-nos, no deia res. Em creia que no volia casar-se amb mi perquè veia que jo no podia oferir-li tot el que un home vol oferir a la seva estimada. Jo intentava ser detallista, perquè sé que a les dones us agrada que els homes siguin delicats i detallistes, sensibles i complidors. Pensava que almenys en això no l'havia de fallar. Vivia sempre amb la por que se'n tornés a anar. Era feliç al seu costat, però vivia amb el cor en un puny. I em penso que ella s'adonava del meu temor, perquè de vegades em mirava amb una expressió compassiva, tendra, i em feia un petó llarg i intens que em transportava per uns camins indesxifrables.

La Laia interromp la narració de sobte i pregunta amb inquietud:

-Però finalment us vau casar?

-Sí, és clar, ens vam casar; però van passar moltes coses abans, ja t'ho explicaré un altre dia, ara estic cansat i em sembla que la teva mare ja ha arribat.

La Dolors ha entrat sense fer gaire soroll i ha anat directament a la cuina per buidar les bosses de la compra. La Laia va a comprovar que la mare hi és i se la troba asseguda a la cadireta plorant i amb els ous trencats per terra.

-Mare, què et passa? -preguntà la Laia que no ha vist mai la mare plorant-

-Res, filla, m'han caigut els ous i s'han trencat, ja ho veus, tot és feina i ens hem quedat sense el sopar. Avui és el dia de la truita i no podem menjar-nos-la com sempre ho fem.

-No t'amoïnis, mare, ja ho colliré jo tot això, menjarem una altra cosa, a mi no m'importa! No ploris per això...

-No és per això solament, Laia, ploro perquè el papa ens ha deixat –digué, la mare tapant-se la cara, avergonyida perquè la filla la veia plorar.

-Però, mama, ell tornarà el cap de setmana, no ens ha abandonat, només ha anat a treballar –li diu la filla, agafant la mà de la mare-

-Ja ho sé, però no me'n sé avenir, Laia, no esperava que ho fes això –contesta la mare amb el rostre enrojolat sense gosar de mirar la filla-

-Mare, potser ens hem equivocat, li hauríem de dir que sí, perquè per a ell aquesta feina és molt important i no pot renunciar a ella. Potser hem estat egoistes.

-I ell, no ho ha estat, d'egoista, tant com nosaltres? Per què hi hem de renunciar nosaltres i no pas ell?

-Mare, jo ho podria fer, encara que no em faci gràcia, té raó el papa en què puc anar a un altre col·legi millor i puc conèixer nous amics, per a mi no s'enfonsaria el món.

-I l'avi? Ell no està disposat a venir i el papa em sembla que tampoc que hi vagi.

-Però l'avi... no viurà sempre, oi, mama? Un dia se n'anirà amb l'àvia, amb ella serà més feliç.

-Però, això no canvia les coses, Laia, perquè ara és viu i desitjo que per molts anys ho sigui, no és tan gran com sembla. Ara hem de deixar-lo aquí tot sol?

-Has parlat amb ell? –preguntà la Laia- És molt raonable.

-És el meu pare, ja sé com és... tot el que té de raonable, també ho té de tossut. Però tens raó, parlaré amb ell. Estic molt orgullosa de tu, Laia, ets intel·ligent com la teva àvia, ja m'ho diu l'avi que ho ets.

I mare i filla es van abraçar i van fer-se petons, i es posaren a fer un sopar improvisat.

-Dolors, el Pau plora –va dir l'avi, entrant a la cuina-

-Veurem què li passa...

La Dolors va anar de seguida a l'habitació i va agafar entre els seus braços la criatura que tenia les galtes vermelles i el front calent. Té febre. Li posaré el termòmetre. Uf, 39! Cridaré el metge.

El nen està malalt tota la setmana.

-No trucaràs el teu marit? –li preguntar el seu pare.

-I ell, que ha trucat? –respon la filla-

-Dolors, has de cedir o el perdràs, ja et vaig dir que vosaltres féssiu el que havíeu de fer, per mi no et capfiquis, em quedaré aquí, però ja vindré a veure-us.

-Pare, joestic bé aquí, no me'n vull anar; però em dol tant que no li importi això!

-Sí que li importa, però creu que les seves raons són més poderoses, i potser té raó. Marxeu, potser dintre d'un temps pugueu tornar-hi. No dius que un dia, més tard o més d'hora, el faran director on és ara?

-No ho sé, perquè si marxa... potser se'n buscaran un altre.

-Bé, tampoc no s'enfonsa el món, jo veig que si hi us quedeu tu i els nens, us distanciereu cada cop més. Pensa en les criatures.

Aquest vespre torna el Modest a casa.

Haig d'interrompre la narració, tinc una visita. Ah! la veïna, em deu venir a reclamar el lloguer! M'aixeco com puc, em costa, les cames em fan figa. Qui és? –pregunto- La Irene! Qui és la Irene? No recordo ningú que es digui així. Obro la porta. Una dona gran, però vistosa se'm tira al damunt i em fa dos petons.

–Que no em recordes? No em diguis que no saps qui sóc.

Em vaig fixar en la bijuteria que portava i en el vestit estampat de flors liles, una mica exuberant per la seva edat, però li esqueia prou bé.

-Sóc la Irene, la teva Dolors, que no em reconeixes Grau?

–Déu senyor! Què fas aquí? Qui t'ha dit que vivia en aquest racó perdut de la ciutat?

–M'ho ha dit el Cèsar -digué mentre es tirava el serrell cap enrera-

–No sabia que encara fos viu. Jo no estic bé, surto ben poc de casa.

–Ja m'ho va explicar. Renoi! Com has canviat, ens hem fet grans.

-És llei de vida, Irene; però a tu se't veu molt bé, fas molt de goig. Estàs retirada?

-Per força, ningú no em contracta ja a mi, una vella com jo... , avui dia, a tot arreu volen jovenetes que es despullen i exhibeixen el seu cos a canvi d'un paper important en una pel·lícula. Han canviat tant les coses!

-Però, i l'experiència, que no compta gens? ... i els papers de gent gran, qui els representa?

-A les pel·lícules d'ara, no en surten, de vells; no interessen, només fan nosa. Alguns encara treballen, però tenen papers petits. Qui encara té molta feina és la Laia, te'n recordes, d'ella?

-I tant! Tenia futur en el món de l'espectacle. Justament aquests dies he estat recordant el rodatge de la pel·lícula. Estic fent les meves memòries, a estones, quan les forces m'ho permeten, i he començat justament pel bon record que em deixà l'experiència de fer la meva primera pel·lícula, potser la millor, tot i essent la primera. Estic fent memòria de les escenes, del guió. Ara mateix, quan has picat la porta, estava narrant el tros de la separació temporal de la Dolors i el Modest. Te'n recordes?

-Vols dir quan el Modest se n'ha anat a la Romagosa i la Dolors no hi ha volgut marxar, però està trista i té mala consciència, malgrat el seu orgull de dona i no voler renunciar als seus desitjos. Oi?

-Sí, tu, vull dir la Dolors, acaba cedint i se'n van tots a la Romagosa. L'avi se'n torna a casa seva. És buida i els records el consumeixen. El Modest se n'ha sortit amb la seva.

-Ja vaig dir-te que la solució no m'havia agradat gaire, però si el guió era així... .

-El guionista es basava en fets reals.

-Ja, la Dolors agafa els nens i se'n va, però allí, a la Romagosa, coneix el Vicenç.

-Sí, però parla'm de tu, Irene, de la pel·lícula ja parlaré en el següent capítol del meu llibre, el primer volum. Què has fet en els darrers anys?

-Vaig anar-me'n a treballar a Guajirana i vaig casar-me amb un director de cinema d'allí. M'hi vaig quedar fins que em van assassinar el marit.

-Què dius ara? Però qui i per què?

-El meu marit era una bellíssima persona, no m'hi hauria casat si no ho hagués estat; però l'home més bo de tots té algun vici i el del meu pobre Ricard era el de jugar.

-I el meu també ho fou!

-El cas és que un dia era en un petit casino de mala mort a la ciutat de Pecas, tres homes ben armats van entrar-hi i van començar a disparar indiscriminadament contra els sis jugadors de pòquer, entre ells el meu marit, i tots sis van ser morts allí mateix. Pel que sembla, era una venjança personal, de les que agraden a un tipus de personal mafiós que controla aquest negoci. Però la policia no s'hi vol posar en aquests conflictes. Me'n vaig anar del país i vaig tornar aquí. Lamento que el Ricard no em deixés cap fill. Des de sis anys estic sola, no em queda família. M'estic acabant els estalvis, encara que no t'ho sembli.

-No, no ho sembla, de fet, jo ja me'ls he acabat, ja no tinc ni família ni llum! Els nostres pares encara van conèixer aquell sistema de pensions mínimes pels qui no havien cotitzat a l'Asseguradora Estatal, però ara ja ni cobren els bons pagadors de tota la vida. Deixar de treballar implica entrar definitivament al túnel de la misèria. Encara sort que el Sindicat em paga una petita pensió per

haver-hi estat afiliat durant trenta anys. Però no m'arriba per tot. Després de pagar el lloguer del pis, la llum, el gas, les escombraries... em queda ben poc per menjar. Dic que faig règim i que estic malalt quan algun veí m'atura i em diu que m'he aprimat molt. I pensar que el Pato s'omplia la boca amb els seus projectes democràtics de futur. Te'n recordes, Irene, d'aquells discursos llargs i petulants, que prometien pau i feina, llibertat i protecció per a tots ?

-Sí, Grau, eren altres temps, no són gaire millors els d'ara.

-Aquest és el mal, Irene, que no n'aprenem prou, dels errors del passat. No és que els tornem a repetir, és que no els deixem de cometre.

-Digues, Grau, et vas casar amb la Mariona?

-No m'hi vaig casar, però vam estar junts una temporada, fins que em va deixar.

-Et va abandonar per un altre home?

-Sí, i es va emportar la criatura, no me la va deixar tornar a veure, va dir-me que jo era un mal exemple per a la nena. Confesso que alguns fets em van trastocar i vaig cometre moltes ximpleries, no m'adonava que ella em volia ajudar al començament, i jo no em deixava, se'n va cansar, va perdre la paciència i l'interès per a mi, i se'n va anar a l'estranger amb un actor, un mal actor, per cert. El va conèixer durant el rodatge de la meva pel·lícula Un dia, una vida. A la nena, no l'he vista mai més, ni sé tan sols on para. Aquell dròpol la va deixar, però ella ja no va tornar amb mi. Irene, ja ho veus, la meva vida tampoc no ha estat fàcil, per això puc dir que aquells temps van ser els millors.

-Ja tens raó, ja, eren bons temps aquells, tots teníem il·lusions, èxit... escolta, ara me n'he d'anar, però ja tornaré un altre dia a veure com estàs.

-Està bé, Irene, si encara hi sóc!

-Tu sempre tan irònic i exagerat... no et veig tan malament...

jo!

-Torna quan vulguis, Irene, m'ha alegrat de veure't . Una abraçada!

La visita inesperada de la Irene m'ha animat una mica, sempre ha estat una dona alegre, és una vertadera llàstima que no hagi tingut més sort amb el marit.

Ara em proposo de seguir amb la meva història, cada vegada en tinc més ganes. Espero no haver d'interrompre-la gaire més. Tot i que si la Irene em torna a visitar, li estaré agraït, això de viure tot sol i malalt com estic, és molt dur, sovint m'avorreixo, perquè la meva vista ja no em permet massa lectura i el televisor se'l van endur l'altre dia. No em queda res, ho he hagut de vendre tot. Només em resta viure del bons records. Bé, no dramatitzem! Ja m'ho diu la Irene, que sóc un exagerat, té raó.

CAPÍTOL. 7: LA NOVA VIDA A LA ROMAGOSA

La Dolors, com ha recordat la Irene, acaba cedint, agafa els nens i se'n va a la Romagosa. Allí lloguen un pis temporalment i matriculen la Laia a l'escola municipal. El Modest està satisfet, a la seva nova oficina, hi té un despatx per a ell sol, com sempre havia desitjat. Un retrat de família presideix la seva taula, de moment encara buida de papers, però ja s'anirà omplint, li ha dit el Ferran, el seu nou company.

La Dolors ha hagut de deixar el taller, ja no ha de cosir per ningú. Enyora les sortides del dijous a la tarda amb la Betlem, el diàleg amb les mares a les entrades i sortides del col·legi de la nena, les converses convencionals amb les botigueres, troba a faltar el seu pare, les veïnes, els arbres del carrer i, fins i tot, se li fa estrany no ensumar aquella pudor familiar de la petroquímica que ha arribat a estimar. Ara no és la Dolors, és la forastera; la noia que ha vingut de ciutat.

La Laia s'ha d'adaptar al nou col·legi, a les professores, a les companyes.

-Mama, em sembla que aquí no aprendré gaire, les altres nenes no saben tant com jo, estudien coses que tinc aprovades del curs anterior, i això que allí el nivell era força baix-. I la Dolors fa mala cara, ho sabia que passaria. -Què puc fer perquè no perdi el temps? Aquí ni tan sols organitzen els cursos en grups flexibles... com fan en altres llocs, segons he sentit dir. Tots són al mateix sac, com si tots tinguessin les mateixes aptituds i les mateixes necessitats. Potser una professora particular podria ensenyar-li més coses. No vull que es desmotivi. Aniré al col·legi, potser alguna

professora estaria ben disposta a impartir-li unes classes d'ampliació fora d'horari lectiu. Primer li ho plantejaré, a ella.

-Com t'ha anat avui, Laia?

-Mama, m'avorreixo. La senyoreta m'ha preguntat en veure que no treballava, per què estava embadalida mirant cap a la finestra. Jo em distreia observant una parella de gats copulant enmig del carrer, mentre les altres nenes feien els exercicis.

-De què eren els exercicis? –pregunta la mare encuriosida, rient per sota el nas-

-De substantius, s'havien de localitzar en un text. Jo els he subratllat en dos minuts, i llavors he vist els gats; mentre la senyoreta atenia un company que mai no entén les explicacions, jo els observava.

-I tu què li has contestat?

-Doncs, la veritat, que ja els tenia fets i que per això mirava per la finestra.

-I què ha fet la mestra?

-Me n'ha donat més encara, i els he acabat abans que els meus companys. No entenc per què xerren més que no treballen. És que no volen aprendre, mama?

-Em sembla que no, filla. Què et semblaria que una professora vingués a casa a donar-te unes classes particulars? Abans, a la meva època, eren els nens i nenes que tenien dificultats d'aprenentatge els que havien de buscar-se professors de reforç, ara és a l'inrevés. Vivim en un món capgirat.

-Ja, també m'ho diu de vegades el iaio. Em semblaria bé, si ens ho podem permetre.

-És clar que ens ho podem permetre. Aquest vespre parlaré amb el papa. Demà t'acompanyaré al col·legi i parlaré amb la

directora, li exposaré el cas, potser ella em pot adreçar a alguna mestra en particular.

-La Violant no! Em cau molt malament. A més, fa veure que en sap, però en realitat, no en sap gens d'Història ni de Geografia.

-Està bé, procurarem que no sigui la Violant.

El Modest està d'acord. La directora del col·legi li recomana la senyoreta Júlia. -Dit i fet, la Laia rebrà classes d'ampliació de Llengua, Matemàtiques, Història i Geografia d'ara endavant, la senyoreta Júlia està encantada, diu que la Laia és molt intel·ligent i va avançada per la seva edat - escriu la Dolors al seu pare.

-Laia, estic escrivint al teu avi, vols dir-li alguna cosa?

-Digues-li que el trobo a faltar, que penso en tot el que em va explicar de l'àvia i tinc moltes ganes que em conti més coses.

"Encara no conec ningú, no sembla que la gent sigui molt acollidora, em sento observada pertot arreu on vaig, però cap home ni cap dona em pregunta el meu nom i d'on vinc o què hi faig aquí. Només el noi de la immobiliària va mostrar simpatia, però és clar, ho porta la feina. Li interessa llogar pisos als nousvinguts..". La Dolors sospira i continua escrivint: "El pis que hem llogat és gran, molt lluminós i té una bona terrassa on poden jugar els nens. A més està a prop del centre, on són el banc i el col·legi, a més de l'església romànica, més bonica per fora que per dins; al centre també s'hi troba Correus i Telègrafs i el locutori de telèfons. L'interior de l'església és molt fosc, té poques obertures; en canvi, la portalada és interessant, conserva escultures en els muntants. No obstant això, allò més bonic del poble és l'Ajuntament -obra d'un deixeble de Gaudí- que és a la Plaça Major, on el dimecres s'hi posa el mercat.

Ja veus, papa, és un poble no gaire gran, on s'hi respira aire sa, i... poca cosa més. Al Modest se'l veu feliç, n'hauria de tenir prou de veure'l així?

La Laia desitja que li expliquis més coses de l'àvia. Et troba a faltar, jo també. Escriu-me aviat.

Un petó meu, de la Laia i del Pau, que està creixent molt de pressa.”

Dolors.

La Dolors ha decidit anar a la piscina municipal del poble del costat, una mica més gran. Hi pot anar amb la bicicleta per la carretera, són només cinc quilòmetres. L'estiu passat els habitants del poble van aconseguir que es fes un cobert perquè s'hi pogués anar també a l'hivern. Hi va gent dels pobles del voltant. La quota és força barata, comparada amb les que es paguen a la ciutat. La Dolors mai no hi havia anat, a la ciutat, prou feina tenia; però els dies en un poble semblen més llargs, i més ara, a la primavera, que es fa de nit més tard. El primer dia que va entrar al vestuari es va emportar una desagradable sorpresa: dutxes col·lectives, sense separacions ni cortines. Va veure com les dones, grans i joves, exhibien el cos sense cap pudor. S'hi va haver d'acostumar. El primer dia que es va despullar davant de totes aquelles dones que no coneixia de res, va tenir la impressió que la miraven i que comentaven en veu baixa les proporcions i les imperfeccions del seu cos. Però passada la primera setmana, ja es passejava nua com les altres dones i es sentia fins i tot bella, perquè a la seva edat conservava la pell ferma, malgrat haver parit dos fills, i no tenia tanta panxa com d'altres noies fins i tot més joves. Amb l'exercici continuat estava prenent bones formes, com les que tenia anys enrera, quan feia dansa.

El primer dia que hi va anar, en contrapartida, en posar-se a l'aigua, amb el seu nou vestit de bany blau fosc i una ratlla blanca al costat, el seu casquet i les seves ulleres, va experimentar una nova sensació d'alliberament que compensava la vergonya i el desagradable trajecte amb bicicleta en un dia plujós. El contacte plaent amb l'aigua tèbia i l'agradable sensació de lleugeresa del seu cos animaren a tornar-hi a l'endemà.

A la piscina, hi acostumaven a anar-hi sempre els mateixos a la mateixa hora, així que la Dolors no va trigar gaire a saludar els socis habituals i a parlar amb la gent del poble que s'hi reunia.

Un nedador fix era el Vicenç, amb qui va conversar ben aviat, perquè el noi es feia veure, de tant bé que nedava, tothom li expressava la seva admiració i l'animava a presentar-se en una o altra competició.

El Vicenç va dirigir la paraula a la Dolors el dia en què va haver de salvar un nen que s'ofegava. La Dolors era a prop del nen quan, aquest, afectat per un tall de digestió, va començar a cridar la mare, que en aquell moment estava distreta parlant d'allò bé que havia quedat el pis després de les reformes, i en perdre les forces començà a esfondrar-se sota l'aigua. La Dolors, sense pensar-s'ho dues vegades, anà nedant cap al nen i va intentar d'agafar-lo pel cos, però el nen, desesperat, espernegava violentament i l'empenyava cap al fons. Ambdós s'esfonsaven davant les mirades de la mare, amb el rostre esblanqueït, i d'altra gent espectadora, immobilitzada per la impotència i l'esfereïment. Llavors, el Vicenç va acudir a corre-cuita i va arrapar el nen. Se'l va emportar, li féu el boca a boca i el nen després d'una poca estona va tornar en si. Llavors va arribar el socorrista, que s'havia absentat del lloc durant uns minuts per necessitat extrema, segons va dir, volent-se

disculpar davant de tothom. -En acabat, el Vicenç va interessar-se per mi, jo no m'havia empassat tanta aigua com el nen, però vaig estar-me una estona recuperant-me de l'ensurt i el Vicenç es va oferir de portar-me a casa. Com que jo no estava amb prou condicions per anar amb bicicleta, vaig acceptar el seu oferiment, vam carregar la bicicleta al cotxe i em va portar a casa- ho explica a la Betlem un dia que va venir de visita a la Romagosa.

-T'adones que li deus la vida?

-Ja, no li agrairé prou. Fou un gest heroic. Si el veiessis, Betlem! Té un cos formós, vols que te'l presenti?

-No cal, Dolors, ja n'he conegut un que m'agrada. Potser no té cos d'atleta... però, és de bon veure, a més, és atent, treballador, força intel·ligent, malgrat que no tenir gaires estudis; vaja, que té bones qualitats. Surt amb mi no perquè s'avorreixi i no sàpiga que fer sol, com molts d'altres fan, sinó perquè li agrada estar amb mi, perquè s'ho passa bé amb mi, perquè li agrado jo!

-M'alegro molt Betlem que hakis trobat un home així. Conserva'l, a veure si la propera vegada ja em dius que et cases.

-No ho sé, fa poc temps que ens coneixem, l'haig de posar a prova!

-I el meu pare, l'has vist des que ens anàrem?

-Sí, estigues tranquil·la, està molt bé, creu-me no t'has de capficar per ell, és un home fort. No has rebut la seva carta?

-No, jo sí li vaig enviar; però ell no m'ha contestat.

-Sí que ho ha fet, em va dir que t'havia escrit; vols dir que va bé el servei de correus en aquest poble? Potser s'ha perdut.

-M'ho crec tot jo, d'aquest poble! La gent d'aquí és molt... diguem-ne especial, per no dir esquerpa. En canvi, la gent del poble del costat és diferent, és més hospitalària, més afectuosa.

-No hi estàs bé, aquí, oi Dolors? Trobes a faltar la ciutat, els seus carrers i avingudes llargues i amples, els seus parcs i jardins... no fas cara de ser feliç, se't veu trista des d'una hora lluny, així que m'has obert la porta, perquè et conec des de fa molts anys i ja no em pots enganyar, he sabut que t'estàs neulant en aquest racó del món. I el Modest, no ho veu?

-El Modest està molt content i satisfet, tant que és incapaç de veure l'acrimònia que l'envolta, perquè sé que la Laia està com jo, però ho dissimula per no capficar-me. Potser necessitem més temps per acostumar-nos-hi.

-Potser sí. Me'n vaig, Dolors. Et trucaré. Adéu.

La Dolors va anar a l'oficina de Correus i va reclamar la carta del pare, li estranyava no haver-la rebut encara, després d'haver parlat amb la Betlem. A l'oficina, no en sabien res de la carta, però a l'endemà ja la va trobar dins la bústia.

A la carta, el Pere dedicava unes línies a la Laia, explicant-li com ella li havia demanat, més coses de l'àvia:

"Laia, complauré la teva petició explicant-te un fragment de la vida de la teva àvia:

La Senén va acceptar de fer de corresponsal a Hifkansah, malgrat la meua oposició. A ella, ningú podia aturar-la, quan es proposava de fer alguna cosa, i com més perillosa fos, més atraient per a ella; alçava el vol i endegava una nova aventura sense mirar enrera. La seva empremta era admirable. No tenia por a res. Em va prometre que només s'hi estaria un mes i que tornaria al meu costat. Jo vaig patir com mai no havia patit durant aquell temps. No vaig saber res d'ella durant aquest període, i passaven els dies i ella no tornava. I em creia que m'havia fet un altre cop el mateix, i no m'ho podia creure. Em resistia a pensar que m'havia abandonat una

altra vegada. Em lamentava a totes hores de la meva malaurança, per què m'ha de passar això a mi? Em preguntava, mentre contemplava fotos de tots dos. No pot ser! Àdhuc em costava dormir, i després de donar moltes voltes al llit, la son em vencia. Un dia vaig tenir un mal son.

Un matí trucava la porta un home i en obrir-la, em preguntava si era jo el Pere Bussom i en respondre-li amb un gest afirmatiu, em lliurava un sobre tancat, i sense dir-me res girava cua i se n'anava silenciós i arrossegant els peus. Llavors em veia obrint immediatament la carta, era de la Senén, em deia que en abandonar la ciutat de Kejah per tornar cap aquí, un comandament de terroristes l'havien fet presonera, el canal de televisió no en sabia res, em demanava que els ho comunicés; que l'havien transportada no sabia on, perquè li havien cobert els ulls amb un drap negre, i li havien lligat les mans; i ara era en una mena de presó no sabia per què, car ningú li donava explicacions. Ella les havia demanades, és clar, però l'únic que havia aconseguit era enfurismar el cap de tots ells, un home violent que li feia por. Per primer cop sortia aquest mot dels seus llavis! Podia llegir clarament les paraules de la Senén: M'ha demanat que em despullés davant d'ell, i jo m'he resistit, ho ha manat a dos companys, però no li han fet cas; pel que sembla no té tanta autoritat com ell es pensa. M'ha pegat i no he cedit. M'ha tancat en una petita cambra, fosca i pudenta, on impera un silenci esfereïdor. T'he pogut escriure gràcies a l'escarceller, perquè és un bon home i m'ha facilitat paper i llapis i s'ha compromès a fer-te arribar la carta. Es juga la vida, si el cap se n'assabenta, ens matarà a tots dos. En aquests moments tinc fe i esperança en què t'arribi i puguis ajudar-me, això és un infern, jo sola no me'n podré sortir”.

La carta no estava signada, semblava que no hagués pogut acabar-la. La data de la carta era de feia dos mesos. Les cames em tremolaven només de pensar que pogués estar ferida. Em preguntava com havia arribat la carta, qui era aquell home que me l'havia portada?. Però això ara no importa, haig d'anar als estudis de televisió i a l'ambaixada, on sigui per treure-la d'allí. Em vaig mobilitzar de seguida, vaig anar primerament a la tele, no en sabien res, els estranyava que no els portés el video; però van dir-me que alguns ja ho fan això, de no dir res fins passats uns quants mesos, perquè s'hi queden pel seu compte o per un altre mitjà de comunicació. Van comprometre's a posar-se en contacte amb el ministre de comunicacions del país. Per si de cas, vaig anar a l'ambaixada, també em van assegurar que investigarien el cas. Però jo estava tan neguitós, que no podia esperar-me i vaig trucar a l'aeroport per informar-me dels vols cap a Kejah. N'hi havia un a mitja nit, però feia dues escales, no arribaria fins a la nit de l'endemà. Vaig demanar uns dies de festa a la feina, vaig explicar-los el meu problema i em van dir que m'agafés els dies que necessités, dels de vacances, és clar; i me'n vaig anar a preparar una bossa de viatge. No sabia què emportar-me, desconeixia completament el país, la llengua, no sabia on podria allotjar-me ni tan sols si m'hi deixarien entrar, només estava en possessió d'un passaport i uns quants diners; no podia quedar-me a casa, desesperant-me; sentia la imperiosa necessitat d'anar-la a buscar allí on fos. Potser amb quatre coses ja en tindrè prou, potser me n'hauré de tornar sense ella, sense saber on para. Em veia embarcant a l'avió i després a la duana. Llavors veia en la portada d'un diari que portava el senyor del meu davant una notícia esgarrifosa: el titular era "S'han trobat els cadàvers dels periodistes

desapareguts fa dos mesos a Gonak, lligats i emmordassats, amb un tret al cap”. Llavors va sonar el despertador i vaig despertar-me amarat de suor, amb la boca eixuta, convulsiu i amb calfreds turmentadors que m’acompanyaren tot aquell dia.

A la feina, m’ho van notar, que em passava quelcom, perquè no m’hi podia concentrar, i molt malament em devia veure l’amo que em va deixar sortir una hora abans.

–Noi, avui fas mala cara i no l’encertes, vés-te’n a casa, descansa, perquè acabarem perdent clients –va dir-me, segurament més preocupat per la clientela que no pas pel meu estat de salut.

El malson m’havia deixat emmigranyat, no atinava a fer res bé; així que desitjós de poder fugir dels meus propis pensaments vaig anar-me a dormir aviat, després de mirar el telenotícies, una mica temerós que es repetís el somni.

Mentre dormia va sonar el telèfon. Digui? Digui? –vaig repetir, i no vaig sentir cap veu, però vaig insistir-hi, alguna cosa em deia que era la Senén.

I ara, Laia, haig d’acabar aquesta carta perquè s’ha m’ha acabat el paper, demà en compraré i ja t’ho explicaré en la propera.

Un petó del teu avi.

La Laia llegia amb atenció la carta, li semblava estar llegint una narració d’aventures, no pas la vida de la seva àvia. Cada vegada estava més interessada per la seva biografia, en tenia una imatge idealitzada, la veia com una heroïna. I es sentia orgullosa de tenir una àvia així. Ella seguiria els seus passos, es faria periodista també, encara que els seus pares no vulguessin, viatjaria com l’àvia, i potser tindria la mateixa sort de trobar un home tan apassionat com l’avi, que li salvés la vida.

La Dolors va a la piscina cada dia, la relaxa a més de ser convenient per la seva esquena, escruixida de tant cosir. Li agrada trobar les senyores de sempre, a les que ja nomena pel nom; li delecta l'agradosa sensació de l'aigua que colpeja el seu cos en fer les seves braçades deslliuradores, també espera ansiosa la conversa que manté amb el Vicenç.

La Dolors ja s'assabentat que el Vicenç és enginyer, i que se n'hauria anat a la ciutat si no fos per la seva mare, viuda i de salut delicada. Com que és fill únic i no té oncles ni cosins, se n'ha de fer càrrec ell. Molts cops es lamenta de no haver-se independitzat quan encara vivia el pare, reconeix que va esperar massa ja que ara no gosa de marxar; sap que la mare el necessita i que li donaria un bon disgust si ho fes. Més d'un cop ha pensat de portar-la a una residència d'avis, però li fa angúnia dur-la, pensa que no seria just, perquè quan era petit, els seus pares van tenir cura d'ell, per consegüent, ara ha de tenir-ne ell. La Dolors l'escoltava amb atenció mentre li ho explicava, retenia bé les seves paraules, per poder seguir bé el fil de la conversa a l'endemà, perquè el Vicenç té un parlar que pressuposa que qui l'escolta és coneixedor del tema que tracta. La Dolors podia entendre'l perfectament, àdhuc li feia venir mala consciència per haver deixat el pare tot sol, admirava l'estima que demostrava tenir el Vicenç vers la mare, ja que molts fills –i ella en coneix alguns casos-es desentenien dels pares quan són vells i no es valen per a si mateixos.

-Però, suposo que tens una senyora que t'ajuda perquè si la teva mare no pot fer tota la feina de casa... necessites alguna persona que faci feines i estigui per la teva mare quan tu no hi ets. – li diu la Dolors.

-És clar, però la meva mare a més de ser vella, amb tot el que això comporta i no cal que t'ho expliqui, té un caràcter molt fort i no troba bé la feina que li fan, només jo les hi faig bé i no sempre. Les senyores que venen s'enfaden per la manera com les tracta i n'haig de buscar una altra, llavors jo la renyo i durant uns dies és amable. Però hi torna. I a mi em desespera.

-T'entenc, no ha de ser gens fàcil viure així. Però, i si et casessis, llavors què?

-Uf, bona pregunta! ... Vaig estar a punt de casar-me, però en el darrer moment, ella se'n va desdir, em va acusar d'emmarat i de preferir la mare a ella, perquè li vaig demanar que mentre visqués la mare, ens estéssim a casa meva; vaig proposar-li d'arreglar una habitació i el que fes falta. La mare no li va fer bon paper a l'Eva el dia que la hi vaig presentar. La noia no s'ho va prendre bé, però jo vaig justificar la mare dient-li que la perdonés perquè aquell dia no es trobava gaire bé, i que no era així normalment. Jo vaig discutir-me amb la mare per la manera com l'havia tractada. Des d'aquell dia, la mare es va mostrar una mica més amable, però la noia s'imaginà un panorama desolador i una setmana abans de casar-nos, em va confessar que encara tenia molts dubtes i que no li agradava la idea de venir a viure amb mi i la mare. No vaig poder convèncer-la. No la he tornat a veure més. Aquesta és la meva història, Dolors, a ningú més no l'he explicada.

-Sento que tot acabés malament, Vicenç; i agraeixo la confiança que has dipositat en mi. Emperò, pots trobar una altra noia. I a més, la teva mare no viurà sempre...

-És clar, però m'he fet gran –digué lamentant-se-

-I ara! Per això no em capficaria gaire jo, a totes les edats pots trobar una xicota, a més si vols que t'ho digui, estàs molt bé,

tens un cos fantàstic, vaja, que fas goig, més de quatre voldrien tenir la teva bona forma física, i d'altra banda, ets simpàtic, tnes una bona feina, em sembla que tens bones aptituds... qualsevol noia s'enamoraria de tu.

-Tu també? –va preguntar el Vicenç mentre es mullava les cames-

-Sí... però jo sóc una dona casada –digué la Dolors, apartant la mirada dels ulls grisos del Vicenç-

-És clar, una dona feliçment casada? –preguntà el Vicenç - sense deixar d'observar la Dolors-

-Sí... per què m'ho preguntes, no t'ho semblo?

-Em sembla que no ets gaire feliç aquí, trobes a faltar la ciutat oi? Molta gent acostumada a viure la ciutat s'ofega en un poble, no estàs a gust aquí.

-M'hi estic acostumant, m'agrada venir a la piscina, potser arribaria a tenir nostàlgia d'aquest lloc si ara tornés allí.

-Però, la resta del dia... t'avorreixes?

-No tinc temps d'avorrir-me, sempre tinc molta feina, les criatures, la casa...

-Tot això és ben poc per a una dona com tu.

-També llegeixo... no pensis, el dia no és tan llarg entre unes coses i altres.

-Has pensat de posar-te a treballar?

-No, estic bé així, ja tinc prou feina i no ho necessitem.

-Pensava que potser voldries venir a treballar amb mi, fer-me de secretaria, a mitja jornada, si vols, o només unes hores.

-Uf! No sé què dir-te, no havia pensat en una altra feina, jo només sé cosir.

-No m'ho crec Dolors, ets una dona intel·ligent, capaç de fer altres activitats, jo t'ensenyaré.

-M'ho haig de rumiar i ho haig de consultar amb el Modest.

-Està bé, però hi pensaràs?

-Sí, t'ho prometo, ja et faré saber la meva decisió, ara se'm fa tard, haig d'anar a buscar el nen a la guarderia.

La Dolors marxa pensativa. La idea li agrada, troba a faltar una activitat laboral, una obligació. Té raó el Vicenç, la rutina m'avorreix, amb la feina de la casa i els nens no en tinc prou. Sóc una dona activa, necessito ser alguna cosa més que una mestressa de casa. Al Modest, no li farà gràcia. Però li ho plantejaré, no hi perdo res, el no ja el tinc.

La Dolors no troba el moment per dir-li al Modest la proposta de feina del Vicenç. El Modest treballa més que mai, arriba al vespre, jeu al sofà i es posa el televisor, al cap d'uns moments s'adorm, i jo mentrestant faig el sopar, porto a dormir el Pau i parlo amb la Laia. El Modest no s'assabenta de res, per a ell tot va bé, per a ell un dia consisteix a treballar, menjar, descansar, veure el televisor, poca cosa més. Durant el sopar s'ha de callar, per no perdre paraula del que diu el personatge del film. I a mi què m'importa el que diu! Encara sort que apaga el televisor després dels postres, perquè aquesta pel·lícula no és gaire bona i jo estic cansat... ara se n'adona, que aquesta pel·lícula és horrorosa. Ara podrem parlar... Dolors, me'n vaig a dormir, ja vindràs. Bona nit Laia. Bona nit papa, -com et va el col·legi? Malament, papa, gràcies per preguntar-m'ho -pensa la nena- I jo rento els plats i quan vaig al dormitori, el Modest ja ronca, ha passat un altre dia i no l'he pogut dir res.

A l'endemà, bon dia, Modest, hem de parlar. Ara no, nena, avui haig d'anar-me'n de seguida, esmorzaré pel camí. Fins al vespre! Adéu. Al vespre, què em volies dir aquest matí? Doncs, que el Vicenç, aquell xicot que vaig conèixer a la piscina... No me'n recordo, ai perdona, Dolors, haig de fer una trucada, és molt urgent. Sort que les factures les paga ell! Si fos jo o la Laia que ens estéssim una hora al telèfon... ja s'hauria exclamat. Per fi, seu a la taula, ara li ho diré. Saps què Dolors? Uns japonesos invertiran en la creació d'una fàbrica d'aparells electrònics a uns deu quilòmetres d'aquí i ens han confiat els diners. És un excel·lent negoci! Els vaig convèncer jo, és clar que les condicions que els oferim són immillorables. Quin èxit, Modest, en saps molt! Per cert, què et semblaria si em posés a treballar jo també? Que vols tornar a cosir? No deies que ja n'estaves farta? Que et feien mal les mans? ... ara se'l trobarà mort i es pensaran que ha estat ell! Ja l'he vista aquesta pel·lícula. Sempre fan les mateixes, dic jo. Papa, canvia de canal, al col·legi m'han recomanat el documental que fan a la segona. De què és? De sexe. Aquestes coses et recomanen? Hem de fer un treball sobre la gestació. Ah! Això és una altra cosa! Posa la cadena dos, surt una imatge d'una parella fent l'amor, canvia de canal, nena ja l'has vist! Papa, si no es fa l'amor, no es pot concebre. En saps molt tu d'això! Caram, a la meva època eren els pares que dos dies abans de casar-te t'explicaven les veritats de la vida. Papa, les veritats bàsiques ja les sabem des de petits, ens ho expliquen al col·legi.

-Modest, podem parlar tu i jo? Sí, anem a l'habitació, si vols, amb aquest soroll no es pot parlar. Per què no baixes el televisor?. Ja ho saps que quan fan els anuncis pugen el to expressament. Tens raó, vols que la tanqui? Per mi, no cal encendre-la, pel que

fan... Dona, aquest documental de la dos sembla interessant... au, tanquem!

-Gràcies, papa.

A l'habitació, el Modest encén la cigarreta, l'última del dia i seu a la butaca que hi ha al costat del llit. La Dolors seu al llit.

-Que et sembla que torni a treballar, Modest? No és feina de cosir, és per fer de secretària d'aquell xicot, el Vicenç. Només mitja jornada o les hores que em necessiti.

-No en té, de secretària ja, per què hauries de ser-ho tu?

-No en té, però cada cop té més feina i necessita una persona que li redacti escrits i li faci trucades, en fi, que l'ajudi, creu que jo li seria molt útil.

-I tu ho necessites? No tens prou feina amb els nens i la casa?

-No, no en tinc prou.

-Està bé, si vols treballar, treballa!

La Dolors parla amb la Betlem per telèfon. Li explica alguns fets:

-Aquella setmana no vaig poder anar a la piscina en tots els dies, perquè el Pau va agafar la grip i vaig haver d'estar amb ell, no vaig poder dur-lo a la guarderia. No tenia el telèfon del Vicenç. A la setmana següent ja vaig agafar la bicicleta i vaig arribar-m'hi tot i que el cel estava molt ennuvolat, quasi ennegrit, i les fortes ràfagues de llevant amenaçaven tempesta. Les llevantades m'aixecaven tots els cabells, m'anaven a la cara, em tapaven els ulls, i fou així que no vaig veure el cotxe que venia cap a mi en contra direcció i em va colpir la roda del davant i em va tirar a terra. El conductor del cotxe va baixar, la gent que havia presenciat

l'accident el van esbrincar, el noi es va disculpar, em va atendre de seguida. S'ha fet mal? -em va preguntar- ho sento moltíssim, necessita una ambulància, s'ha trencat alguna cosa?

-Em sembla que no, només ha estat l'ensurt,estic bé, ajudi'm a aixecar-me, vaig allí a la piscina, allí em curaran la ferida, no és res, allí tenen farmaciola i em coneixen.

-De veritat que no vol que l'acompanyi al dispensari?

-No, gràcies, no cal.

-I la bicicleta, li ha passat alguna cosa, tot funciona amb normalitat?

-Sí, sí, no passa res, a més segur que ha estat culpa meva, no l'he vist, hauré fet esses perquè el vent m'ha tapat els ulls i en retirar-me'ls he perdut el control.

-No, no ha estat culpa seva, he estat jo que no conec la zona i he entrat per un carrer d'única direcció, he girat i de sobte, me l'he trobat davant meu. Disculpi'm un altre cop, ho sento.

-No ha passat res, se'n pot anar tranquil -diu la Dolors- mentre l'acompanya a la piscina. Ja hem arribat, gràcies.

A recepció sempre seu la Núria, en veure'm ve de seguida.

-Què t'ha passat?

-Un accident, no ha estat res. Em podeu donar una mica d'aigua oxigenada i cotó?

-És clar, vine, vas coixa, potser hauries d'anar al dispensari.

-Que hi és el Vicenç?

-Doncs no, fa dies que no el veig, no sé què li deu haver passat, potser té la mare malalta. És estrany, ve aquí tots els dies de l'any. Té, et donaré una bena també. Hi tens un cop, a més de la ferida. Potser t'hi hauries de posar gel. Em sembla que en tenim.

-Gràcies, Núria. Jo tampoc no vaig poder venir la setmana passada, el nen se'm va posar malalt.

-Sí, justament ho vaig comentar amb la Glòria i el Pep. El nen ja està bé?

-Sí, tenia grip. Ja se sap, els nens ho arpleguen tot, i més encara a la guarderia, però si no l'hi porto, no puc fer res, perquè no puc deixar-lo a ningú, el meu marit és fora tot el dia.

-A més, a la guarderia s'espavilen, la meva nena gran no va anar-hi i quan va començar el col·legi ho va passar molt malament, perquè era una criatura innocent, indefensa, li prenien el pèl els companys. Semblava una nena retardada al costat dels altres nens i nenes. Però... ja me l'han canviada! Ara l'haig de frenar perquè no m'aixequi la camisa! No sé pas com serà de gran, però més que no faig jo, parlo amb ella, la castigo si cal... i se'm rebota.

-És difícil educar els fills. Escolta, Núria, tens el telèfon del Vicenç?

-Sí, buscaré la seva fitxa. Espera't aquí. No nedaràs així, oi?

-No, per avui ho deixaré córrer, però, ara busca'm això.

-De seguida.

La Núria va buscar en l'arxiu el cognom del Vicenç i va trobar-la, va prendre nota del telèfon i l'adreça en un paperet i li va portar a la Dolors, que s'havia quedat asseguda en una petita cambra on hi ha la farmaciola i una llitera.

-Té, aquí el tens. Viu a prop d'aquí, si vols anar a veure'l.

-Gràcies, Núria, li trucaré. Ara ja puc caminar millor, no em fa tant de mal. Et fa res que deixi aquí la bicicleta, tornaré a casa amb el cotxe de línia. Saps a quina hora passa?

-No, pots deixar-la aquí dins mateix, no hi entra mai ningú. Pel que fa a l'horari del cotxe, ara t'ho preguntaré, la Míriam el té.

-Qui és la Miriam, la conec?

-És la noia que s'encarrega de vigilar els vestuaris, és nova, potser no la coneixes encara. És molt maca, viu a la Romagosa també, com tu.

-Potser la tinc vista d'allí.

-Ara t'ho pregunto, Dolors.

La Núria va tornar amb un paper a les mans, m'ha dit que te'l pots quedar l'horari, perquè en té més. En passa un dintre de mitja hora. Se n'acaba d'anar un ara mateix. Queda't aquí mentrestant.

-No, vaig a trucar al Vicenç, així faré temps. Moltes gràcies per tot, Núria, ja ens veurem.

-De res, maca, que et milloris –va contestar somrient-

La Núria va tornar al seu lloc, a la seva cadireta de l'entrada del club.

La Dolors surt del local i es dirigeix al locutori de telèfons, no gaire lluny del club, prop de la parada del bus. Quan és a punt de pitjar les tecles dels nombres, s'ho repensa, pregunta a la senyoreta on para el carrer Sant Felip Neri i se n'hi va a pas lent, encara coixejant una mica. És aquí. És una casa vella, de les més antigues del poble, la porta encara és de fusta. Piqui ben fort, si no, no la sentiran –li diu una veïna de la casa del costat, també molt vella. La Dolors es treu la sabata i pica fort, seguint les instruccions de la senyora, que se l'ha quedat mirant fixament. No contesta ningú. – Potser són a la galeria, aquestes cases són molt grans, piqui un altre cop- Gràcies, contesta la Dolors. Pica un altre cop, més fort encara. –Em sembla que no hi són, diu la veïna- La Dolors desitja que la veïna se'n vagi a fer la seva feina. ... Qui hi ha? S'escolta de lluny una veu. El Vicenç mira pel balcó. Veu la Dolors, què hi fa

aquí? –es pregunta estranyat- baixa a obrir la porta. La veïna s'amaga.

-Quina sorpresa! Què hi fas aquí Dolors? Puja, si us plau.

-No, no cal, et venia a donar la resposta... m'han dit que no has anat pel club des de fa dies, què t'ha passat?

-La mare ha estat malalta.

-I ja està bé?

-És morta, ja no pateix. És estrany, la veïna del costat ha parlat amb plural, no sap res ella? Em creia que en els pobles tots us enteraveu de tot.

-Amb la veïna fa anys que no ens parlem. Sempre vol saber dels altres, però aquesta vegada no s'assabentat de res.

-Ho sento això de la teva mare.

-Gràcies, ahir la vaig enterrar. Em sento malament de tenir els pensaments que tinc. Puja, necessito parlar amb tu.

-Està bé, però només una estoneta, haig d'agafar el cotxe de línia, he caigut i m'he fet una mica de mal. He deixat la bicicleta al club.

-Ja veig que vas coixa, ja et portaré a casa, haig d'anar a la Romagosa precisament.

-Per què dius que t'avergonyeixes dels teus propis pensaments?

-Perquè penso que això ho esperava, àdhuc ho desitjava, perquè em sento alliberat ara que no hi és... la vaig enterrar ahir, Dolors! I no puc sentir la pena i el dolor que un fill ha de sentir per la seva mare morta! Em sento mesquí. Déu ha obrat la meva venjança! Jo estimava aquella noia, la que em va deixar, Dolors. En el meu interior, des d'aquell dia, no hi cabia ja amor per la mare, sinó odi, perquè li vaig carregar tota la culpa, no vaig perdonar-l'hi

mai! El Vicenç es va posar a plorar, es tapava el rostre. Ho sento,. Dolors, fer-te aquest espectacle. Un home no ha de plorar davant una dona.

-Bestieses, els homes heu de plorar com les dones, en teniu necessitat, és pitjor no fer-ho i reprimir-se, creu-me, pots plorar, crec que és el moment de desfogar-te, els teus sentiments són ocults, potser molt poca gent els diu en veu alta, però són tan humans! i no ets l'únic que els ha tingut, els té o els tindrà.

La Dolors sent una gran tendresa per aquell home de cos magnífic, corpulent, que plora als seus braços com un nen petit. La Dolors l'acarona. El Vicenç reclina el seu cap sobre l'espatlla de la Dolors, que li passa la mà per l'esquena suaument. Ell se la mira, amb els ulls inflats, ella també. Ell busca amb els seus llavis els d'ella, la besa.

Recordo molt bé aquesta escena, vam haver de repetir-la molts cops i al final, la Dolors es queixava que li feien mal els llavis de fer tants petons. Per mi que el noi ho feia malament expressament, havia de deixar-se caure sobre la Dolors i despullar-la, però errava un cop i altre en treure-li la blusa, perquè en comptes de descordar-li els botons de dalt a baix, ho feia a l'inrevés, d'a baix a dalt. Potser a la Dolors també li agradava aquell noi! Però ho sabia dissimular molt bé. Continuo, però, explicant la història.

La Dolors se'n va corrents de la casa del Vicenç, es corda els botons de la blusa mentre baixa les escales. El Vicenç hi va darrera, però la Dolors travessa el carrer i aconsegueix pujar al cotxe de línia que arriba en aquell precís moment. El Vicenç es queda davant la porta ja tancada, picant-la. El bus se'n va.

La Dolors seu darrera, sola, no vol parlar amb ningú, vol pensar.

No sap què pensar d'ella mateixa; ha d'analitzar els seus sentiments, això no pot tornar a passar; però ha passat, i m'ha agradat, això és el pitjor! Que m'hagi agradat! Per què, Dolors? El Modest no s'ho mereix, o sí? No, és clar que no s'ho mereix! I ara què? Li has de dir. O millor no, no t'entendria; potser es creuria que ho has fet altres cops, que ja no l'estimes. No li pots dir. Hi ha mentides pietoses. Li diré que m'ho he repensat, que no treballaré amb el Vicenç. A més, hauré de deixar anar al gimnàs, no haig de tornar a veure'l. M'oblidaré del Vicenç i el Modest no n'ha de saber res, no ha de patir ara que és tan feliç!

La bicicleta! Hauré de tornar-hi! Però hi aniré a una hora en què ell no hi sigui.

El trajecte és molt curt, la Dolors arriba a la Romagosa. En aturar-se el cotxe, veu allí davant, esperant-la, el Vicenç. La Dolors es voldria fondre.

-Vés-te'n, Vicenç, tu i jo no ens hem de veure més, ho comprens?

-No, no entenc que per a tu no hagi significat res.

-Mira, he comès un error molt greu, però rectificar a temps és de savis, oblida'm , pel bé de tots dos.

-No m'ho demanis, fa temps que m'agrades, des que vaig salvar-te.

-Mai no t'ho agrairé prou que em salvessis, però no hi té res a veure, recorda que sóc una dona casada, estimo el meu marit, els meus fills i no els vull perdre. Deixa'm estar, Vicenç, vés-te'n, ara que és morta la teva mare, busca una bona noia que et faci companyia la resta de la teva vida. Refés-la sense mi.

-Ens tornarem a veure a la piscina?

-No, no hi tornaré més, no hi puc tornar, si tu hi vas.

-Així doncs, no vols tornar-me a veure?

-No és que no vulgui, és que no t'haig de tornar a veure.

Adéu.

La Dolors se'n va cap a casa amb el cor encongit. El Modest ha arribat més aviat avui de la feina.

-Mira, qui ha vingut Dolors –li diu en sentir-la entrar per la porta.

-Pare! Quina alegria, quan has arribat?–El Pere i la seva filla s'abracen i es fan petons.

-Fa una hora, aquí no hi havia ningú i llavors he anat al banc. El teu marit ha plegat i m'ha portat a casa. I la Laia, on és?

-S'ha quedat al col·legi assajant, perquè fa d'actriu en una obra de teatre que preparen per Sant Jordi.

-I el Pau?

-Ara aniré a buscar-lo a la guarderia. Vols venir amb mi?

-No filla, estic una mica cansat, vés a buscar-lo, em quedo aquí parlant amb el teu marit, m'ha dit que tot us tan bé.

-Sí, tot va molt bé, i tu com estàs, fas bona cara.

-Estic bé, filla, de tant en tant em marejo, però estic bé. Tu no fas massa bona cara, Dolors, et trobes bé?

-Sí, és que he tingut un petit accident, m'he fet mal al genoll, encara em cou, tinc un cop i vaig una mica coixa, però no és res, no té importància. He hagut de deixar la bicicleta i tornar amb el cotxe de línia.

-Ja vaig jo a buscar el Pau, queda't a descansar i podràs parlar amb el teu pare a soles-

-Gràcies, Modest, m'anirà bé.

-Pare, em voldria prendre un bany, et pots distreure una estona sense mi? –li pregunta la filla, engegant el televisor.

-És clar, filla, fes, miraré el concurs, és dels pocs programes que valen una mica la pena.

La Dolors no té ganes de parlar amb ningú ara, només desitja fruit d' un bany d'escuma ben calent, relaxar-se.

Mentrestant, la Laia arriba a casa i troba l'avi a la sala d'estar.

-Iaio! –l'abraça i li fa dos petons-

-Laia, com has crescut! Aviat seràs una doneta!

-Que et quedaràs?

-Només un parell de dies.

-Em va interessar molt la teva carta, tot el que m'explicaves de l'àvia és cert o t'ho has inventat?

-És cert, la seva vida era una mica pel·liculesca.

-I tant!, però em vaig deixar en un punt de clímax, has de continuar explicant-me més coses.

-Potser després de sopar.

-Ja ho sap la mare que ets aquí?

-Sí, s'està banyant. No feia gaire bona cara. El teu pare ha anat a buscar el Pau.

-Laia, diu la Dolors sortint del bany, ofereix a l'avi alguna cosa per veure o per menjar. Aquest matí he comprat galetes de les que t'agraden, Laia, agafa'n un parell i fes els deures.

-Què vols, avi? Vols provar-les? –la Laia treu un paquet de galetes de boer farcides de crema d'un calaix de la taula del menjador i les ofereix a l'avi-

-Gràcies, porta'm una mica d'aigua, també, l'entrepà de pernil m'ha donat set.

-Pare, no hauries de menjar aquestes coses... -diu des de l'habitació, escoltant la conversa-

-Un dia és un dia, m'ha vingut de gust, he sortit d'hora, m'he emportat l'entrepà i he dinat al tren. Estan molt bones, aquestes galetes. Són d'aquí?

-Sí, és una de les coses bones que hi ha aquí a la Romagosa.

La Laia es posa còmoda i treu els llibres i les llibretes. Es posa a fer els deures a la taula del menjador.

El Modest arriba amb el Pau. –Doncs, ja hi som tots!

Després de sopar, la Laia vol parlar amb l'avi en privat. Li diu a cau d'orella que faci veure que se'n va a dormir i pugi a la seva habitació. Bona nit, mama.

-Bona nit, filla, no t'estiguis molta estona desperta parlant amb l'avi.

-Qui, jo?

-Au, vés-hi, la Laia està frisa per saber més coses de la Senén. –li diu al seu pare-

-On ens vam quedar? –pregunta l'avi-

-En què l'àvia havia desaparegut i trucava el telèfon i et despertaves d'un mal son.

-Ah sí! Doncs, era ella la que trucava, em va dir que havia passat alguns mals moments perquè no la deixaven sortir del país, però que ja estava a l'aeroport de Gòndia i que a l'endemà ja arribaria. Vaig captar que no havia estat això només, m'amagava alguna cosa. Vaig endevinar que havia patit més del que ella em deia. La vaig anar a esperar a l'aeroport i quan vaig veure-la, amb el rostre esbalaït i neulida, vaig comprendre que aquella experiència l'havia envellit i que des d'aquell dia la seva vida seria molt diferent.

Ens vam abraçar i petonejar allí mateix, davant de tothom. La vaig portar a casa, no em va voler explicar res del viatge, només va voler saber de mi. Em preguntava per la família, per la feina, pels llibres que havia llegit, no volia donar-me l'oportunitat de preguntar-li jo a ella. No la vaig voler forçar, vaig imaginar-me que ho volia oblidar tot, fos el que fos.

De fet, la Senén es va comportar d'una forma estranya durant les primeres setmanes, la trobava més esquerpa, de vegades evitava els meus petons i rebutjava les meves carícies. Vaig arribar a pensar que ja no m'estimava, cosa que m'angoixava i em feia estar encara més atent a les seves paraules, als seus gests, a les seves reaccions, volent captar detalls que em confirmessin o em desmentissin les meves sospites. Vaig convertir-me en un estudiós de la seva expressió facial i de la seva dicció: una ganyota, un sospir, un renec eren per a mi indicis del desamor; un somriure, un diminutiu, una broma eren bons senyals, que m'animaven i ensems en feien sentir malament per no refiar-me dels seus sentiments. L'alternança dels símptomes em feien parar boig, no sabia què pensar, però no gosava de parlar-li dels meus dubtes, perquè feia mala cara, tenia el color trencat del rostre. Passats deu dies la Senén es va engreixar una mica, però continuava esvaïda, lànguida, es marejava sovint i s'adormia per tot arreu. Va dir-me que ja li passaria, que no calia anar al metge.

Durant uns dies no em va trucar ni va respondre les meves trucades. Tenia el contestador automàtic posat, però no contestava els meus missatges. La meva desesperació anà creixent. Em temia que la perdria un altre cop de vista.

El seu mal humor va incrementar-se immediatament després que s'anés un cap de setmana a l'estranger. Un divendres em vaig

trobar una nota en tornar de la feina: “Me n’he d’anar de viatge a l’estranger. -No em deia on-. Seré el cap de setmana fora. El dilluns et trucaré, espero. T’estimo. Senén”.

Em va resultar estrany que m’ho fes saber però que no em digués exactament on anava i per què. Si era per feina, per què no m’ho podia dir?. A més, en el seu estat de salut, no comprenia com gosava viatjar. Vaig passar el cap de setmana a casa pensant en ella, en el seu estrany comportament; se’m van ocórrer algunes idees que de seguida descartava. Neguitós vaig esperar el dilluns, pensava demanar-li explicacions. Fins llavors, malgrat algunes accions seves, no ho havia fet; la Senén m’inspirava molt de respecte, quasi veneració, i em resultava molt difícil saber què la capficava si ella no m’ho deia, perquè preguntar-li era violentar-la, s’amagava com un cargol dins la seva closca. En canvi, em feia partícip dels seus valors i els seus ideals, dels seus projectes i els seus èxits o errors. Allò que es guardava més zelosament eren els sentiments més íntims, aquells que jo més desitjava saber.

Aquell dilluns em va trucar i es va disculpar per no haver contestat a les meves trucades. Ho va fer amb un to de veu tan melangiós que no vaig gosar de retreure-li res, només vaig poder preguntar-li quan ens tornàriem a veure i em va respondre que aquella mateix vespre m’esperava a casa per sopar. Vaig pensar que potser aprofitaria l’ocasió per desvetllar-me els seus secrets, perquè jo tenia la sensació que m’amagava alguna cosa. La meva decepció no es va fer esperar, la Senén no em va donar cap mena d’explicació, ben al contrari, desviava la conversa amb poca simulació i emprava un to malagradós cada cop que jo volia indagar. Després de sopar, vaig manifestar el meu disgust i el meu desig d’anar-me’n. Però em va retenir i em va convèncer que em

quedés aquella nit en dir-me que, malgrat que no l'entengués, m'estimava. Se'm començava a fer una mica difícil de creure-la, però havia de refiar-me d'ella. Em va demanar que li donés temps al temps, que no la forçés, que la continués estimant, però a certa distància, fins que ella tornés a ésser semblant a la d'abans. Semblant, va dir-me, perquè –digué- mai no tornaré a ser la mateixa. Així fou que em vaig quedar aquella nit amb ella i ho vam repetir en més ocasions, però no de forma regular. Quan ella em cridava, jo hi anava. Era ella sempre qui decidia. I jo no vacil·lava en cap moment d'acomplir amb la meva obligació.

Els dies anaren passant, la Senén s'anà recuperant de mica en mica. Deixà de treballar uns dies, després va tornar al periodisme escrit, una feina més tranquil·la i adient per les circumstàncies. Ens vam atansar un altre cop, jo anava sovint a casa seva, sopava i em quedava a dormir. La Senén tenia freqüentment malsons i es despertava cridant, llavors l'agafava entre els meus braços, l'acaronava i li passaven els tremolors. Els meus pares no entenien gaire la nostra situació i el meu germà no s'adonava de res, perquè s'havia enamorat d'una noia i ella reclamava tota la seva atenció. Ell es va casar i se'n va anar a viure als afores de la ciutat, perquè l'empresa química on treballava era a mig camí de la Farera. I jo, encara vaig quedar-me a casa uns anys més.

La rutina apaivagava la meva impaciència. Tot el matí, a la feina, esperava el migdia, perquè en arribar a casa per dinar, la mare em transmetia el comunicat: "Avui a les set. Porta vi blanc. La teva estimada, Senén". La mare em comunicava el missatge amb un somriure als llavis, perquè tot i que no entenia massa la nostra

relació –ni jo l’entenia- em veia feliç, a més, la Senén li queia en gràcia.

–Només per la cara que fas quan sents el seu nom, val la pena aquest amor tan estrany que compartiu- em deia la mare.

A ella, però, no li explicava tots els meus patiments i dubtes. Ni a ella ni a ningú, m’ho guardava molt a fons. Així ningú tenia l’oportunitat de qüestionar un amor que, com tots, passava alts i baixos, potser sobretot baixos, i em sentia més segur dels meus propis sentiments. Ja n’havia tingut prou jo, de balbuceigs, de desassossecs i malfiances.

Anà passant el temps i la Senén tornava a ser la mateixa que abans en algunes coses. Va recuperar l’alegria, la fortitud, no la valentia. Però es mostrava generosa, atenta, entranyable. Llavors tenia quasi els quaranta anys.

En un d’aquells vespres –per a mi molt feliços- que passava amb ella, en un de plujós i fred, mentre escoltàvem música i ballàvem arrapats, al costat de la llar de foc, vàrem parlar del nostre futur. La Senén va anunciar-me el seu anhel de formar una família, abans que fos massa tard. Va dir-me exactament:

-Pere, ja sé que t’he fet patir molt, m’has demostrat que m’estimes perquè ho has resistit, i ara només em queda demanar-te que siguis el pare del meu fill. Vull que visquem junts, que formem una família. Què et sembla? Podràs resistir-ho també?

-Al teu costat, em veig capaç de resistir la pròpia mort!

-Exagerat! Què me’n dius?

-Em sembla meravellós. Tens raó que he patit molt, que he tingut molts dubtes, que en alguns moments aquest amor se m’ha fet deficiós; però cap altra dona m’ha provocat tanta avidesa i per

això he desafiat el propi amor i n'he sortit victoriós. Em pregunto si tu també has dubtat com jo.

-En cap moment he deixat d'estimar-te, estigues segur; però d'això ara no en parlem. És hora de planejar el nostre futur.

-Laia, saps quina hora és? Vinga, a dormir! –crida la Dolors des del passadís. Pare, vés a dormir també!

-Haurem de deixar-ho per ara, Laia, la teva mare s'enfadarà, t'has d'aixecar d'hora, demà tindràs son.

-Està bé, iaio, és molt interessant tot això que m'expliques.

-Bona nit –digué l'avi, mentre la tapava amb el llençol i li feia un petó.

A l'endemà, la Dolors no volia anar a la piscina per no trobar-se amb el Vicenç, es va quedar a casa amb el pare.

-Filla, no havies d'anar a la piscina avui?

-Ja no hi vaig.

-Com és això? Que t'has cansat? Hòm diu que la natació va molt bé per a l'esquena.

-... No, és que... –pensava l'excusa mentre quequejava- estan fent-hi obres, l'estan renovant. Només serà per uns dies – digué la Dolors creient que el pare marxaria aviat-

-I no te'n vas a donar un vol amb la bicicleta?, tot el dia a casa t'avorriràs... estàs acostumada a moure't .

-Demà, avui m'estimo més quedar-m'hi. Ahir no vam parlar tu i jo. Com estàs?

-Estic bé, enyoro la teva mare, però estic bé. Allí, hi tinc alguns amics, fem la partida del parxís o de dòmino algunes tardes a casa d'un i a l'endemà a casa de l'altre. Les seves dones ens fan

berenar i de vegades també juguen amb nosaltres. Saps qui s'ha quedat viuda?

-Qui?

-Recordes la mare d'aquella companya teva de col·legi que venia molts cops a casa a fer els deures perquè els pares treballaven fins molt tard, i no es podien fer càrrec d'ella fins al vespre? Per Nadal sempre ens regalaven un pernil com agraïment per guardar-li la nena.

-Sí, ja la recordo! La nena es deia Regina. Així és mort el seu pare?

-Sí, era més gran que jo. No sé si saps que la Regina se'n va anar a viure prop d'aquí.

-No, no ho sabia! No pots aconseguir l'adreça o el telèfon?, em faria gràcia tornar-la a veure!

-Sí, ja ho preguntaré a la seva mare. Però... si em dones un mapa de la comarca, potser reconeixeré el nom del lloc, perquè ara qui penso... me'l van nomenar el dia que vam anar al funeral jo i uns veïns que el tractaven més freqüentment.

-Suposo que tenim algun mapa per aquí -i la Dolors buscava entre uns papers del últim calaix del moble del menjador. Ja l'he trobat! Guaita!, nosaltres som aquí -digué la Dolors acostant el mapa al seu pare i senyalitzant amb el dit la Romagosa-

-Sí, doncs... a veure... és al costat mateix, se'n diu La Mòlta.

-No diguis! La piscina és allí. No saps com es diu el seu marit? Buscaríem el telèfon a la guia.

-No, no el recordo el seu nom ni el cognom. Potser en un altre moment em vindrà al cap. Per cert, no es van casar. El seu pare, el senyor Gas no s'ho va empassar mai això, la mare s'ho va

prendre millor, tot i que hauria preferit que la seva única filla s'hagués casat amb pompa. El seu pare només feia que dir: Aquests joves d'avui en dia no sé en què pensen, tant costa de casar-se? I la mare, pel que jo sé, li deia: Però si els nois són feliços així... ja està bé, potser quan tinguin fills es casaran. Molts ho fan.

-Escolta, que no van anar a l'enterrament del pare?

-No van arribar a temps, el seu pare va morir de sobte a la matinada i com que treballen tots dos, no els van poder localitzar fins al vespre –segons em van explicar- i és clar, d'aquí a allí hi ha unes quantes hores. La Regina es va lamentar molt, pel que va dir la mare, però ja van veure que no hi arribaven a temps. El van enterrar molt de pressa, ara l'estiu... no demoren les sepultures. Fa massa calor. Aquest cap de setmana hi anaven.

-M'agradaria tornar a parlar amb ella. Si pots esbrinar on viuen, m'ho fas saber.

-Sí, filla, ja t'ho preguntaré. Aquí no tens amigues encara?

-No, a la Romagosa, només conec les mares de les companyes de la Laia, les senyorettes, les botigueres, però no són gaire amables; en canvi, a la piscina de la Mòlta sí he fet més amics; sembla mentida, però és al costat mateix i la gent és més oberta i simpàtica. Me l'hauria pogut trobar pel carrer. No sé si la reconeixeria, potser està molt canviada! Potser m'he creuat amb ella i no ens hem reconegut!

-Tu estàs més gran, els anys passen per a tothom; però no has canviat tant com ella. L'últim cop que vaig veure-la, abans d'anar-se'n a viure amb el xicot, per cert, molt corpulent, a la Mòlta, estava prima. De petita era molt grassoneta, te'n recordes?

-Sí, era petita i rodoneta; però la més llesta de totes.

-Doncs es va anar aprimant i es va anar fent maca. Anava tenyida de color panotxa.

-I el seu amistançat, el coneixes? Has parlat amb ell?

-No, només vaig veure'l un parell de cops. Els dos joves es van conèixer a la festa major de la Mòlta, un estiu. La Regina hi va venir de vacances, pel que sembla, amb unes amigues, i es van començar a escriure quan ella se'n va tornar a casa. El xicot va anar a demanar la mà a casa de la Regina a l'estiu següent, però se'n va tornar perquè porta un negoci i no el podia deixar. Hi va tornar un altre cop abans d'emportar-se-la.

-I han tingut fills?

-Es van ajuntar l'any passat, ella ja és gran, potser no en tindran ja.

-I ell no en podia trobar una altra de més joveneta al poble?

-Pel que m'han dit, aquest noi ha tingut moltes xicotes, però cap ni una li ha fet el pes com la Regina. Ell és enginyer, es guanya bé la vida. Ella estava farta de la seva feina. Feia de dependenta, treballava matins, tardes, dissabtes, no tenia temps per a res més. El seu xicot li va assegurar que al poble trobaria feina. I la va trobar: porta la cuina d'un restaurant molt bo, potser l'has sentit anomenar.

-Com es diu?

-... Les tres forquilles, si no ho recordo malament...

-Podríem fer un volt, a la millor la veiem. Ja li ho diré, al Modest.

-Parlant d'una altra cosa, filla, t'avorreixes molt aquí?

-No... no tant com al principi. Tinc prou feina amb els nens. La Laia té professora particular, t'ho vaig dir a la carta, oi?

-Sí. I el Modest?

- Ell, rai! Està molt satisfet. Té molta feina, és gairebé tot el dia fora de casa.

-I tu, com et sents, de debò, que ets feliç? La teva darrera carta era una mica enyoradissa. Et va venir a veure la Betlem, oi?

-Sí, va venir, ara potser és més feliç ella que jo.

-I ho sap el Modest que t'enyores?

-No li he dit, per què, què hi guanyo?

-Ho ha de saber, és el teu marit. I la Laia, com s'hi troba?

-S'hi va acostumant, com jo... no passa res, pare, les coses són així, és qüestió d'adaptar-se a la nova vida. Ha de passar temps. Algun dia potser tornarem.

El Pere es queda a casa de la filla tres dies només, se'n torna amb el tren a la ciutat. La Laia no aconsegueix convèncer l'avi perquè s'hi quedi més dies.

-T'escriuré tan aviat com pugui, t'ho prometo, i a la carta t'explicaré més coses de l'àvia –li diu a l'estació-.

La Dolors no ha tornat a la piscina per por de trobar el Vicenç. Ha donat la mateixa excusa que va dir al pare al Modest, que s'estranyava que no hi anés.

Els dies passaven més a poc a poc, sense anar a la piscina; la Dolors la trobava a faltar, els dies se li feien més llargs i feixucs, tot i que sortia a fer un volt amb la bicicleta. A més, molt a contracor seu, no podia deixar de pensar en el Vicenç, més que a la piscina i a la gent, el trobava a faltar a ell, i se n'avergonyia.

La carta del Pere arriba al cap d'un mes. S'ha assabentat del telèfon de la Regina. La Dolors no s'ho ha pensat dues vegades, l'ha trucat amb el desig de retrobar una vella amiga. S'hi ha posat ella mateixa. La Dolors s'ha donat a conèixer. La Regina exclama amb alegria: -Dolors, quina sorpresa! Qui ens ho havia de dir!

Després de parlar una bona estona per telèfon, fent-se cinc cèntims de la vida de cadascuna, la Regina convida la Dolors a casa seva per parlar més tranquil·lament.

-Quan et va bé, Dolors?

-A mi em va bé qualsevol tarda, m'ho puc arreglar amb el Modest si l'avisó amb temps.

-Doncs, mira, el dilluns tinc festa setmanal al restaurant, si vols venir aquest dia, parlarem amb més calma -li dóna l'adreça a continuació-

-Està bé, fins el dilluns!

La Dolors es prepara per anar a casa de la Regina.

La Dolors ha de preguntar on és el carrer Fassina. -Veu aquell rètol gros de color vermell? Doncs agafi el carrer de la dreta que hi ha al davant i camini fins al final, quan arribi a la placeta, llavors tombi per primer a l'esquerra, veurà un quiosc en una cantonada, pugi per aquell carrer i a la meitat ja veurà aquesta casa de maó vist.

-Gràcies. La Regina m'hauria pogut venir a buscar a la parada de l'autobús- anava pensant, mentre caminava de pressa, tenia ja ganes d'arribar.

Puja el carrer amb ganes, al capdamunt, abans de picar, sospira fons. Les faldilles llargues li fan nosa amb la calor, se les hauria volgut arromangar, però no pot, enmig del carrer, a punt de retrobar una vella amiga. Truca la porta i li surt una noia amb els cabells de color panotxa. És la Regina. Les dues s'abracen i es fan petons. La Regina la fa passar a l'interior de la casa, a la saleta d'estar.

La casa es força gran, nova, molt ben distribuïda i arreglada amb bon gust. A les parets, hi té penjats uns quadrets. –Els faig jo, pinto quan tinc temps, els caps de setmana-

-Vam seure en un sofà i em va oferir un cafè. No gràcies, no en bec. Vols un té o una tassa de xocolata, o potser un refresc i unes galetes? Amb la xafogor que fa només em ve de gust la llimonada, però prendré qualsevol cosa fresca que tinguis. Tinc suc de taronja fresc, en vols

-Gràcies.

-Et donaré a provar un pastís que fem al restaurant. A veure si un dia hi veniu. Us farem un bon tracte. Tasta'l, aquest pastís és fet de nous, però hi posem una crema molt especial, la recepta de la qual és un secret del cuiner. Té molt d'èxit. Al restaurant, hi treballo moltes hores, però guanyo molt. La meva parella també es guanya bé la vida. La meva pena és que sóc gran per tenir fills. -Dona, avui dia, es poden tenir als quaranta i més! Quants en tens? -Quaranta-un. -Encara tens temps! Però ell no ho vol, diu que és molt perillós i no ho vol. Potser adoptarem alguna criatura. No ho sé, fa poc que ens hem ajuntat. Ho hem de parlar molt encara.

La Regina en cap moment deia el nom de la seva parella, Betlem, en cap moment!

Això li explica la Dolors, a la Betlem, en la seva segona visita a la Romagosa. Ve a dir-li que es casa finalment amb aquell xicot que havia conegut, però s'ha trobat que la seva amiga és hospitalitzada.

-Continua Dolors, llavors què?

-Vam estar parlant de les nostres vides durant tres hores i mitja. Ens hi vam passar tota la tarda. Em va ensenyar els seus quadres, la casa... Quan eren les vuit i deu i jo ja em disposava a

marxar -ella m'havia retingut perquè volia que conegués la seva parella- vam sentir soroll de la porta. La Regina va dir: -No marxis, coneixeràs el Vicenç, ja és aquí, i llavors ell va entrar i la Regina ens va presentar. M'hauria volgut fondre. Ell va actuar amb molta sang freda, em va donar la mà molt amablement, com si no em conegués de res. La Regina em va retenir una estona més. Jo volia marxar, em sentia sufocada. –Dolors, què et passa? Et trobes bé? – Sí, me'n vaig, se'm fa tard, necessito que em toqui l'aire, i me'n vaig anar escales avall corrents.

CAPÍTOL 7: L'ACCIDENT

Vaig travessar el carrer tan de pressa que no vaig veure el cotxe que venia i se'm va tirar al damunt. Em va colpejar fortament les cames. Però d'aquell instant recordo sobretot que vaig sentir el soroll esfereïdor de la frenada del cotxe i vaig emetre un crit d'horror en veure'm investida i vaig caure a terra. Vaig restar estesa una estona, de seguida vaig veure gent al meu voltant, em feien molt de mal les cames, les tenia sangonoses, doblegades de manera esgarrifosa, vaig comprendre, pel dolor i pel seu aspecte, que les tenia trencades. El conductor del cotxe estava tant o més pàl·lid como jo, no trobava paraules per demanar-me perdó, repetia un cop i un altre que jo havia aparegut tant de sobte que no m'havia vist; reconeixia, tanmateix, que potser corria massa; però això s'ho va callar quan l'autoritat va intervenir per prendre nota i va interrogar-nos, a nosaltres i als testimonis presents, que només havien vist l'atropellament, perquè havia succeït tot tan ràpid, que ningú s'havia adonat que jo creuava apressament i un automòbil anava també a corre-cuita pel mig del carrer. Em van dur a l'hospital, em van operar i aquí estic, Betlem, recuperant-me d'aquest mal i no pas de l'altre que fou encara més gros i violent.

-I digues, Dolors, la Regina i el Vicenç, no se'n van assabentar?

-No, suposo que no devien fer-ne cas de la sirena de l'ambulància, potser ni la van sentir.

-I al Modest, què li has explicat?

-Que vaig sortir depressa perquè se'm feia tard per agafar l'autobús de línia i no vaig veure venir el cotxe. Què vols que li digui?

-Ho sap el teu pare que ets aquí?

-Sí, ho sap; avui, al vespre arriba aquí. Ha volgut venir per ajudar-me, perquè el Modest prou feina té. No està acostumat a espavilar-se sol. La Laia m'ajuda molt, però ha d'anar al col·legi, no vull que perdi classes, i el Pau és massa petit, no pot fer-se càrrec d'ell.

-Si vols que t'ajudi Dolors, em puc quedar uns dies.

-No cal, t'ho agraeixo molt Betlem, ja ens arreglarem.

-Com vulguis. Com et tracten aquí?

-Bé, no em puc queixar. Ja se sap que no és com estar a casa, el menjar no és gaire bo, sonso, i a més te'l donen a unes hores! Saps a quina hora em fan sopar? A les set de la tarda! És hora d'anar a fer esport, de berenar, de fer un curset d'anglès, però no pas de sopar! Aquí els dies es fan molt llargs. Però les infermeres són força simpàtiques, i la metgessa que em porta és amable. En aquestes condicions no es pot demanar més, oi?

-I estàs tu sola en una habitació!

-Sí, encara sort!. El Modest m'ha portat alguns llibres i uns casquets per escoltar música. Les infermeres em diuen que així em quedaré sorda. Ja tenen raó, però ja no ve d'aquí. Quin pitjor mal hi ha que aquell que estreny el cor esglaiat, avergonyit, humiliat!

-Dolors, has d'esforçar-te a superar la teva aflicció, has d'oblidar aquesta ensopagada. Ja que el Modest no en sap res, ni en sospita res; no et turmentis sense necessitat! Tots cometem errors, de vegades, ens deixem arrossegar per les circumstàncies i no hi veiem prou clar, però si corregim a temps, per què hem de

torturar-nos inútilment? Vinga, Dolors, ja estàs pagant pel teu pecat, si ho ha estat.

-No és tan fàcil, Betlem, em sento tan malament, tan roïna i alhora tan tanoca! Com m'ha pogut passar això a mi?

-Tens massa hores per pensar aquí, t'has de distreure, no rumiïs tant, creu-me.

-Encara que llegeixi i escolti música, m'avorreixo, el Modest i la Laia vénen a la tarda, però des de les set del matí queestic desperta. Què vols que faci? Em passen pel cap imatges de la piscina, del Vicenç besant-me i llavors m'esgarrifo, perquè no puc oblidar el plaer que em va conferir aquell dia, i aquesta joia se'm transforma en angoixa quan el veig entrar i fa un petó a la meva primera amiga d'infància i a mi em dóna la mà com si no em conegués, i després veig el cotxe que se'm tira al damunt i recordo la sang i el dolor, que és el del meu cor; Betlem, no em pots entendre!

-Necessites ajuda –li diu seriosament la Betlem.

-Vols que confessi la meva ignomínia a un estrany? –li respon la Dolors, agafant-li el braç amb força-

-A un professional que guardi el teu secret.

-No ho sé pas, em fa vergonya –deixant anar el braç suaument, com vençuda per una evidència-

-Pensa-hi, Dolors, tu sola potser no te'n sortiràs. Dona't temps primer, cura't , torna a la vida normal i si no ho superes, llavors busca ajut.

-I quina és la meva vida normal? Ja no treballo, ja no puc anar a la piscina, ni amb bicicleta durant molt de temps, no hi tinc amigues, ja veus... una que en podria tenir...

-Tens un marit i dos fills, no en tens prou, Dolors? Moltes dones són felices amb el que tu tens! Jo mateixa!

-... No en tinc prou, me n'he adonat des que visc en aquest racó del món. Betlem, jo no puc ser feliç aquí, m'enyoro tant! El Vicenç, la gent de la piscina, els passeigs amb la bicicleta m'havien obert una escletxa d'esperança, m'hi començava a trobar una mica millor. Però ara em sento encara pitjor que abans.

-I no pots anar a un altre poble, a una altra piscina, conèixer una altra gent...

-Potser sí, de vegades es tanquen unes portes i se n'obren unes altres. De moment, amb les dues cames trencades no podré anar gaire lluny, em tocarà fer una llarga recuperació.

-Ja tens una obligació diària.

-Un patiment diari!

-Està bé, Dolors, no dic que tinguis motius per estar contenta, això ja ho sabem, però sigues positiva, tot és làbil, ara passes per un mal moment, però ja et passarà, segur. A més, tu ets forta, Dolors, ho superaràs, ja ho veuràs, tingues fe en tu mateixa! – donant-li un petó s'acomiada- Ja tornaré, Dolors, abans de marxar.

-Quan et cases?

-El mes de juny. No hi pots faltar!

-No hi faltaré, Betlem, et desitjo tota la felicitat del món, te la mereixes.

-Tu també, Dolors, n'has d'estar convençuda.

-Gràcies per haver-me escoltat. Et trobo molt a faltar.

-Jo també. Per què hi són les amigues? –i s'acomiada amb una abraçada i un altre petó de la seva amiga.

En sortir la Betlem de l'habitació, es troba de cara amb el Modest i la Laia. Se saluden.

-Ara en vinc jo –diu la Betlem- L’he trobat moixa, a veure si l’animes, Modest, hi passa moltes hores sola i pensa massa.

-Sempre ha pensat molt la Dolors! Però aviat arribarà el seu pare i tindrà més estones de companyia.

-I el Pau? No li porteu?

-No, està refredat, s’ha quedat una noia cangur amb ell.

-És clar, bé, me n’haig d’anar, ja tornaré demà una estona, però no m’hi podré quedar més, haig d’anar a treballar.

-Fes la teva, Betlem, gràcies per venir.

-Adéu, Laia, cada dia estàs més gran, la teva mare pot estar orgullosa de tu, segons m’ha dit, ets molt intel·ligent.

-Sempre ho diu, ja se sap les mares...

El Modest entra a l’habitació. Li fa un fetó a la Dolors. Ella pregunta si hi ha alguna novetat.

-Han trucat del club esportiu, m’han preguntat per què no hi vas. M’ha estranyat que m’ho preguntessin, com que vas dir-me que no hi anaves perquè hi feien obres...

-Sí... potser ja l’han tornat a obrir.. Què els has dit?

-Doncs que havies tingut un accident i que eres aquí. La noia semblava molt simpàtica, ha volgut saber a quin hospital i a quina habitació estaves. Li he dit.

-Mal fet, no tinc ganes de veure ningú.

-Dolors, no siguis així...

-Modest, estic cansada... emporta’t a jugar la Laia una estona al parc, si us plau...

-Està bé, com tu vulguis, ja hi tornarem més tard.

Mentrestant, el pare de la Dolors viatja amb el tren cap a la Romagosa. Mira per la finestra i el paisatge verd, les grans

esplanades d'herbei, li fan recordar vells temps. La música de fons (L'alosa aixecant el vol de Vaughan Williams) aviva la membraça del viatge que féu amb la Senén a Desàlia, després que ella es recuperés del mal tràngol sofert a Gonak.

Foren uns dies de pau, d'amor compartit, de felicitat! Potser els millors dies de la meva vida, perquè amb la joia del meu amor correspos... , després que la Senén se'm declarés d'aquella manera!, el meu patiment, els meus dubtes, s'esvaïren del tot i es transmutaren en dolça i plàcida benaurança.

A Desàlia vam anar amb tren, perquè la Senén així ho va voler. Vam seure també al costat de la finestra, des d'on vèiem passar, com jo ara, les prades, amb els pollancre i les alzines, i una mica més enllà, els salzes ploraners al costat dels rius; la nostra mirada adreçada cap a l'horitzó, traspassava el limit visual dels meandres dels rius, que m'evocaven les voltes que la vida havia donat fins assolir aquella felicitat immensa que m'aclaparava tot. Uns aneguets suraven damunt les aigües netes i diàfanes, les càlandries aixecaven el vol, i altres animalons reposaven sobre els primers brots i petites fulles dels arbres despullats durant tot l'hivern, anunciant l'adveniment del bon temps. Era allí la primavera, que era també la nostra.

Vàrem arribar a Desàlia a primera hora de la tarda, havíem dinat al restaurant del tren, però poc i malament. Un xicot de l'agència ens esperava a l'estació per portar-nos a l'hotel, que era a tres quilòmetres del centre de la ciutat. A Desàlia, no podien presumir de tenir un bon transport públic; però, per aquest motiu, els hotels oferien els seus serveis per anar d'una banda a l'altra. S'ho cobraven, és clar, a un preu considerable, però era la forma més pràctica i còmoda per desplaçar-se per la ciutat i els afores. L'hotel

estava força bé, hi havia una justa proporció entre preu i qualitat, cosa que no passa gaire sovint. L'habitació amb terrassa amb vistes al mar disposava de bany complet, ben il·luminat, com a la Senén li agradava; calefacció, ràdio, televisor, nevera, assecador de cabell; pintada de blanc i discretament decorada, resultava molt acollidora. La Senén en arribar a l'habitació d'un hotel, el primer que feia era donar una ullada a la cambra de bany, havia de ser espaiosa, amb llum natural o blanca, no hi podia faltar una cortina a la banyera, ni la dutxa de mà; i pel que fa a l'assecador de cabell, millor si hi era, però no era el més important. Després s'estirava al llit, comprovava la qualitat del matalàs, havia de ser més aviat tou, i silencios. –No t'has trobat amb llits que fan soroll quan et tombes, Pere? –em deia. –No m'agraden!

Després de desar la roba als armaris i posar les coses en ordre, vam sortir disposats a caminar per la ciutat, efectuar les primeres visites a les esglésies, i potser si ens donava temps, podíem entrar al Museu de Belles Arts. Després de voltar-la durant tres hores, havíem fet gana i vam entrar en una cafeteria per agafar forces i continuar amb el nostre passeig fins a l'hora de sopar. Vam berenar les postres típiques del lloc: un tall de pastís elaborat amb pasta fullada com a base, al damunt una gruixuda capa de crema de praliné, coberta amb una fina capa de pa de pessic revestida de xocolata negra calenta. Venia acompanyat de nata al voltant, impregnada per un rajolinet de mel i adornada per unes pansetes de Corint. Per veure, un te aromatitzat de canyella. No cal dir que ens ho vam menjar tant de gust que abans de marxar vam voler repetir aquella experiència deliciosa. Vàrem observar els rostres de la gent del nostre voltant que també provaven aquell caprici exquisit i les

seves cares de fruïció ens van fer pensar que en aquell pastís hi havia la deu de la vida. Potser sí que hi és en coses insignificants!

Ens va agradar molt la ciutat, era plena de parcs amb tulipes i rosers, les esglésies gòtiques i barroques completament reformades i ben acurades, els carrers nets i polits, i la gent es mostrà en tot moment molt amable. Ara bé, de restaurants i cafeteries, no n'abundaven, i de botigues amb souvenirs, tampoc.

L'avi mira amb enveja els dos joves que seuen davant seu i s'estan petonejant durant tot el viatge sense cap vergonya, li fan venir a la memòria els seus moments amorosívols.

A Desàlia, hi vam ser-hi una setmana, durant la qual vam visitar les poblacions properes a més de la ciutat. Tret d'un dia que va estar plovent durant hores, la resta de dies féu un sol magnífic. Fins i tot, ens vam atansar a la platja i vam mullar-nos els peus a la vora, vam córrer per la sorra com dos adolescents enamorats i vam rebolcar-nos com gossos enjogassats mentre ens besàvem un cop i un altre sense encaparrar-nos per l'hora ni cap altra cosa. La tarda que va ploure no vam sortir de la ciutat, vam anar a un cinema i en sortir, molls com anàvem, vam refugiar-nos a l'hotel on ens dutxàrem a gust amb aigua molt calenta i vam quedar-nos darrera la finestra mirant l'aiguat que queia. La Senén va engegar la ràdio, la música que escoltàvem ens animava a ballar. Ella em va agafar de la mà, després em va abraçar i jo vaig rodejar amb les meves mans la seva cintura, llavors va reclinar el seu cap sobre la meva espatlla, i jo vaig recolzar el meu sobre la seva, i mentre bàllavem a pas molt lent, la calidesa del seu cos, les seves paraules dolces, em transportaren a un paradís d'on no hauria volgut mai fugir. Vam gaudir l'un de l'altre com mai no havíem tingut ocasió de fer-ho. Massa temps havíem esperat amarats de desig que ara veiem

acomplir. Quan s'aturà el xàfec, vam aprofitar per anar a sopar, tot i que anàvem nodrits i res podia saciar-nos tant com la joia del nostre amor.

El tren ja fa les darreres parades, de lluny es veu la vall de la Romagosa.

-Ja arribem, va dir la noia del seient de davant que s'havia cansat de besar el seu xicot.

L'avi Pere arriba a l'estació de la Romagosa a les set de la tarda, el Modest l'espera.

-Com està la Dolors?

-Una mica mújola, ha estat un cop fort. Ara en vinc, he sortit de la feina puntual i me n'he anat havent dinat. S'hi ha quedat la Laia.

-I el Pau?

-La cangur es queda amb ell, està una mica refredat. Si vostè va a veure la Dolors, jo em quedaré amb el Pau.

-Sí, fes el que hagi de fer, on és l'hospital, és lluny d'aquí?

-No, no gaire, jo l'hi porto. Però si vol passar per casa abans, deu estar cansat del viatge i deu voler canviar-se de roba.

-Doncs, el cert és que em vindria de gust donar-me una dutxa.

-És clar, anem cap a casa.

El Pere se'n va adonar del canvi sobtat del Modest en la seva manera de parlar, deu estar capficat amb això de la Dolors, em dóna la impressió que les coses aquí no van massa bé –pensa l'avi-

En acabat, va anar a veure la filla a l'hospital.

-Filla meva, com estàs? –preguntà el pare amb el cor encongint en veure la filla amb les dues cames enguixades i fent cara

pesarosa, mentre li feia un petó al front, com quan era petita i anava a embolcallar-la després d'explicar-li el conte del príncep blau.

-Ja ho veus, pare, el destí em vol fer la guitza.

-I la Laia, m'ha dit el Modest que era aquí.

-Sí, ara vindrà, ha anat al servei. Digues, quan has arribat?

-Fa una mitja hora, he anat a casa, m'he dutxat i ja he vingut cap aquí. Dolors, explica'm com et sents.

-Un cotxe se'm va tirar al damunt, com vols que em senti? Malament! Em fa mal tot! M'haig d'estar aquí tres setmanes o més, ja veurem!

-Això ja ho sé, però la resta va bé?

-És clar, per què no hauria d'anar bé? –la filla retirà els ulls de la mirada atenta del pare-

-Dolors, sóc ton pare, et conec...

Llavors, molt oportunament, entra la Laia a l'habitació i es llença molt alegrement als braços de l'avi així que el veu. -laio! Exclama.

La Dolors aconsegueix desviar el tema de la conversa i fins al vespre parlen dels estudis de la Laia, de les seves bones notes, dels progressos que ha fet gràcies a la professora particular, de la simpatia d'algunes infermeres, del menjar insípid que donen a l'hospital, dels calmants que li administren, dels ametllers florits i les roselles que creixen a les voreres de la via del tren.

-És hora d'anar-se'n Laia, has de fer els deures encara.

-Demà tornarem, mama. No pateixis.

-Demà al matí vindré una estona, què et sembla, Dolors?

-Està bé, aneu, que ja és fosc.

El Pere i la néta surten de l'habitació. Un cop al vestíbul, l'avi s'adona que s'ha deixat la gorra i torna enrera. –Espera't un

moment, Laia, ara torno. En entrar a l'habitació, va trobar la filla plorant. –Ho veus, Dolors, com tinc raó? Demà m'explicaràs la veritat. No vull veure't així. Em sents? –li diu mentre li eixuga les llàgrimes amb un mocador. Au, anima't filla, tot s'arreglarà, ja ho veuràs.

-És el que sempre es diu quan es desconeix la vertadera raó del patiment.

-I quina és, Dolors? No ets feliç aquí, te'n vols anar i no saps com demanar-li, al Modest?

-No és això solament, però ara vés-te'n, la Laia t'està esperant.

-Molt bé, però demà en parlarem.

La Dolors no vol que el seu pare s'assabenti de res, però sap que si parla amb ell, li farà confessar tot. –Em fa vergonya que sàpiga que sóc una esposa adúltera. Com puc evitar-ho?

El Pere i la Laia arriben a casa, el Modest ja ha fet el sopar.

-Com l'ha trobat?

-Sí, el que tu em deies, ha estat un cop fort per a ella, i està una mica deprimida, ja li passarà a mesura que es recuperi, estar-se en un hospital no és divertit per ningú, ho has de comprendre.

-És clar, però mai no l'he vista així abans, la Dolors és forta i animosa, i em dol que estigui així, amb mi a prou feines parla.

-Dóna-li temps, ja veuràs com tot anirà bé.

-Suposo que té raó. És una situació difícil per a tots.

La Laia es retira a l'habitació a fer els deures.

-Després, vine, avi, m'explicaràs coses de l'àvia.

-Depèn de l'hora que sigui, la mare no vol que vagis a dormir tard.

-M'afanyaré.

L'avi i el Modest es van quedar sols al menjador. El Pere vol indagar i pregunta al gendre:

-Com va la feina, millor que allí baix?

-Tot va bé, m'agrada viure aquí. S'hi respira bon ambient, i bons aires! Estic molt content d'haver vingut a treballar en aquest indret, ja estava cansat de la rutina d'on vivíem, necessitava un canvi.

-I la Dolors, pensa el mateix?

-... Mmm... potser per a ella ha estat més difícil adaptar-se, però vaja, em sembla que ara ja s'hi troba bé.

-Que t'ho ha dit ella?

-No, de fet, no n'hem parlat... però ara és massa tard tornar enrera, s'hi ha d'acostumar... és el millor per a tots.

-Veig que n'estàs molt convençut...

-Per què no hi hauria d'estar?

-Home!, no ho sé, però potser si li preguntessis a la Dolors i et mostressis amb bona disposició...

-Disposat a què? Pere, en el seu moment vam prendre una decisió i jo no em faré enrera perquè crec que ara les coses són com han de ser, però si la Dolors no comparteix la meva opinió, m'ho de dir ella mateixa, no calen intermediaris.

-No, Modest, no pensis que jo faig de missatger, ella no m'ha dit pas res, però per les cartes que m'ha enviat des que sou aquí, endevino que no hi està massa a gust, que té enyorança.

-És normal, però ja li passarà, cregui'm , és qüestió de temps!

La Laia crida l'avi –laio, ja pots venir, ja he acabat els deures, encara és aviat, ho veus?

-Laia, estic cansat, només estaré una estoneta, d'acord?

-Està bé. Explica'm què vas fer tu i l'àvia, us vas casar, oi?

-Sí, i al cap de nou mesos després d'un viatge meravellós a Desàlia, la Senén va donar llum a la teva mare.

-Era tan bonica de petita com ara?

-Més encara! Era preciosa! L'avia l'alletava amb una tendresa que no he vist mai en cap altra dona. Desitjava tant aquella criatura que s'hauria deixat morir de pena si li hagués passat qualsevol desgràcia a la nena. Era la seva única oportunitat de criar, perquè després del part va quedar estèril. Els metges li van preguntar si alguna vegada havia avortat i ella ho negà, se li escolaren llàgrimes i vaig pensar que era natural que li sabés greu no poder tenir més fills. Mentre la Laia fou petita, la Senén va deixar de treballar, volia dedicar-li tot el seu temps, només als vespres, quan la nena dormia, escrivia alguns articles de crítica literària per a una revista, per no perdre el costum. Jo l'ajudava en tot el que podia, però per guanyar diners havia de treballar moltes hores i de vegades arribava a cas rendit, sopava i me'n anava al llit. La Senén ho feia molt bé, semblava que ser mare fos la seva vocació. Aquests anys de la infància de la teva mare foren feliços per tots dos.

Ara ja és hora de dormir, Laia, si la teva mare fos aquí...

-Iaió, la mare està trista, oi?

-I tu, no ho estaries en lloc d'ella?

-Suposo que sí, pobre mare! Tinc moltes ganes que torni a casa.

-Aviat serà amb nosaltres, Laia, no pateixis, està en bones mans, es guarirà abans que no et pensis.

-Hi confio, bona nit, avi!

-Bona nit, Laia, fes-me un petó.

A l'endemà, el Pere, després d'esmorzar, va cap a l'hospital i en veure la porta ajustada i sentir veus dins l'habitació, s'imagina que la metgessa l'està visitant. S'espera al passadís. Al cap d'una estona, veu sortir de la cambra un home de mitjana edat, de bon veure, que no duu bata blanca. El pare s'espera uns minuts abans d'entrar a l'habitació.

-Bon dia, Dolors, com estàs, més animada?

-Com ahir... i tu, com estàs?

-Estic bé, si no fos que... estic preocupat per tu.

-Per què? Només tinc dues cames trencades. Dintre d'uns mesos ja correré.

-Hi ha coses que tarden més en guarir-se, tu ho saps això, oi?

-A què et refereixes, pare? Digues-ho sense embuts!

-Que no ets feliç, Dolors!

-I qui ho és?

-Ho eres abans de venir a la Romagosa, almenys m'ho semblava.

-Era feliç quan era al ventre de la meva mare.

-Només llavors? Estàs exagerant, Dolors! ¿Què et passa?

-Voldria que la mare fos aquí, ella m'entendria.

-Deixa'm que ho intenti jo. Amb la teva mare, m'hi vaig esforçar molt a comprendre-la, no era fàcil de portar, no et pensis, i ara que ja no hi és i la recordo en cada instant, començo a veure clares algunes coses que llavors se'm presentaven confuses, he hereditat d'ella la seva clarividència.

-Pare, em fa vergonya, molta vergonya, dir-te la veritat, no em forçis...

-Per què, què et pot fer tanta vergonya, filla meva? No et jutjaré. Ho saps allò de qui pot tirar la primera pedra?

-Sí, però és que... la meva acció és mesquina!

-Digues, Dolors, que et turmenta? Aquest home que t'ha vingut a veure és el teu amant?

-L'has vist, pare?

-Sí... t'has anat al llit amb ell? És això el que et turmenta?

-Sí... però, això no és tot!

-Encara n'hi ha més? Vinga, explica-m'ho, després et sentiràs millor.

-No he estat una bona muller, oi, pare?

-Quantes vegades t'has anat amb ell, des de quan us coneixeu?

La Dolors comença pel principi, pel dia que es van conèixer a la piscina... reté el plor com pot, el pare se l'escolta atentament, la Dolors li explica com s'atansen i com el consolà el dia que la seva mare va morir, i finalment, com descobreix que el Vicenç és l'amistançat de la seva antiga companya de col·legi, i no pot resistir més les llàgrimes, el pare l'agafa entre els seus braços i l'acarona com anys enrera.

-Filla meva, només puc dir que has estat beneïta, que t'has deixat entabanar per aquest brètol. I ara què vol?

-Ha vingut a dir-me que sentia molt això del meu accident, se n'assabentat a la piscina. M'ha donat un munt d'explicacions, però jo li he dit que no en volia saber res més, que em deixés tranquil·la, ja m'has fet prou mal, li he dit, i m'he tapat amb el llençol fins el cap, per no sentir-lo, perquè no podia sortir fugint, ni volia cridar...

-Doncs, faràs bé de no pensar-hi més, i quan surtis d'aquí, parla amb el Modest, ha de saber que no pots continuar aquí, no cal

que li ho expliquis tot això, no ho entendria; s'ho prendria malament; però has d'oblidar i el millor és tornar allí d'on vens i d'on no hauries d'haver marxat mai.

-Ja saps que si per mi fos, no estaria aquí. Tu mateix vas advertir-me que el no deixés marxar sol, ja veus el resultat... No podem fer mai cas a ningú, només un mateix coneix totes les circumstàncies que rodegen un fet i per tant, ha de decidir què ha de fer en cada moment.

-Vaig intentar ajudar-te... sento que les coses no surtissin bé... de fet, tu ets l'única responsable d'aquesta situació, podies haver actuat d'una altra manera, oi?

-Sí. Ara ja està fet. No puc tirar enrera, hauré de viure amb aquesta culpa sempre, amb aquest secret... he estat dèbil... La mare no ho hauria fet mai això, oi... ?

-Filla, la teva mare era també molt especial.

-Què vols dir amb això? La mare també et va enganyar?

-La mare guardava molts secrets, mai no vaig poder assabentar-me de tot el que li havia succeït, desapareixia de vegades i no m'explicava què feia, on anava i per què. Una vegada, quan ja érem casats i tu eres molt petita, la Senén va demanar-me el favor d'acollir un home refugiat procedent de Melesacan. Em va dir que hi podia confiar, que era un bon home amb problemes per raons ideològiques que fugia del seu país i volia demanar asil. Aquí no tenia ningú i necessitava un llit i un sostre. Està bé, vaig dir-li, si tu el coneixes... L'home es deia Gonçal i era una mica més jove que jo, molt seriós, de vegades una mica esquerp. Vaig atribuir la seva rancior a la natural sofrença pròpia de l'home que és lluny de casa seva per força. Els ulls grossos i foscos, el nas llarg i els llavis carnosos li atorgaven un aspecte ombrívol. Nosaltres dos parlàvem

poc, tot i que jo m'esforçava a ser simpàtic amb ell, no podia dissimular gaire el meu desgrat; en canvi, la Senén i ell conversaven molt, amb bon humor, ell feia més bona cara, es transformava quan la Senén era a prop. Confesso que durant aquells dies vaig comportar-me com un autèntic marit gelós, perquè la Senén semblava passar-s'ho més bé amb ell que no pas amb mi. Va cuinar per a ell! Ja saps que a la mare no li agradava cuinar... una tarda, en arribar de la feina, la Senén no hi era, el Gonçal tampoc. M'havien deixat una nota, quin detall! –vaig pensar- hi deia que havien anat al consolat i que vindrien tard. Es va fer l'hora de sopar, després d'anar a dormir, i encara no havien tornat. Quan feia hores que ja era al llit, vaig oir que entraven a casa, rient, ell cantava, com si anés ebri, ella li parlava amb veu baixa, com si no volgués despertar-me i llavors, durant uns segons no vaig escoltar res, ell havia deixat de fer gresca, es va fer el silenci absolut; després, amb les sabates a la mà, va entrar al dormitori, jo feia l'adormit, no tenia ganes de parlar amb ella, a l'endemà m'havia d'aixecar molt d'hora. La Senén es va tancar a la cambra de bany, va sortir amb la tovallola enrotllada al voltant del cos i llavors va vestir-se amb una combinació que jo mai no havia vist. Ella estava d'esquena al llit, jo me la mirava, però ella no em veia a mi. Es va posar davant el mirall, es va passar les mans pel cos de dalt a baix amb suavitat, es col·locà una bata al damunt, i va sortir de l'habitació després de tancar el llum petit que havia encès. No va tornar immediatament al dormitori, vaig parar atenció i primer era a la cuina –potser ha fet gana, vaig pensar- després, va anar cap a l'habitació del Gonçal, va ser-hi una bona estona, però no sé quanta exactament, perquè jo em vaig quedar adormit i al matí la Senén era al meu costat dormint. Encara no sé per què no vaig dir-li res,

per què no vaig aixecar-me... a l'endemà, el Gonçal se'n va anar, havia estat amb nosaltres una setmana. Ens va donar les gràcies, vàrem donar-nos les mans i la Senén va fer-li un petó a la galta.

-Amb això, pare, no tens prou proves que la mare no et fos fidel...

-No, no ho sé amb seguretat, certament. Durant un temps no vam parlar-ne, del Gonçal, no vaig preguntar per ell, ni ella me'n va parlar, tot i que en va rebre una carta quan feia un mes de ser fora. Amb la carta li enviava una rosa marcida, ho sé; però això tampoc no em feia cuguçós. La Senén devia captar la meva cabòria, perquè des que se'n va anar el meu rival, es va mostrar més afectuosa, em va acaronar i vàrem fer l'amor més i millor que mai.

-Segur que la mare no t'hauria enganyat, encara que t'ho semblés.

-Això vull pensar. Al cap d'un any i uns mesos la Senén va rebre una trucada i vaig veure-la plorar. Vaig preguntar-li per què plorava i em va fer saber que el Gonçal havia mort assassinat. El Gonçal havia tornat al seu país, la situació semblava haver millorat i preferia quedar-se allí, on tenia la família sencera. Però després de les eleccions i haver guanyat el partit del Seco, un altre cop les coses s'havien capgirat i el Gonçal, durant una manifestació, no havia tingut temps de fugir de les brigades ultradretes que feien "justícia".

El Gonçal, periodista del diari "Noticias de ayer y hoy", intervenia en un seguit d'actes reivindicatius a favor d'un govern democràtic que tingueren lloc immediatament després de conèixer els resultats de les eleccions, manipulades pel partit del Seco, qui no havia trigat gaire a prendre mesures repressives contra els partidaris de Lasa, els perdedors.

Els "Secans"—tal com els anomenaven els de l'altre partit—van aconseguir un llistat de professors, periodistes, artistes i altres persones de professions lliures que en algun moment s'havien manifestat a favor de la democràcia, o del partit de Lasa concretament, i anaren a buscar-los a casa seva i se'ls emportaven a una mena de camps de treball. No ho feien pas d'amagat, per la qual cosa, una colla de gent s'hi oposava en massa, els manifestants cridaven i els tiraven de tot als soldats que ho feien, llavors unes brigades antiavalots reprimien l'aldarull fent ús de porres, àdhuc de pistoles amb trets de fogueig, primer; després, com que no podien contenir-los, amb trets de veritat. Així fou que van colpejar fortament el Gonçal i quedà estès enmig del carrer. La germana del Gonçal fou testimoni del seu assassinat, en veure com un soldat s'apropà al Gonçal i en veure'l ferit, però viu, disparà contra ell. De seguida va dollejar un riu de sang del seu cos inert, la germana no va gosar d'atansar-se al lloc fins que el soldat se n'anà satisfet de la seva feina. No fou el Gonçal l'única víctima, molts cossos quedaren estesos pel carrer, noies i noies joves que havien lluitat fins a la mort per la llibertat. La Carme —encara adolescent—s'havia pogut amagar quan els soldats començaren a disparar. Des d'allí, immobilitzada per la por i per l'espectacle esgarrifós que presenciava, havia vist la matadissa d'amics seus, amb els quals havia compartit bons moments; del seu propi germà gran, a qui admirava per la seva valentia. No se'n sabia avenir. La mare! Com s'ho prendrà la mare? La Carme anà a buscar el pare a la botiga, que no era lluny. El pare, amb el rostre transfigurat pel dolor, agafà entre els braços el seu fill i el portà a casa. La mare es va passar dos dies plorant i maleint els secans.

-Quina tragèdia! Tot això t'ho va explicar la Senén, després de parlar per telèfon?

-Sí, la germana del Gonçal fou qui va trucar-li i li ho va explicar tot. Ja ho veus... el meu rival va deixar-ho de ser i la Senén el va plorar molt. Vaig lamentar la seva mort per ella i pels familiars, a més, era un noi jove, no es mereixia morir així. M'hauria agradat que la Senén m'hagués plorat tant com per ell.

-Ho hauria fet, i més i tot, perquè a tu t'estimava més que a ningú, estigues segur d'això.

-És possible, malauradament l'he hagut de plorar jo. La recordo cada dia. Au, anima't , Dolors, tot anirà bé, ja veuràs... ara me'n vaig a buscar la Laia al col·legi.

-Està bé, gràcies per tot, pare.

El pare se'n va tan corrents com pot a recollir la Laia, perquè li ho ha promés al matí.

CAPÍTOL 8: UNA ALTRA VISITA SORPRESA

Truca algú a la porta, qui pot ser? A mi no em ve a veure mai ningú, només la mestressa per reclamar-me el lloguer. Potser és un altre cop la Irene.

-Qui hi ha? –pregunto mirant cap a la porta, desitjós que s'equivoquin perquè no tinc pas ganes de parlar i aturar la narració.

-La Mariona. –contesta una veu fina des de l'altra banda de la porta-

-Qui? –torno a preguntar estranyat-

-La Mariona, que no em sents? –insistent-

-La Mariona... la meva Mariona? M'aixeco amb dificultat, tant de pressa com puc, ... la Mariona, valga'm Déu! Què hi fa aquí després de tant de temps! Obro la porta i la veig, més gran que la darrera vegada que vaig veure-la; però bella, ben conservada. Ens fem petons.

-Quina sorpresa, Mariona! Fas molt de goig! Per a tu els anys no passen.

-I tant que passen, Gerard!

-Com has sabut on era jo?

-Per la Irene, vaig retrobar-la fa dos mesos, a l'estrena de la pel·lícula de Joan Fur. Va dir-me que no estaves gaire bé, que no sorties, que estaves allunyat del món del cinema... vaig demanar-li l'adreça. No et fa res que t'hagi vingut a veure, oi?

-No, ben al contrari. Estic molt content de veure't . Estic malalt, és cert, no surto de casa, només quan se m'acaba el menjar. Les cames em fan figa... no sóc el mateix...

-Em va dir la Irene que estaves escrivint la narració de la teva primera pel·lícula. Ja l'has acabat?

-No encara, escric molt lentament, saps què em passa? m'agafa mal de cap perquè tinc poca llum i haig d'aprofitar els dies de sol.

-No tens diners per comprar-te una làmpada?

-Encara que et sembli mentida, amb prou feines tinc diners per pagar el lloguer, així que no em puc permetre cap luxe.

-No sabia que anassis tan escurat. Què necessites?

-No vull pas la teva caritat.

-Vinga, a mi me'n sobren, no sé que fer amb tants diners... T'ho dic de debò, Grau, si necessites alguna cosa, digues-m'ho, et vull ajudar.

-Un home no pot acceptar caritat d'una dona...

-No diguis bestieses! Què vols, que et deixi morir aquí tot sol de fam? Ja no te'n recordes del nostre compromís?

-I tant, jo el vaig complir, vas ser tu que te'n vas anar... amb aquell... com es deia? Per cert, i la nostra filla?

-Oblidem-ho allò, ara et dic que si necessites diners, menjar o alguna altra cosa, pots comptar amb mi. Ara visc sola... em dedico a beneficència... potser que comencés pels amics...

-Amic... t'has tornat benefactora, ara? De veritat que tens molts diners?

-Sí. Deus algun lloguer?

-Aquest mes encara no he pagat. La pensió arriba sempre tard.

-Quant és? La mestressa accepta xecs? –li preguntava mentre treia el talonari de dins la bossa de pell-

-Trenta-cinc mil de lloguer i tres mil sis-centes de la llum i escombraries. Però, escolta, ja s'esperarà, com cada mes.

-No, aquest mes ja te'l pago jo, després aniré a buscar-te una làmpada perquè t'hi vegis més i menjar. És el mínim que puc fer. Ja m'ho tornaràs més endavant...

-No podré tornar-t'ho, em moriré.

-Què dius? Per què, què tens?

-Una malaltia degenerativa, té un nom llarg i estrany, no me'l facis pronunciar.

-No ets pots guarir?

-No.

-Però en altres condicions millors, podries viure més temps... aquí passes fred, menges malament, no et bellugues, tot sol penses i recordes massa...

-Penso molt... no puc fer altra cosa... ja no tinc ni televisor, ni telèfon. Com m'haig de distreure? Llegeixo i escric, altra cosa no puc fer. De vegades penso en la filla que no he conegut mai. On és?

-La nostra filla no viu aquí, és a Fijoner. S'hi anat a estudiar Filosofia. És una bona noia, intel·ligent, té futur. Fa temps que no la veig, de tant en tant em truca. Escolta, estic pensant...

-Què Mariona? Et conec, quan poses aquesta cara... n'estàs pensant alguna de grossa!

-Què et semblaria si vinguessis a casa?, et cuidaria, estaries ben atès. Cal que et visiti un altre metge, el meu és molt bo. Necessites que estiguin per tu.

-No continuïs, estàs ben boja! No ho acceptaré! Després de tot el que ha passat entre nosaltres, com goses... ?

-Per què no? No veus que així t'estàs escurçant la vida? Escolta'm bé Gerard... sé que vaig fer-te molt de mal quan et vaig abandonar, prou que ho sé... però ara em necessites... deixa'm que t'ajudi!

-Et vols guanyar el cel tu ara!

-Potser sí... dóna'm una oportunitat. No te'n penediràs.

-M'ho rumiaré. Mariona, jo t'estimava... ho saps, oi?

-Sí... em deus odiar pel que vaig fer-te.

-No, no t'odio. Em vas decebre, això sí, no he de dir-te una cosa per una altra, de què en trauria ara de mentir, però no he deixat d'estimar-te... encara que et sorprengui... jo mateix sóc el primer sorprès, ja ho veus!

-Ho sento, tots cometem errors... No t'hauria d'haver deixat, quan necessitaves el meu recolzament... me'n vaig anar amb aquell... en fi, no tirem enrera, ja és massa tard per lamentar-se, per això ara et demano que em deixis fer ara el que llavors no vaig ser capaç de fer.

-T'he dit que m'ho pensaria... Torna divendres, et donaré una resposta.

-Està bé.

La Mariona se n'ha anat. Que en sóc de babau! Ni l'hauria d'haver escoltat!

He deixat d'escriure durant alguns dies, però desitjós de reprendre la meva narració, faig un esforç per deixar de banda durant una estona els meus pensaments. Em costa de fer-ho, però per més que hi pensí... no veig altra solució que la de romandre aquí i rebutjar la proposta de la Mariona. És qüestió d'orgull, perquè, renoi! Quines galtes té la Mariona! Com gosa de proposar-me una

cosa així després del que em va fer? No, no sóc rancuniós, però un home tampoc no es pot trepitjar així... penso jo que la nostra convivència, després de tant de temps i de les nostres diferències, seria impossible, ja no tenim res a dir-nos, res a compartir. El temps guareix les ferides, però no del tot... i si me'n tornés a enamorar? Sembla mentida que pensi això ara, d'aquesta dona, un altre cop no! Ja sé com és, no em pot sorprendre, els seus errors del passat es poden repetir... o potser no, potser la vida l'ha canviat, com diu ella... no ho sé, això potser és supèrbia, ja m'ho ha dit sempre que em falta humilitat per segons què... i ella! Per superba ella, Déu n'hi do, ella també ! Potser sóc jo que he canviat, jo també vaig cometre errors, és clar que no li ho reconeixeré, un home mai no reconeix els errors que ha comès davant d'una dona!

Truca el timbre. Avui encara no és divendres, no crec que sigui ella. Qui hi ha? La mestressa! Vaja, no tinc pas ganes de parlar amb ella ara. Però l'has de fer passar, no em queda un altre remei.

-Senyor Gerard, vinc a parlar amb vostè d'una qüestió molt seriosa.

-Senyora Enriqueta, no tinc els diners del lloguer encara, ja sap que cobro la pensió el quinze.

-No és per això... Senyor Gerard, li ho diré sense embuts: em venc la casa, perquè el meu marit es jubila, i ens anem al poble a viure. Hauran de tirar-la a terra i tornar-la a fer. Li ho dic amb antelació, perquè faci el que convingui.

-Sap perfectament que no tinc diners per marxar enlloc més.

-Ja ho sé, però què vol que hi faci jo? El meu marit se n'hi vol anar aviat, l'estiu vinent. I jo també estic cansada de viure en aquest barri, al poble hi tenim parents, estarem més tranquils,

l'ambient és més saludable... ja sap que el meu marit està una mica delicat i li convenen més bons aires. Bé, li ho havia de dir i ja està fet. Ho sento. Li desitjo sort.

-Més ho sento jo, que no sé on anar, perquè no podré pagar pas el lloguer que em demanin en un altre lloc. Però si les coses són així... jo encara hi puc fer menys que vostè.

-Parli amb els nous propietaris... no se sap mai, a la millor troben la manera d'adobar-ho...

-Sí, és clar, no se sap mai... Ha fet bé de dir-m'ho aviat. Ara deixi'm sol, si us plau, haig de fer moltes coses.

-Només era això... ho sento.

La mestressa ja se n'ha anat. No en tenia prou de cabòries... ! només em faltava aquesta! La Mariona sempre ha estat molt oportuna... ara també, en oferir-me sense voler una solució per aquest problema. Perquè haig de reconèixer que és un problema greu per a mi... jo no puc anar enlloc, no m'ho puc permetre... i estant malalt com estic, potser ... pensant-ho bé, no en tindrè cap, perquè em moriré abans... aniria bé, tot resolt! No tindrè aquesta sort, perquè si m'haig de refiar-ne... és cert que amb la meva primera pel·lícula en vaig tenir, com deia al començament d'aquesta història... però per això mateix, de sort, només se'n té un cop a la vida, mai més, la prova està que en els darrers vint anys no he fet res de bo, vull dir que la sort m'ha donat l'esquena, i el poc que he guanyat, m'ho he guanyat suant. Sí, haig de rumiar-ho millor això, haig de ser pràctic, ja m'ho deia l'àvia.

D'altra banda, la Mariona sembla ser sincera quan diu que vol compensar-me ara pel que em va fer temps enrera, però no sé... altres vegades també m'ha enganyat, en sap de fer-se la benevolent, i la caritativa, ja ho crec!, però després... et dóna la

ganivetada per l'esquena. Em pregunto per què el destí m'ha de fer ara precisament aquesta jugadeta: retrobar un amor perdut, mai no hauria sospitat que tornaria a veure-la, va desaparèixer de la meua vida i gairebé l'havia oblidat. Al començament, quan va fugir amb aquell brètol, tot i tenint el meu orgull ferit, pensava constantment en ella, malgrat ser un record dolorós que em turmentava dia i nit. Després, aquest turment s'apaivagà i es convertí en una serena nostàlgia dels bons temps que alternava amb estones de menyspreu. Ara m'adono que en el fons l'estimo encara, però el meu amor no és igual que el d'abans, no pot ser-ho; és l'amor que sento per la persona que em proporcionà moments feliços i ensems no puc deixar de ser cautelós, perquè no me'n refio per por a ser ferit un altre cop. És veritat el que vaig dir-li: no l'odio, no; més aviat l'estimo, a la meua manera... no sé si em va entendre, no sé com s'ho va prendre, però... no és odi el que sento. Ara sóc un gat escaldat, em fa por acostar-m'hi, ho confesso, i ella, ja en té, de valor per venir aquí! Potser té raó que ha canviat, potser és sincera, ai no ho sé! Demà decidiré què faré, ara estic cansat, s'ha fet fosc, ja no m'hi veig gaire, menjaré una mica de pa i aniré a dormir, demà veuré les coses més clares, espero! Perquè ja fa dies que ho dic. Demà passat vindrà i encara dubtaré. No em pot veure dubtós, vull que pensi que sóc un home segur, decidit, encara que per poc temps... segurament jo la vaig decebre també, no hauria marxat si jo... ja és massa tard! Demà serà un altre dia.

Avui estic esperant la Mariona, ahir no em vaig veure amb cor per escriure, amb la humitat que feia, no podia sostenir la ploma, cada cop em tremola més la mà. Això s'acaba, prou que ho sé, m'ho veig a venir, no sé perquè m'escalfo tant el cap amb tot si

em queden quatre dies de veure el sol. La Mariona vindrà aviat, em va dir que li anava millor al migdia. És clar... fa obres de beneficència pel matí... jo seré l'obra culminant.

Miro per la finestra, estic impacient. Encara no ve. Torno a mirar. Ara! Un taxi s'ha aturat a la porta. Deu ser ella. Sí, la veig sortir del cotxe. Que elegant! Ja ho pot ben dir que li sobren els diners. Li deu fer angúnia i tot venir aquí. Vaig a obrir.

-Que puntual, Mariona, sempre ho has estat, és una de les teves virtuts.

-Només tinc aquesta, ja ho veus –va dir retirant-se els cabells de la cara amb la mà dreta mentre amb l'esquerra subjectava els guants.

-No, en tens d'altres, com tothom.

-Gràcies, celebros que pensis així. Com estàs Gerard?

-Avui millor que ahir. Amb aquesta humitat... no em va gens bé, però encara estic viu.

-Has rumiat tot allò que vam parlar? Què has decidit?

-Mariona, he pensat moltíssim en el que vam parlar i... accepto. Et donaré l'oportunitat de guanyar-te el cel. Però compte! Viuré com un hoste, perquè no tinc un altre lloc per anar, la mestressa es ven aquesta casa. Et sóc sincer, si no es donés aquesta circumstància, no acceptaria; però em temo que viuré més temps del que voldria i haig de ser pràctic. No vull cap tracte especial, em sents? Imagina't que has recollit del carrer un vell o un mutilat i li dones sostre per un gest caritatiu. Accepto la teva caritat a contracor, perquè em moriria aquí sol com un pollet i em fa por, a tu t'ho dic, perquè entre tu i jo no hi ha d'haver secrets a partir d'ara.

-Sempre m'ha agradat de tu, Gerard, la sinceritat, el parlar clar. De debò, tractaré que et trobis de gust a casa meva, i si vols,

ens veurem i ens parlarem el just. Jo tinc una vida molt activa, hi sóc molt poc a casa meva. Per tant, no ens hem de molestar pas. Cadascú pot fer la seva vida. Em faré càrrec de tot perquè no et falti de res.

-No rebutjo la teva companyia, si et plau estar amb mi.

-Està bé, cal que deixem les coses clares de bon començament. És el millor. Així potser ens entendrem millor que en altres temps.

-Em sembla que sí, la convivència serà difícil, ja ho saps; però si intentem ser amables l'un amb l'altre i despersonalitzem la nostra relació... com si no ens haguéssim conegut abans, ho entens?

-Vols dir que es pot fer tabula rasa amb les persones?

-No ho he fet mai, m'agradaria intentar-ho, vull dir que esborrem el passat en la mesura que puguem fer-ho i mirem de ser autònoms, però companys alhora.

-Entenc el que vols dir. Per mi pots venir demà mateix, si no ens suportem, si no funciona... et buscaré un lloc digne per a viure. De fet, aquesta és una l'altra possibilitat, si no vols viure amb mi.

-Tant se val ara, m'estimo més aquest repte.

-Estem bojos! Qui ens ho hauria dit que amb els anys ens avindríem a una cosa així...

-Certament, la vida dona moltes voltes i mai no es pot dir d'aquesta aigua no en beuré. Com diu a l'Eclesiastés "cada cosa té el seu moment i cada moment té la seva cosa".

-Escolta, Gerard, m'has de dir quan estàs disposat a venir, faré venir algú per ajudar-te a recollir les teves pertences. I vindrà un taxi per acompanyar-te fins a casa.

-Que no tens xofer, amb tants diners que tens?

-D'això, no en tinc, en aquests moments, més endavant.

-Vine dintre de quatre mesos.

-Tant de temps et passaràs aquí, vivint en aquestes condicions, podent marxar abans?

-Sí, vine dintre de quatre mesos i si sóc viu encara, marxaré.

-Em creia que voldries marxar abans, t'he vist molt decidit...

-No et pensis, ja t'he dit, que les circumstàncies m'obliguen a prendre aquesta decisió, però no cal que accelerem els fets, encara puc continuar aquí, encara que sigui un racó miserable, ha estat el meu refugi durant molt de temps, i haig de fer-me'n la idea, de marxar, d'abandonar aquestes quatre parets, de deixar el barri, de tornar amb aquell amor que em turmentà...

-Són molts canvis, oi, Gerard? Ens hem fet grans.

-Això mateix, ja no som joves, necessitem més temps per assimilar els canvis de rumb, i tu també, no vull que et precipitis a posar dins casa teva un home al qual vas abandonar un dia perquè vas arribar a avorrir-lo. No facis tanta penitència de cop!

-Ja tens raó, Gerard, no sé perquè vaig tan de pressa, sento una necessitat imperiosa de pagar una culpa. Voldria que em perdonessis, Gerard, sé que vaig fer-te molt de mal, ho sé.

-Deixem-ho estar, Mariona, fem tabula rasa, si ens recordem constantment el mal mutu que vàrem fer-nos, no podrem pas afrontar aquest repte que ens motiva. Torna dintre de quatre mesos, ja me n'hauré fet la idea. Durant aquest temps, vull acabar la meva narració.

-Però si precisament per aquesta feina t'oferia jo una habitació confortable! No t'acabo d'entendre, sempre has estat molt difícil per a mi.

-Torna dintre de quatre mesos, em sents, d'acord?

La Mariona se n'ha anat decebuda, li he notat pels ulls, pel gest i per la veu, per uns moments s'ha cregut que m'havia convençut, però després l'he vista amb carallarga, i doncs que esperava, que jo m'hi avingués ràpidament perquè ella té ganes de netejar-se la consciència? Au va, que no vinc de l'Arbeca, Mariona! Et conec prou per saber que en el fons actues per propi egoisme. Una altra cosa és si en algun moment m'interessa aprofitar-me'n. T'he dit que tornessis dintre de quatre mesos perquè veig a venir el meu desagradós estat de salut, perquè vull, no que em vegis morir, que seria una crueltat voler-ho; sinó que desitjo estar al teu costat quan arribi el moment, per dir-te que malgrat tot, t'estimo, que no t'odio, que vull que em recordis. Vull que ens reconciliem, això és tot, i en el darrer moment, ja no em restarà cap orgull per silenciar-ho. No sóc rancuniós, però ja que ara et dediques a fer obres benèfiques... i tinc la intenció d'anar-me'n d'aquest món amb la consciència neta com tu, em plaurà que jaiem plegats en aquest darrer moment si no et faig fàstic i m'estimes més que a qualsevol vell malalt.

Però ara haig d'anar per feina, perquè em queden, com a màxim, quatre mesos per acabar aquesta obra, millor dit el primer volum. Fa tants dies que no escric sobre la pel·lícula, que no recordo per on anava, donaré una ullada als fulls que tinc escrits, a veure si trobo el punt en què vaig quedar-me.

CAPÍTOL 9: LA HISTÒRIA S'ACABA

El Pere se n'ha anat a recollir la Laia al col·legi, ja me'n recordo, després d'haver estat parlant amb la filla. La Dolors hauria de marxar d'aquí, encara que el Modest s'hi oposi -va pensant mentre accelera el pas-

-Iaió! Sóc aquí!

-Què hi fas aquí?

-Arribes tard, són gairebé les dues. Em creia que ja no vindries.

-T'ho havia promès i jo compleixo les promeses. Sóc un home de paraula. Però porto el rellotge endarrerit, em sap greu.

-No hi fa res, iaió! Véns de veure la mare, oi?

-Sí, ... Laia, què et semblaria que la mare, tu i el Pau tornéssiu a la ciutat?

-Sense el pare?

-No sé si ell estaria disposat a tornar-se'n.

-Però, això t'ho ha dit la mare?

-No, jo li he suggerit la idea, però ella no m'ha dit res.

-Avi, em sembla que avances esdeveniments, perquè el pare no voldrà tornar-hi i la mare... la mare no voldrà que es quedi aquí tot sol. A més, jo haig d'acabar el curs, per no perdre'l i la mare no vol que el perdi.

-No, és clar, no seria immediat, primer la mare s'ha de posar bé, haurà de fer recuperació durant un temps.

-Per això t'ho dic, avi.

-Sí, però si voleu recolzament o ajut per convèncer el teu pare, podeu comptar amb mi.

-Gràcies, avi, més val que no t'hi fiquis.

-Laia, ets molt intel·ligent, t'ho he dit alguna vegada? l'àvia estaria orgullosa de tu.

-Ja m'ho has dit molts cops, i la mare també, al final m'ho creuré. Explica'm més coses de l'àvia. Vau ser feliços quan la meua mare era petita?

-Sí, molt feliços. La teua mare era una nena espavilada, feliç, i nosaltres també ho érem. La Senén treballava al diari, escrivia articles sobre temes diversos. Una vegada, però, es va trobar amb alguns problemes, perquè va revelar coses al públic que el govern volia amagar com fos.

-I com se'n va assabentar?

-Li confiaren el secret. Un representant del govern d'aquells moments va venir a casa, va voler parlar amb ella en privat, va intentar subornar-la...

-Què li donaven a canvi del seu silenci?

-El càrrec que volgués dins la Associació de Radiodifusió Nacional.

-I què va fer ella?

-Va dir-los que el seu silenci no tenia preu, perquè com a periodista, tenia un compromís social i havia de revelar sempre la veritat.

-Era molt valenta l'àvia, oi?

-Molt, Laia, perquè la van amenaçar i ella no en va fer cas. No solament va negar-se a desmentir la notícia, sinó que va donar a conèixer en l'article següent l'intent de suborn.

-I no li va passar res?

-Un dia, en sortir del diari, la van seguir. Ella ho va notar. Ja era de nit, pel carrer no passava ningú, sentia les seves petjades i

les d'un altre que anava darrere. Quan ella s'aturava, l'altre també. Va seguir caminant, però no vingué a casa; va entrar en un bar. Es va seure, va demanar una beguda i des de darrera la finestra, va veure un home que l'estava esperant a fora, des de l'altra voravia. Llavors em va trucar. Temia jo més por ella que ella mateixa. Vaig anar-la a buscar i, efectivament, quan vam sortir del bar plegats, l'home –de mitjana edat, una mica calb i amb ulleres- ens va mirar i, de reüll, vam adonar-nos que trucava pel mòbil. La resta ens ho vam imaginar. Allò es va repetir un parell de vegades durant aquella setmana. No volia comentar-ho a la policia, perquè es temia que de res serviria. Crec que la van voler espantar només.

-I com va acabar?

-Doncs van trobar un periodista que va fer la feina bruta per pocs diners.

-Què vols dir?

-Vull dir que un periodista va escriure un article desmentint tot l'afer, per a la qual cosa va cobrar per sota mà, i la Senén va quedar com la gran mentidera. Es van falsificar alguns documents, per fer-ho més creïble, i aquella notícia es va fer pública després per la ràdio i la televisió, així es va difondre la mentida com a veritat i la veritat com a mentida i tothom s'ho va empassar. La Senén es va quedar sense feina al diari momentàniament. Després d'un temps, la va recuperar.

-Com s'ho va prendre l'àvia?

-Molt malament, però jo vaig demanar-li que no s'hi ficqués un altre cop, que era perillós, i em va fer cas, perquè la Senén començava a fer-se gran i volia més tranquil·litat. Va prometre'm que es dedicaria a escriure articles i crítiques d'interès cultural, sobre llibres, exposicions i espectacles, que deixaria els temes

polítics, perquè no es poden dir les veritats i jo en dic massa -va dir-me- Ho va fer durant un temps, fins que va guanyar les eleccions el Harper, el successor del Pato. -Un home tan gran, què ens pot aportar de nou? En aquest país, calen reformistes joves que puguin fer madurar la democràcia i mirin pel poble, per la nostra cultura i la nostra identitat- va escriure en un petit article. No m'ho va dir, ho vaig llegir en un diari, pel qual va treballar espontàniament. Li vaig recordar la seva promesa i la va seguir complint després d'escriure un altre article més suau, en què es limitava a fer unes recomanacions al nou govern.

-Caram!, l'àvia era revolucionària, oi, avi?

-Reivindicativa, més que revolucionària. Creia, no en la igualtat dels homes, perquè això és una farsa, sinó en la igualtat davant la llei. Creia que els homes es diferenciaven per les seves capacitats motrius i mentals, no pas per la seva renda i el seu poder econòmic. A la Senén, l'indignava que la gent amb més diners fos la més afavorida pel fet de tenir-ne més.

-No ho entenc això, avi.

-El diner crida el diner: qui en té, té també més mitjans per tenir-ne més. Qui no en té, no en pot tenir mai, per exemple perquè no es pot defensar tan bé davant la llei, perquè no pot pagar un bon advocat, ho entens ara?

-Una mica. L'àvia estimava la justícia, l'equitat, oi? Jo també crec que la riquesa està molt mal distribuïda.

-Sí filla, però és una utopia pensar que un dia viurem en un món més just que el nostre.

-Què vol dir utopia, avi?

-Que és un somni, un ideal, una quimera, seria quelcom perfecte. La Senén tenia esperances, era optimista; tot i que tenia

també els seus moments de crisi en què el futur se li tornava fosc, incert i llavors passava estones que no parlava amb ningú, es tancava en si mateixa, es donava a la reflexió, i després d'uns dies de profunda meditació sobre els destins de la humanitat, recuperava la força, el coratge i començava un altre cop a somiar desperta.

-M'hauria agradat tant parlar, conèixer-la millor!

-Era una persona excepcional. Els darrers anys trobà la pau, la serenor. Es passava el dia llegint i escrivint coses que no va donar a editar a cap diari. Vam viatjar i vam compartir les nostres primeres xacres. Vaig demanar-li a Déu que se m'endugués primer a mi, però Ell que fa sempre la seva voluntat, va voler emportar-se-la primer, cosa que no puc deixar de retreure-li.

-Iaio, s'ha fet tard, haig de tornar a l'escola. El dinar estava molt bo, en saps molt tu, de cuinar.

-Celebro que t'hagi agradat, perquè a la Senén no li agradaven pas els meus plats.

-Em vindràs a buscar per anar a veure la mare?

-Sí, hi anirem.

La Dolors està esperant que la visiti el metge de torn. Espera que li diguin que aviat marxarà, n'està farta d'estar a l'hospital.

-I doncs? Quan podré anar-me'n cap a casa?

-Si tot continua així, la setmana vinent –li respon el Dr. Tui- després d'haver-la visitat.

El Modest ha sortit de la feina, se'n va directament a l'hospital, fins que arribi l'avi i la Laia, llavors se n'anirà a casa, perquè la cangur avui ha de marxar més d'hora.

-Com estàs, Dolors? Hi ha bones notícies?

-Sí, segurament la setmana vinent ja em deixaran sortir. Després hauré de fer recuperació durant un mes a l'edifici del costat. Hauré de venir cada dia.

-L'important és que estiguis a casa, menjaràs més a gust, estaràs amb els nens... ja veuràs com t'animaràs...

-Modest, t'haig de demanar una cosa.

-Què, Dolors? –i li fa un petó al front-

-Quan estigui del tot bé, quan la Laia hagi acabat el curs a l'escola, vull tornar a casa, allí d'on vinc i d'on ja saps que no hauria marxat mai.

-Però Dolors, aquí tinc la meva feina, hi estic a gust, per què no pots estar-hi tu també? En vam parlar molt... em pensava que ja t'havies adaptat... quan estiguis bé, ho veuràs d'una altra manera. Ara estàs neguitosa perquè t'ha passat això, entenc que no et faci gràcia continuar aquí, però ja veuràs com després...

-No, Modest, tinc les meves bones raons per demana-t'ho. És més, si no vols venir amb mi i els nens, ens n'anirem nosaltres.

-És un ultimàtum?, ens separarem per aquest motiu?

-Si cal, encara que em dolgui... però sàpigues que no estic disposada a continuar aquí per més temps del necessari. Si per mi fos, ara mateix marxaria; però no és bon moment i suportaré l'angoixa fins que arribi el moment, i arribarà, t'avisarà, arribarà.

-D'acord, ja en parlarem més endavant.

-Està bé, però recorda-ho; aquesta vegada, Modest, no afluixaré.

-No m'estimes tant com abans, oi, Dolors?

-No diguis bajanades!

En aquell moment va entrar la infermera a l'habitació i el Modest va haver de sortir. El Modest es va quedar molt pensatiu, no

s'esperava que la Dolors li demanés això, es creia que estava decaiguda per l'accident només.

Ja pot tornar a entrar –li diu la infermera-

-Dolors, et prometo que consideraré la teva demanda.

-No em parlis així, Modest, no estic obrint cap compte corrent jo! Sóc la teva dona, una dona que pots perdre, ho entens?

-Sí, ja ho he entès, no et posis així. Me'n vaig, ja veig que no estàs d'humor. Tinc molta feina. Ara vindran el teu pare i la Laia.

-No, Modest, no te'n vagis, t'haig de dir una cosa...

-Ja m'ho diràs demà, me n'he d'anar, la cangur m'ha demanat permís per sortir més d'hora avui, el seu promès ha vingut de la mili.

-Me n'alegro per ella, has fet bé de donar-li festa. Modest, te'n recordes del nostre prometatge?

-I tant! Recordo que quan anàvem a ballar, te'n reies molt. Un dia vaig preguntar-te perquè i vas dir-me que sempre t'han fet molta gràcia veure els homes ballar.

-És cert, encara m'han fan. I tu resultaves tan graciós! Modest, jo t'estimo, de debò, no et prenguis la meva decisió de marxar com un rebuig cap a tu, no és això, justament el que vull és esborrar algunes coses que he fet aquí i vull tornar a ser feliç amb tu, com abans, a la ciutat, on tinc les meves amigues, la meva feina... a la Laia també li aniria millor.

-Ja en parlarem, me n'he d'anar. Hi pensaré, d'acord?

-D'acord. Però considera la meva demanda. –diu somrient-

Ara és el Modest que no riu i se'n va capficat, pensarós: -
Què deu voler dir amb això que vol esborrar coses que ha fet aquí...
?

A l'endemà, el Modest té ganes de reprendre la conversa amb la Dolors i assabentar-se de quines coses parlava el dia abans. Però, la Dolors està avui de més bona disposició i ha preguntat pels nens, per la casa, per la veïna, i ha fugit d'estudi quan el Modest ha intentat de tocar el tema.

Han anat passant els dies, la Dolors ja s'aixeca. Aquest divendres surto –li diu contenta, al Modest-

-Molt bé, et vindré a buscar.

Ja és divendres. El Modest se'n va a buscar-la. Entra a l'habitació, de sobte, i es troba amb un xicot dins.

-Modest, passa, et presento a un amic del gimnàs, m'ha vingut a veure, però ara mateix se n'anava, oi, Vicenç?

-Sí, m'alegro que estiguis millor.

-És clar, dóna records als companys de la piscina. Em sembla que no hi podré tornar. Adéu, Vicenç.

La Dolors ha sabut dissimular el seu sufocament, amb sang freda acomiada el Vicenç amb l'esperança que entengui que no en vol saber res més d'ell. Ja li ha dit: -Què hi fas aquí un altre cop, vés-te'n, no et vull tornar a veure! Com goeses venir, ara vindrà el meu marit, vés-te'n!- i llavors va entrar el Modest.

Anem, Dolors, el teu pare i els nens t'esperen a casa, t'estan preparant una benvinguda sorpresa, però no els diguis que t'ho he dit.

-No pateixis, faré com si no sabés. Anem, massa temps he estat aquí ajaguda, pensant, pensant, perquè no hi podia fer res més.

-Anem-nos-en, d'ara endavant anirà tot millor, ja veuràs.

-Has pensat en allò que et vaig demanar?

-Sí.

-I?

-Marxarem d'aquí.

-De debò, Modest? –li pregunta abraçant-lo fort-

-Sí, amb una condició.

-Quina?

-M'has d'aclarir algunes coses.. l'altra dia vas dir-me que volies esborrar alguns fets. Vull saber quins.

-Això vaig dir? No en facis cas. Marxem i no en pensem més.

-No, Dolors, ara sóc jo que et demano el favor. Potser amagues alguna cosa que hauria de saber... potser així entendré perquè haig de sacrificar la meva feina.

-Potser tens raó, et dec algunes explicacions.

La Dolors explica al Modest el seu pas fals amb veu de penada, d'avergonyida, gairebé se li escolen les llàgrimes.

-Després del que t'he explicat, Modest, potser entendràs perquè vull fugir, però tu no voldràs venir amb mi.

-Ara mateix no sé què dir-te, m'has deixat garratibat.

-T'he fallat, ho sé. Creu-me que em sento roïna, falsa, i sobretot, beneïta.

-Sincerament, et creia més llesta i més fidel. Però, ara, no puc dir-te que me n'aniré amb vosaltres, necessito temps.

-Ho entenc.

Van passant els dies i la Dolors se'n va a recuperació cada matí, la porta el Modest, abans d'anar a treballar; però ells dos gairebé no es parlen. El Modest dina a la cafeteria que hi ha al costat del banc. L'avi porta la nena a l'escola i es fa càrrec d'algunes feines lleugeres de la casa. La cangur té cura del Pau. La Dolors comença a caminar per casa, però no pot fer totes les feines,

està malamorosa, no aconsegueix treure's el neguit i l'angoixa del damunt, malgrat els progressos que fa dia a dia.

L'avi ha observat que les coses no van bé entre la filla i el marit.

-Dolors, què us passa a tu i al Modest, no us parleu?

-Ho sap tot. Li vaig dir jo mateixa què va passar. Ell sospitava alguna cosa, perquè se'm va escapar un comentari desafortunat. Quan vaig demanar-li que tornéssim a casa, vaig justificar-li dient que volia esborrar algunes coses...

-Dolors, no t'ho podies callar això? Sembla mentida! Ara què esperes que faci? Encara sort que no t'ha demanat la separació.

-Suposo que està molt dolgut, però en el fons és un home bo i comprensiu... m'estima. L'he decebut, ho sé, ja li ho vaig dir. Pitjor és mentir, pare; jo li he estat sincera, i no li he dit per cinisme. Potser vull que em compadeixi i em perdoni, perquè jo no voldria perdre'l i vull pensar que ell tampoc no em vol perdre a mi. Li he posat molt difícil ara, ell estava disposat a venir amb mi i els nens amb la condició que li expliqués per què havia dit això d'esborrar... i s'ha sorprès que fos això. Potser ho sospitava, però no s'ho volia creure, tenia esperances que jo li digués una altra cosa. Entenc que no tingui ganes de veure'm ni de parlar-me. Potser acabarem malament fins i tot, i ho entendre.

-El Modest t'estima, tens raó, segurament està molt empipat, no solament amb tu, sinó amb ell mateix, perquè fou ell qui et va arrossegar cap aquí i ara veu que va ser un error. Tu tens bona part de culpa, però ell sap que això no hauria succeït si t'hagués fet cas.

-No ho sé si pensa tant... el Modest em fa l'única responsable dels fets, segur, i té raó, pare, té raó! Sóc una miserable!

-Filla, ja n'hem parlat, d'això, en aquesta vida cometem errors, de vegades molt grossos, però ja no es pot tornar enrera i de res serveix lamentar-se. El que has de fer, Dolors, és demostrar-li que l'estimes. És difícil en aquests moments, ho sé, però alguna cosa has de fer si no el vols perdre.

-Quedar-me amb ell aquí, sacrificant la meva felicitat?

-Dolors, creus que si marxés amb els teus fills i el deixes aquí, seràs més feliç?

-No, més feliç seria si em perdonés i marxéssim tots quatre.

-Et creus que la vida és un conte de fades?

-No, tampoc no és tan descabellat pensar que ell em perdoni.

-Dolors, has ofès un home!

-I tu, què vas fer quan vas sospitar de la Senén? Com que l'estimaves, no vas dir res i vas continuar amb ella, sense rancúnies, oi?

-Jo no ho vaig saber segur, no vaig voler saber-ho, no sé què hauria fet si m'hagués dit que m'havia enganyat. No ho sé pas.

El curs escolar s'acaba, la Laia fa els exàmens finals, està traient bones notes, com sempre. La Dolors ja camina, a pas lent, sense forçar, però és qüestió de dies, li ha dit el fisioterapeuta. Les coses entre ella i el Modest no han anat millorant gaire, ell evita estar moltes hores a casa. La Dolors ho sap.

-Es queda a dinar al bar per no veure'm a mi, ve tard i es tanca a l'habitació, diu que té molta feina, després sopa sense perdre detall de la pel·lícula que fan a la tele, i a la nit està cansat. Fa molt de temps que no fem l'amor, Betlem, les coses no van bé.

La Betlem ha vingut a veure la seva amiga i de passada, a donar-li una bona notícia: Dolors, estic embarassada!

-Estic molt contenta per tu, Betlem, quina alegria em dóna veure't feliç! Veus, com tot arriba un dia o altra?

-No m'ho puc creure! El Miquel és un home extraordinari, he fet sort, Dolors. Sento que ara siguis tu la que et trobis en una situació difícil.

-Sí, ja ho veus, jo m'ho he buscat.

Fa calor, la Laia ha deixat ja d'anar a escola. Els seus resultats acadèmics són immillorables. La Dolors surt a fer els primers passejos, aprofitant que ha vingut la Betlem. El seu pare ja se n'ha tornat a casa.

-Massa temps fa que sóc lluny de la Senén- m'ha dit el pare.

I jo li he preguntat: -Pare, què hauria pensat la mare de mi en aquests moments?

-Que ets humana i hauria estat orgullosa de tu. -Arriba el moment, Betlem, de prendre una decisió. Tu què faries en el meu lloc?

-Ai, Dolors, això no m'ho demanis, fa mal d'aconsellar, has de fer el que la teva consciència et digui. Tu hauries de conèixer millor el teu marit que jo.

-Potser no me'l conec tan bé com creia.

-Ningú no s'arriba a conèixer del tot, tots som un misteri per als altres.

La Dolors vol parlar a soles amb el Modest. Ha pensat de proposar-li una excursió, ells dos sols, per parlar-ne.

-La cangur està disposada a passar-hi el dia amb els nens. Què et sembla Modest?

-Està bé –ho diu sense massa convenciment ni il·lusió-

El diumenge la Dolors i el Modest surten amb el cotxe cap a la Massoneta, s'emporten l'esmorzar i pensen dinar en algun

restaurant de la zona. Fa molt de temps que no surten sols, com quan eren promesos. Els resulta estrany fins i tot no sentir les preguntes de la Laia. Estan callats. La Dolors observa el paisatge.

-És força bonic tot això, i amb els colors i la flaire de la primavera encara més.

-Sí que n'és, llàstima que no t'agradi viure a la Romagosa, perquè amb els nens podríem venir per aquí més sovint.

-Són dues coses ben diferents: l'una és venir-hi d'excursió de tant en tant, l'altra és viure-hi. Jo sóc més urbana que tu i trobo a faltar la ciutat i la meva gent d'allí.

-Així, doncs, penses tornar-hi?

-Sí, voldria que tu també hi vinguessis amb nosaltres.

-De moment, no. Haig de resoldre uns assumptes aquí.

-Però, has pensat de demanar el trasllat?

-Sí, l'altre dia vaig parlar amb el cap del Banc i li vaig manifestar el meu interès a tornar-hi on era abans de venir. No va entendre gaire per què, però em va dir que s'estudiaria el cas.

-Però potser pots anar a una altra sucursal, no necessàriament ha d'ésser aquella.

-El problema, Dolors, és que estan prescindint de personal a les sucursals de la ciutat, perquè estan instal·lant per tot arreu unes màquines que fan la feina de dos treballadors i estan traslladant-los a les noves sucursals dels pobles perquè ensenyin als nous. Per tant, a la ciutat sobra gent, ho entens, Dolors?

-Sí, no sabia que les coses anessin així. Quan ho sabràs?

-El setembre, mentrestant, podeu marxar. Ja vindré per vacances.

-Els caps de setmana, també?

-Sí. Marxeu.

-I si et deneguen el trasllat?

-Llavors... tu mateixa.

-Vols que me'n vagi, oi? No m'has perdonat?

-No vull que se'n vagin els nens. Pel que fa a tu... necessito temps per saber què sento. Estic molt enfeinat i no sé si t'estimo com abans.

-Jo i els nens ens quedarem fins que facis vacances, després anem tots a casa, el setembre ja decidirem en funció del que et diguin, què et sembla?

-Però i el lloguer? Fem una altra cosa: marxeu vosaltres, jo ja vindré el mes que ve. El setembre decidirem si continuem igual o què fem. Ja m'espavilaré sol. Aneu-vos-en. Necessito estar uns dies sol per pensar.

-Doncs pensa en els nostres tretze anys de matrimoni, en els nens... en la nostra felicitat.

-Em sorprèn que m'ho diguis precisament tu, que vas pensar-hi en tot això tu, quan te'n vas anar amb aquell dom Joan?

En acabar el mes de juny, la Dolors i els nens se'n tornen a Rèmola. El Modest s'ha quedat a la Romagosa.

-Aviat vindran les vacances i el pare també tornarà –va dir la Dolors a la Laia que està trista per la separació. La Laia ha notat que els darrers mesos els pares tenien un comportament diferent. Tem que a ella també li passi allò que les companyes del col·legi li expliquen: que els pares es barallen, s'escriidassen i es llencen els plats i tot el que troben, fins i tot aquell gerro xinès que van comprar tots dos amb il·lusió en el viatge de nocés, que es deixen de parlar i un dia es sortegen el fill i cadascun l'estira d'un braç per emportar-se'l i el fill o la filla es pregunta per què s'han deixat d'estimar, per què no es toleren els errors, per què ell o ella n'ha de pagar les

conseqüències. La Laia està trista i plora d'amagat quan pensa en tot això.

-Laia, què et passa? Per què plores?

L'avi l'ha enganxada en un racó de la casa, asseguda amb el cap baix entre les cames.

-No res, avi, no res.

-No m'ho vols dir a mi? Jo que t'he explicat tantes coses de l'àvia? –li diu eixugant-li amb un mocador brodat les llàgrimes dels ulls.

-Avi, el papa i la mare ja no s'estimen i es separaran per sempre?

-D'on ho has tret això?

-Des que la mare va tenir l'accident, no es comporten igual, es parlen menys, estan més seriosos i distants l'un de l'altre.

-Filla meva, veus aquest mocador, què hi veus?

-Un brodat en forma de cor.

-Me'l va regalar la teva àvia en un moment una mica... crític de la nostra vida.

-Tu i l'àvia també us barallàveu?

-Tots els matrimonis i relacions entre home-dona passen per bons i mals moments. No tot són flors i violes, hi ha alts i baixos. Les relacions humanes són molt difícils, Laia, perquè tots tenim virtuts i defectes, tots cometem errors i tenim el nostre orgull. Però, si s'estima amb el cor, es supera el mal tràngol, si no, no. Els teus pares s'estimen amb el cor, segur; ja veuràs com tot s'arreglarà. No pateixis. Així m'agrada, que somriguis.

El Modest ja ha començat les vacances, fa les maletes i se'n torna amb la Dolors i els nens. Les vacances són tranquil·les i plàcides. Surten tots quatre d'excursió. S'ho passen molt bé. La

Laia està molt atenta, observa l'un i l'altre, estudia la manera com es miren, com es parlen. L'avi ha explicat a la Dolors que la Laia està molt preocupada. La mare tracta de complaure el Modest, intenta de reconquerir-lo. El Modest se n'adona, li agrada estar amb la família, està disposat a reprendre la vida d'abans, sense rancúnies. S'acaba l'estiu. L'esperat setembre arriba! El cap del banc el truca.

-Modest, has estat de sort, perquè el senyor Fajardo es jubila el mes vinent i cal que hi vagis perquè t'ensenyi com queden les coses.

-No sap l'alegria que em dona. Gràcies, Sr. Dot.

Dolors, Laia, veniu de seguida, tinc bones notícies!

-Què hi ha, Modest?

-El senyor Fajardo es jubila i torno a la sucursal on treballava abans de marxar.

Tots tres s'abracen i es fan petons. La Laia està radiant de felicitat en tornar a veure els seus pares junts. Quin ensurt s'havia emportat!

La Dolors i el Modest s'han reconciliat. L'avi també està content.

-Laia, vols venir amb mi al turol? Fa un any va morir l'àvia, anem a recordar-la allí on vam tirar les cendres. Recordes el penya-segat?

-Sí, anem-nos-en, em vull acomiadar de l'àvia un altre cop, ara que la conec millor.

CAPÍTOL 10: ÚLTIMES IMATGES

El final de la pel·lícula era bonic, no ho dic perquè en sigui jo el seu autor, sinó perquè va agradar fins i tot a la crítica. El Pato i el seu seguici l'elogiaren, però és clar, això fins i tot m'hauria pogut preocupar una mica. Ara bé, que en Jordi Ullà, un feroç crític teatral i de cinema d'aquells anys, fes un comentari força encomiàstic del film -sobretot per l'estructura cíclica i pel final- ja era estrany. No puc negar la meva alegria i sorpresa quan qualificà la meva obra d'interessant i la recomanava al públic pels valors morals i socials que contenia. Venint d'ell, ja dic, no era qüestió d'entrar en una absurda discussió dels adjectius emprats, sinó més aviat de vanagloriar-se del fet, perquè cap de les pel·lícules que s'estrenaven mereixien, segons ell, més atenció de la que hom presta a la primera mosca d'estiu.

El Jordi tenia fama de dur, ja ho crec, tots tremolaven en veure'l agafar la ploma. Jo, pobre de mi, desconixedor de la seva tasca destructiva abans d'estrenar el film, vaig assabentar-me per alguns companys que la seva crítica es podia considerar com a extraordinàriament generosa. Així que em vaig animar a seguir endavant. Val a dir, que per la raó que sigui, en Jordi mai no va tirar-me per terra cap de les meves pel·lícules.

I ja que parlo de la bellesa del final del film, l'explicaré breument.

L'avi Pere i la seva néta Laia tornen a fer el camí de l'inici del film, es dirigeixen un altre cop cap al penya-segat màgic on el Pere va conèixer la Senén i on va tirar les seves cendres en morir un any abans. El sol ponent, taronja encesa que vesteix de porpra el cel, és

tant a prop d'ells, que terra, vestits, rostres, cedeixen a l'enrojolament.

La Laia ha crescut, i després d'escoltar amb fruïció tots els relats sobre l'àvia, l'ha arribat a conèixer i quan és al caire del penya-segat, agafa la iniciativa, mentre l'avi resta assegut descansant. Agafa un manat de terra roja i la tira amb força i decisió vers el precipici. Es fa el silenci, durant uns instants ni el xericar dels ocells destorben la calma de l'abisme infinit. L'avi s'aixeca en veure la Laia a la vorera de l'estimball, l'agafa de la mà, sospiren a fons ambdós, es miren i amb la mirada fixa de tots dos en la fondalada, el sol, a la seva esquena, es va colgant dins el turó tenyint l'espai de magrana fins a dissoldre's en els tons de la mort.

I així s'acaba la pel·lícula que de satisfacció m'omplí el cor, aquest cor que en altres temps bategava tan fort i ara s'ha esbraonat!

Fa uns dies que no em trobo gens bé, m'he espavilat en acabar aquest relat en els darrers dies, però em temo que aviat no ho podré fer. Sento que se m'endogalen els dits de les mans. Voldria que tu, Mariona, me'ls pessiguessis com la noia de la platja, i que em mimessis una mica per anar-me'n dolçament.

El problema que hi veig és que no arribaré a temps per corregir l'escrit jo mateix, perquè sé que he comès errors morfosintàctics, en l'ús dels verbs o de les preposicions, o bé errors lèxics... ho sé, perquè jo, d'escriure, no en sé massa; i, de vegades, he escrit amb una migranya acèrrima que m'ha enterbolit fins i tot la visió, però pitjor era quedar-se al llit sense fer res, deixant avançar inútilment el temps.

Han transcorregut els quatre mesos des que va venir la Mariona a casa, un dia d'aquests hi tornarà i me n'aniré amb ella,

amb la novel·la sota el braç. Potser ella que té mitjans, pot fer-la corregir i publicar. Ho faràs, Mariona? Tampoc no he pensat mai de publicar-la, l'he escrita per resistir, per allargar la meua vida, perquè els records m'encoratgen més que la taca d'humitat que encara veig a la paret, més que el fred que passo en aquest forat en què m'ha tocat viure des que la sort em va deixar de somriure.

-Ai, si tingués vigoria! Ai si tingués prou valor, per explicar la realitat de la meua vida i no haver d'evadir-me en la ficció! La Mariona em va deixar i tenia raó. Em vaig convertir en un ésser intractable, egoista... no ho sé, però l'èxit em va transformar de mala manera. Ho hauria d'haver previst, això... ella em va avisar; tu, Mariona, tu:

-Compte, Gerard! –vas dir-me-. I jo no et vaig voler fer cas. Em vaig deixar arrossegar... i fou després que vaig descobrir que els amics no són amics i que qui t'estima et fa plorar. Bah! Deixo d'escriure ja, no tinc res més a dir. Volia explicar la pel·lícula i ja ho fet, ara ja no té cap sentit de continuar.

... Encara hi penso... que se'n anés la Mariona amb la criatura amb aquell brètol... també es va equivocar ella, a mi no em farà creure que va ser més feliç amb ell que no pas amb mi. I la criatura! Per què me l'havia de treure dels meus braços. Tu li dones mal exemple! –em va dir- Bé... jo anava força begut aquells dies, però i ella? Quin espectacle donava amb aquell bergant? I tot i havent-se separat després d'ell, mai no va fer el gest d'acostar-me-la, ni tan sols mai no va enviar-me una fotografia o alguna informació, per breu que fos, perquè jo sabés si estava bé... i això li haig de perdonar? Déu meu!, sí que li perdono ara que ja sóc mig en aquest món, mig en l'altre, on diuen que res fa mal... i ja ho començo a desitjar que res em mortifiqui. Ho has sentit, Mariona?

Estic disposat a perdonar-te i a tornar-te a tenir entre els meus braços i estrènyer el teu cos contra el meu pit. Bah! No m'ho crec ni jo! És massa tard, oi, Mariona? No podem tirar enrera.

Al capdavant, però, no he conegut cap altra dona que em fes més feliç i més desgraciat alhora! No he besat cap altra dona com ella, perquè ha estat sempre al meu pensament, per estimar-la, per abominar-la; i totes les altres em semblaven simples, o lletges; cap altra m'acaronava amb tanta tendresa! Ho sents, Mariona? Però les dones són roses espinoses, gates amb urpes... per això les desitgem, perquè ens fan bullir la sang.

Estic cansat, i ja estic dient un munt de bajanades, ho deixo, ara ho dic de debò. Acabo aquesta història i em prendré un descans, merescut i llarg... Mentrestant em fumaré aquesta cigarreta, l'última ara sí... me la guardava per a una millor ocasió. És el moment idoni de donar-me aquest gust. Si em veiés la Mariona... diria –Veus com no et saps cuidar? Estant malalt com estàs, encara t'enverines amb això... i té raó. Silenci. I el pare... què diria si em veiés per un forat des de dalt? Val més que no em vegi. Ja t'ho deia jo, que acabaries malament... i tenia raó. No vull dir res més. Què puc dir més? Ho he dit tot.

-Gerard, obre sóc jo! La Mariona, que em sents? Obre, Gerard!

-Què són aquests crits? Qui és vostè? Què hi fa aquí cridant?

-He trucat a casa d'en Gerard i no em contesta. És molt estrany, perquè no surt al carrer, està malalt.

-Ja ho sé, jo sóc la mestressa. Potser dorm.

-Gerard! Res, em temo que no estigui bé, és estrany... Té una clau del pis?

-Sí, és clar, però...

-Ja em faig responsable jo... vagi a buscar-la, si us plau.

Gerard, contestat, em sents?

-Tingui, aquesta és la clau. El pobre quan va venir, no va tenir prou diners per canviar-se el pany.

-Gerard? On ets? Gerard!

-Aquest pis fa pudor...

-Valga'm Déu! Gerard!

-Respira encara? El veig molt pàl·lid, molt blanquinós, gairebé té color de cendra...

-No, és mort. Truqui una ambulància, per favor. Vagi-se'n. Ara necessito estar sola amb ell...

-Que és parent seu? Ho sento. Vaig a trucar.

-Gràcies... Gerard, estimat Gerard...

La Mariona agafa entre els seus braços el cos de Gerard i l'acaronava com un nen petit, li passa la mà per les parpelles, després pels llavis. Gerard... per què no m'has deixat tenir cura de tu? Per què has hagut de ser tan altiu fins al darrer moment? En altres temps vas construir el meu món, jo no era ningú sense tu, per què no vas poder mantenir viu el somni, per què, Gerard, vas haver d'espatllar-ho tot? Inconscient, sempre has estat un inconscient! Et vas creure que la teva vida seria sempre plena d'èxits, i vas descuidar-te de tu mateix, de mi, de nosaltres. I saps...? La teva primera pel·lícula no fou tan bona... Què hi tens aquí amagat? A veure... "Mentre em miro aquí assegut en aquest vell sofà mig estripat..." Ah, és el relat que em vas dir que feies... el guardaré. Adéu, Gerard. Ja et vénen a buscar, sento els homes que puguen per l'escala. Ja són aquí. Adéu. Et recordaré sempre. fragments

Con formato: Sangria 2 de t. independiente, No ajustar espacio entre texto latino y asiático, Tabulaciones: No en 106,35 pto

Eliminado:

rosamariaserra.cat

Eliminado: ÍNDEX

¶

¶

CAPÍTOL 1. EL DIA DE L'ESTRENA... .. 1¶

CAPÍTOL 2. TEMPS DIFÍCILS... .. 6¶

CAPÍTOL 3. UNA NOVA VIDA A LA ROMAGOSA... .. 24¶

CAPÍTOL 4. LA DECISIÓ... .. 47¶

CAPÍTOL 5. EL RODATGE... .. 61¶

CAPÍTOL 6. LA VISITA... .. 70¶

CAPÍTOL 7. L'ACCIDENT... .. 82¶

CAPÍTOL 8. UNA ALTRA VISITA SORPRESA... .. 139¶

CAPÍTOL 9. LA HISTÒRIA S'ACABA... .. 150¶

CAPÍTOL 10. ÚLTIMES IMATGES... .. 167¶

Eliminado: [Tornar a capçalera](#)

rosamariaserra.cat

rosamariaserra.cat

rosamariaserra.cat

rosamariaserra.cat

rosamariaserra.cat

rosamariaserra.cat